Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Bodajk Város Önkormányzat

(2024-2029)

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) ... 3
Bevezetés ... 3
A település bemutatása ... 3
Értékeink, küldetésünk ... 9
Célok ... 9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) ... 11
1. Jogszabályi háttér bemutatása ... 11
2. Stratégiai környezet bemutatása ... 12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége ... 16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység ... 42
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége ... 64
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége ... 72
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége ... 81
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása ... 90
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága ... 91
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) ... 92
1. A HEP IT részletei ... 92
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése ... 92
Jövőképünk ... 93
Az intézkedési területek részletes kifejtése *(kitöltése javasolt, opcionális)* ... 93
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) ... 94
3. Megvalósítás ... 97
3.1 A megvalósítás előkészítése ... 97
3.2 A megvalósítás folyamata ... 97
3.3 Monitoring és visszacsatolás ... 99
3.4 Nyilvánosság ... 99
3.5 Kötelezettségek és felelősség ... 25
3.6 Érvényesülés, módosítás ... 101
4. Elfogadás módja és dátuma ... 102

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Bodajk Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait[1], valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.
Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Bodajk város a Közép-dunántúli régió szívében, Fejér megye északnyugati peremén helyezkedik el, abban a Móri-árokban, amely a Dunántúl egyik legjelentősebb, a természet által kijelölt északnyugat-délkeleti irányú átjáró a Vértes és a Bakony között. A város mintegy 20 km távolságra fekszik a megyeszékhelytől és 8 km-re Mórtól.

A település területe északi és keleti irányba lejt egészen a Móri-víz völgyéig, délnyugati irányban a Bakony utolsó lankái határolják Bodajkot, elszakadnának a Gaja-patak festői szurdokvölgyébe. A település belterülete nagyjából 150-160 méteres tengerszint feletti magasságokban fekszik, szelíden hullámzó alapot szolgáltatva az utcáknak. Három nagyobb kiemelkedés uralja a látképet a városban: a Durrogó és a Kesellő dombjai mellett a leginkább jellegadó a Kálvária-domb meredek mészkőröge. A dombok lábánál a közelmúltig bányásztak mészkövet: a felhagyott bányaudvarban szoborparkot rendeztek be.

Egyéb tekintetben nem volt különösebben bőkezű a természet az itt letelepedőkhöz: a mezőgazdaság adottságai sosem voltak kiemelkedők, bár Bodajk fejlődését évtizedekig meghatározta a bányászat, a kitermelés azonban a szomszédos Balinka területén folyt.
A természeti értékek azonban mindenképpen figyelemre méltóak. A Gaja-patak az ország egyik legszebb szurdokát hozta itt létre, amely rengeteg üreget, kis barlangot tárt fel a meredek sziklaoldalban. A természeti értékek között ki kell még emelnünk a Natura 2000 program zöldfolyosóit
Bodajk régi és jelentős település: a kora középkor óta lakott hely, de mivel mindig a hadak útjában feküdt, igazi felvirágzása csak a török utáni Magyarország hosszú békeéveire tehető. 1774 és 1886 között mezővárosi címmel is rendelkezett. Fejér megye északi részén ugyan Mór urbanizációja

[1] Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

intenzívebbnek bizonyult, mivel Bodajk lendülete a XX. század első felében megtört. Az 1990-es évektől Bodajk létalapja megrendül a környékbeliek tömegeit foglalkoztató bányászat elkerülhetetlen felszámolásával. A fejlődés új motorját az ország legdinamikusabb ipari tömörülése, Székesfehérvár jelentette és jelenti azt a gazdasági erőközpontot, amelynek kisugárzása katalizálja Bodajk fellendülését is.

A lakosság számának emelkedése 1980-as évtized kezdete óta folyamatos volt, amikor az országos demográfiai trendek ellenkező irányt vettek. A 2007-2022 évi adatok azonban a lakónépesség csökkenését mutatják, annak ellenére, hogy ez a csökkenés nem olyan nagymértékű.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 001)	Változás
2016	4 005	bázis év
2017	4 014	100,22%
2018	3 987	99,33%
2019	3 973	99,65%
2020	3 911	98,44%
2021	3 873	99,03%
2022	3 856	98,59%

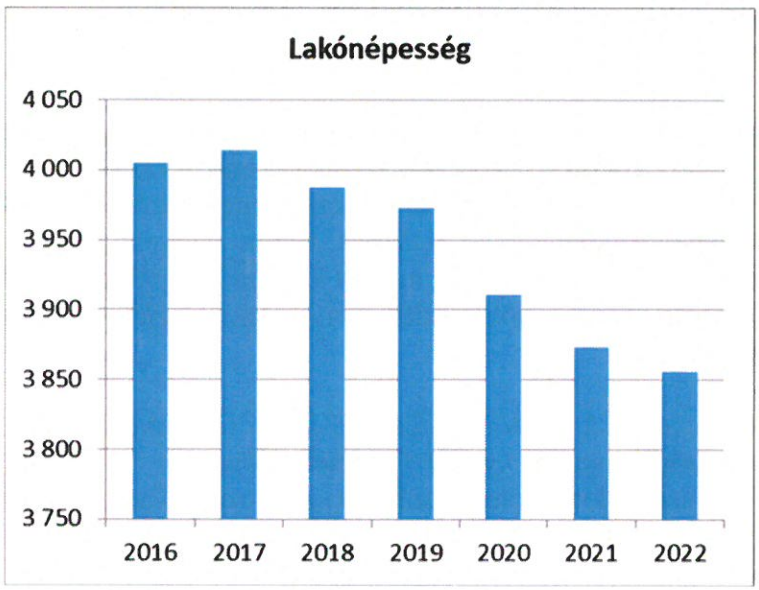

Bodajk állandó népessége 2016-ban 4005 fő, fontos adat a nők és férfiak aránya, mely szerint 65 éves korig a nemek közötti arány kb. 50-50%-os, azonban Bodajk esetében is mutatkozik az országos tendencia: 65 év felett ugrásszerűen megnő a nők aránya a férfiakhoz képest.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2019)					
Korcsoport	**Fő**			**Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)**	
	Férfiak	**Nők**	**Összesen** (TS 003)	**Férfiak** (TS 005)	**Nők** (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 989	2 055	4044	49,18%	50,82%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			127	3,14%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	313	295	608	7,74%	7,29%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	71	64	135	1,76%	1,58%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1 212	1 107	2319	29,97%	27,37%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	131	160	291	3,24%	3,96%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	262	429	691	6,48%	10,61%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

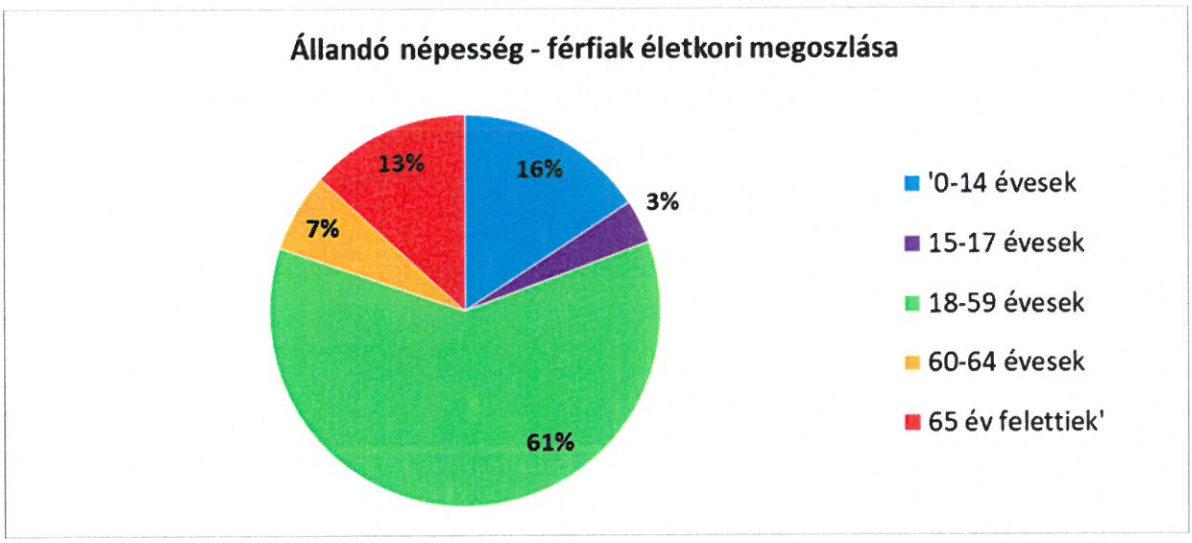

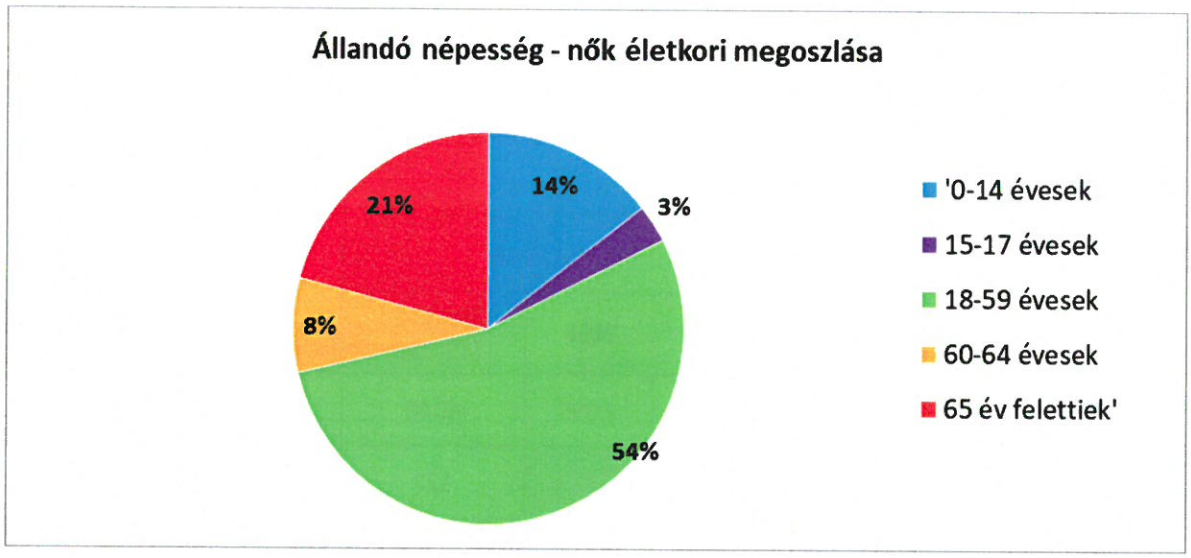

A belföldi vándorlás tekintetében a számok arról tanúskodnak, hogy Bodajk veszített vonzerejéből, hiszen az egyenleg 2019-óta negatív számot mutat, a természetes szaporodásra vonatkozóan a halálozások száma magasabb, mint az élve születések száma. Emiatt a lakónépesség száma csökken.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	**Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)** (TS 031)
2017	2,00
2018	0,25
2019	-4,52
2020	-8,88
2021	-5,40
2022	-21,16

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

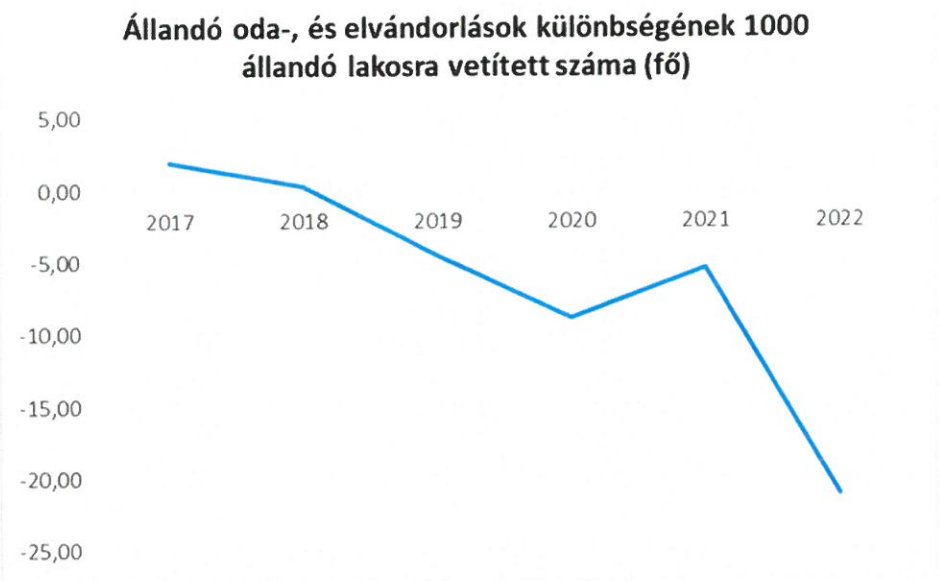

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	**Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő)** (TS 032)
2017	-3,99
2018	-6,50
2019	-5,28
2020	-2,28
2021	-4,62
2022	-6,53

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2017	665	614	108,31%
2018	674	618	109,06%
2019	691	608	113,65%
2020	703	620	113,39%
2021	708	596	118,79%
2022	719	582	123,54%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

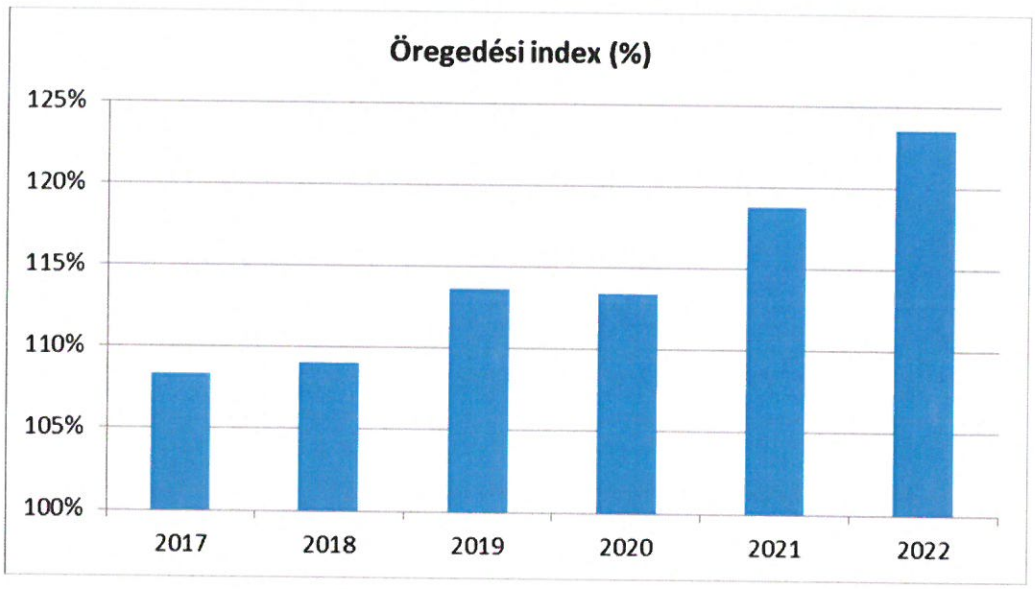

A település utcái döntő többségükben burkoltak, a közműhálózata pedig teljesen kiépített: vonatkozik ez az elektromos hálózatra és közvilágításra, az ivó- és szennyvízhálózatra, valamint a gázszolgáltatásra. A települést segíti a kedvező közlekedés földrajzi elérhetősége. A 81-es számú főút Bodajk külterületén halad keresztül, Bodajk vasútállomásán még napi két alkalommal a Székesfehérvár-Kisbér-Komárom vonalon zajlik közlekedés.
Bodajk társulás keretében tartja fenn a Bodajkon működő nyolcosztályos általános iskolát. Ugyanígy 1995. óta működik a településen a Hang-Szín-Tér Művészeti Iskola, amelynek rendkívüli sikerét mutatja, hogy három megye 19 községében és városában folytat kihelyezett képzéseket. A további fejlődést a 2006. szeptemberétől megindult művészeti szakközépiskolai képzés jelenti, amely a középfokú oktatás megteremtése felé tett jelentős lépésnek tekinthető.
Az óvodai nevelést az önkormányzat által fenntartott Bodajki Zengő Óvoda és Mini Bölcsőde és a katolikus egyház által fenntartott Boldog Gizella Óvoda biztosítja.

Bodajk sportéletének legismertebb eleme a labdarúgó csapat, kiemelendő még a különösen a fiatalabb korcsoportokban országos eredményeket elérő tollaslabda-szakosztály, valamint a település sakkcsapata. A közösség tekintetében fontos tényezők a civil szervezetek, alapítványok, sportegyesületek, karitász, Nyugdíjas Klub, egyházak.

A település idegenforgalmi jelentősége néhány speciális szektorban mutatkozik meg. Római katolikus temploma első királyunkig visszanyúló hagyományokkal rendelkező zarándokhely, a vallási turizmus egyik központja. A településen keresztülhalad az Országos Kék Túra útvonala, és a Gaja-patak közeli szurdokvölgye a hátizsákos turisták kedvelt célpontja, a település szálláshely-kínálata is elsősorban az általuk támasztott igények kielégítését szolgálja.

Értékeink, küldetésünk

Bodajk Város Önkormányzata az esélyegyenlőség megteremtését több szerepkörében is érvényesíteni kívánja, mint szolgáltató, mint intézményfenntartó, és mint munkáltató. Ennek függvényében mindent meg kíván tenni az idősek, gyermekek, nők, fogyatékkal élők, és a mélyszegénységben élők, romák között. Ebben együttműködni kíván azokkal a szervezetekkel, személyekkel, akik valamilyen formában érintettek, vagy érintkezésbe kerülnek az esélyegyenlőség szempontjából fókuszban lévő csoportokkal.
Az esélyegyenlőség megléte/megteremtése segíti, hogy mindenkinek esélye legyen az élet minden területén, legyen az nő, vagy férfi, gyermek, vagy felnőtt, idős, vagy fiatal, esetleg nehéz sorsú, függetlenül attól, hogy milyen származású, vallású, vagy anyagi helyzetű. Programunk ennek jegyében készült.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Bodajk Város Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:
az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
a diszkriminációmentességet,
szegregációmentességet,
a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.
E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.
További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.
További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.
Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti."
A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete.
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés 28. pontja értelmében a Kormány társadalmi felzárkózásért felelős tagjaként, a belügyminiszter módszertani útmutatót tesz közzé a HEP elkészítésének részletes szempontjairól.

különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A Képviselő-testület 2021-ban elfogadta a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról szóló 9/2021. (V.14.) önkormányzati rendeletet. E rendelet célja, hogy megállapítsa azokat a szabályokat, amelyek szerint az önkormányzat szabályozza a település személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi rendszerét. E rendelet alkalmazása során az önkormányzat és szervei a gyermekek mindenek felett álló érdekeit figyelembe véve, törvényben elismert jogaikat biztosítva járnak el. Képviselő-testület 2022-ben elfogadta a települési támogatásról szóló 10/2022. (VI.22.) önkormányzati rendeletet. A rendelet célja, hogy a polgárok szociális biztonságának megőrzése érdekében a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit meghatározza.
A szegénység elmélyülése miatt az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékosságból eredő szükségletek, eltartottak, gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgáljuk.

A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)
Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
„Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)
„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban" (2021–2030)
Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)

Az Ebktv.-ben foglaltak szerint a Helyi Esélyegyenlőségi Programok intézkedéseinek kapcsolódnia kell az alábbi Európai Uniós és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz:

• **Új Roma Stratégia (2019-2030):**
A napjainkban is gazdasági nehézségekkel, előítéletekkel küzdő, a többségi társadalomhoz képest leszakadó roma népesség felzárkóztatása érdekében szükséges beavatkozási irányokat meghatározó stratégia, amely a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal együttműködésben kívánja megvalósítani a lefektetett célokat. A stratégia kiemelt figyelmet fordít a roma gyermekek sorsának alakulására.
• **Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024):**
A stratégia a 2009-2024 közötti 15 éves időszakra vonatkozóan fogalmaz meg célokat és feladatokat annak érdekében, hogy az ifjúság „a demokratikus értékek ismerete és elismerése mellett jogaival tudatosan élő, a felnőtt társadalomba zökkenőmentesen beilleszkedő, s azt innovatív szemlélettel folyamatosan megújító erőforrásként biztosítsa saját maga és közössége boldogulását, érvényesülését". (Nemzeti Ifjúsági Stratégia, 34. o.) A stratégia egy átfogó célt fogalmaz meg: az ifjúságban rejlő erőforrások kibontásának és a korosztályok társadalmi integrációjának elősegítését. Ezt további specifikus célokra bontja.
• **„Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032):**
A hosszú távra (2007- 2032 közötti időszakra) szóló stratégia célja a gyermekszegénység csökkentése, a gyermekek esélyeinek javítása. Elkészítésének három fő oka volt:
1. A gyermekek és családjaik nélkülözésének csökkentése, a gyermekek fejlődési esélyeinek javítása, azon gyermekekkel a fókuszban, akiknek érdekei a leginkább sérülnek, akik fejlődését a nélkülözés leginkább korlátozza.
2. A szegénységi ciklus megszakítása.
3. Az ország fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődése érdekében szükséges a gyermekek esélyeinek közelítése, a növekvő társadalmi szakadékok szűkítése.
E stratégia három átfogó célt kíván megvalósítani egy generáció alatt: - Jelentősen, a jelenleginek töredékére csökkenjen a gyermekek és családjaik szegénységének aránya, és ezzel egyidejűleg közeledjenek egymáshoz a gyermekek továbbtanulási esélyei, életkilátásai. - Szűnjenek meg a gyermeki kirekesztés, szegregálás és mélyszegénység szélsőséges formái, csökkenjen az életesélyeket romboló devianciák előfordulása. Alapvetően alakuljon át azon intézmények és szolgáltatások működésmódja és szemlélete, amelyek ma hozzájárulnak a szegénység és kirekesztés újra termelődéséhez. Ezeknek az intézményeknek és szolgáltatásoknak a mainál sokkal nagyobb mértékben kell hozzájárulniuk a gyermekek képességeinek kibontásához, ahhoz, hogy

felnőttként értelmes tevékenységek révén, teljes jogú polgárként kapcsolódjanak be a társadalom életébe.

• **Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021):**
A stratégia a Kormány abbéli elkötelezettségét fejezi ki, hogy biztosítsa a nők számára a férfiakkal azonos jogokat a mindennapokban, továbbá, hogy a nők a férfiakkal azonos esélyt kapjanak az érvényesülésre. E stratégia hat prioritás mentén határozta meg azokat a lépéseket, amelyeket a Kormány a nemek közti egyenlőtlenségek csökkentése, a nők és férfiak egyenlőségének elérése érdekében szükségesnek tart.
E hat prioritás a következő:
1. a nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése, a fizetési és foglalkoztatási aránytalanságok felszámolása, a nők és a szegénység, a nők és az egészség szempontjainak figyelembevétele;
2. a szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása;
3. a férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén;
4. az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele;
5. a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása;
6. a nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség politikájának stratégiai elve célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlen változások szakmai megalapozása (képzés, intézményrendszer, nemekre érzékeny költségvetés, nemekre bontott adatgyűjtés). (1004/2010.(I.21.) Korm. határozat, 1. ba)-bf))

• **Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024):**
Kapcsolódva a nemzetközi idősügyi politikákhoz, az időspolitika hosszú távú célkitűzéseit tartalmazó dokumentum, amely sokrétű és átfogó változásokat sürget az idősek helyzetének javítása érdekében, továbbá az egyik legfontosabb megoldandó kérdésként jeleníti meg az idősek diszkriminációját, esélyegyenlőségének megteremtését.

• **Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025):**
Az Országgyűlés - összhangban a vonatkozó ENSZ egyezménnyel, valamint az Európai Fogyatékosságügyi Stratégiával -, 2015 márciusában elfogadta az Országos Fogyatékosságügyi Programot, amely a 2015 és 2025 közötti tíz éves időszakra vonatkozóan határoz meg célokat és feladatokat a fogyatékossággal élő személyek élethelyzetének javítása és esélyegyenlőségének megteremtése érdekében. Mivel a fogyatékossággal élő emberek gyakorlatilag az élet minden területén hátránnyal indulnak, ezért a program számos színtéren kíván beavatkozásokat eszközölni a célok megvalósítása érdekében, ehhez pedig az ágazatközi együttműködés és szakpolitikák gondos összehangolásának szükségességét is megállapítja. (Az Országgyűlés 15/2015.(IV.7.) OGY-határozata az Országos Fogyatékosságügyi Programról (2015–2025.), Magyar Közlöny 2015. évi 47. száma)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030**, **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megalkotása során nem csupán az esélyegyenlőség szempontjából releváns Európai Uniós, országos, vármegyei stratégiákkal és programokkal való összhangra kell figyelemmel lennünk, hanem arra is, hogy a HEP és a helyi szintű egyéb koncepciók, dokumentumok is illeszkedjenek egymáshoz, hiszen így lehet egy olyan stratégiai környezetet teremteni a tervek megvalósításához, amelyben a település jövőjét érintő elképzelések nem kerülnek ellentmondásba, hanem egymást erősítve konvertálhatók konkrét intézkedésekké. Az önkormányzati dokumentumok komplex szemléletű összehangolása növelheti az egyes programok, koncepciók tervezett intézkedéseinek, beavatkozásainak hatékonyságát. Az alábbiakban röviden számba vesszük a HEP és más települési dokumentumok főbb kapcsolódási pontjait.

• **Gazdasági program 2019-2024:** egy választási ciklusra vonatkozóan fogalmazza meg a település gazdaságfejlesztési elképzeléseit. Esélyegyenlőségi szempontból fontos, hogy a program a vállalkozások, az idegenforgalom és az infrastruktúra fejlesztésén kívül kitér a foglalkoztatás-bővítéssel kapcsolatos teendőkre, célokat fogalmaz meg a közfoglalkoztatással kapcsolatban, valamint a közszolgáltatások biztosítása, színvonalának javítása kapcsán is.

• **Településfejlesztési koncepció:** az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (1) bekezdésében foglaltak szerint e koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok, összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, továbbá a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására.

• **Integrált Településfejlesztési Stratégia**: az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az integrált településfejlesztési stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését. Míg a településfejlesztési koncepció hosszútávra tervez, addig az Integrált Településfejlesztési Stratégia a középtávú tervezéseszköze. (Ld. 314/2012.(XI.8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről)

• **Költségvetési koncepció:** noha törvényi előírások szerint már nem kötelező, célszerűsége okán – mintegy költségvetés-tervezési utasításként - minden évben elkészíti az Önkormányzat Képviselő-testülete. A benne foglalt alapelvek szerint készül a költségvetési rendelet, amely meghatározza az önkormányzat által a településen élők, az ott működő civil szervezetek számára nyújtott támogatások összegét, az ösztöndíj programokra fordítandó keretet, illetve a beruházásokra, felújításokra szánt összegeket is. A szociális támogatások tekintetében az adott évben várhatóan kifizetésre kerülő támogatások számításánál az előző évi adatok szolgálnak alapul.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Önkormányzati óvodánk a Bodajki Zengő Óvoda és Mini Bölcsőde 2017. szeptemberétől kivált a Móri Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott intézményi társulásból. Óvodánk három, életkor szerint szervezett csoportjába évente 90 gyermek jár. Óvodánkban, az azonos életkor szerint szerveződő csoportok kialakításakor figyelembe vesszük a gyermekek szociális és korösszetételét, a szülők igényét.

A Móri Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül közös fenntartású orvosi ügyeleti szolgálat működik Mór városában, valamint egy hajléktalanszálló is rendelkezésre áll.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (továbbiakban: TEIR) adatbázisából, helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felvettük a kapcsolatot a célcsoportokkal valamilyen módon „érintkező" személyekkel, intézményekkel, társadalmi és civil szervezetekkel. A nyilvántartások, adatszolgáltatások nem minden esetben teljesek.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok a legmeghatározóbbak.
Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.
Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségűek, a nők és a megváltozott munkaképességűek.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	54,83	23,17
2018	54,97	21,74
2019	54,13	19,78
2020	52,96	18,75
2021	54,16	18,28
2022	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

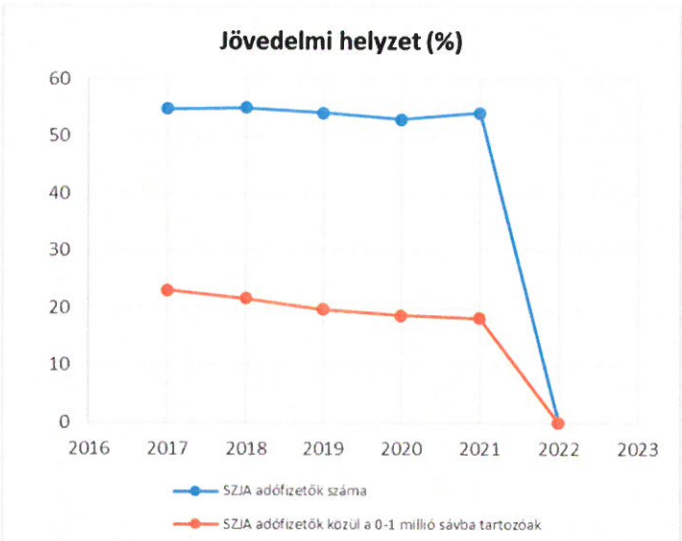

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	1,65	2,94	2,30%
2018	1,96	2,98	2,47%
2019	1,70	3,01	2,36%
2020	2,06	3,66	2,86%
2021	1,81	2,30	2,06%
2022	1,39	1,90	1,65%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

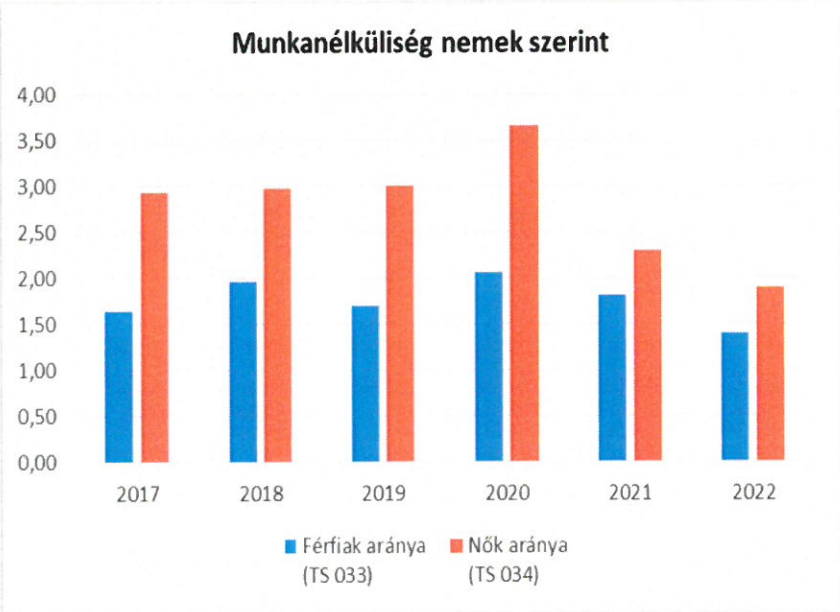

A TEIR adatai alapján 2017-2022 időszakban a munkanélküliségi ráta 1,65 % és 2,86 % között mozog, melyből a legmagasabb a 2020-as év adatai.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	**Év**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Fő összesen	**64**	**68**	**64**	**77**	**55**	**43**
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	1,00	2,00	3,00	3,00	0,00	1,00
	%	1,56%	2,94%	4,69%	3,90%	0,00%	2,33%
21-25 év (TS 038)	Fő	3,00	11,00	8,00	7,00	4,00	2,00
	%	4,69%	16,18%	12,50%	9,09%	7,27%	4,65%
26-30 év (TS 039)	Fő	6,00	9,00	10,00	13,00	5,00	2,00
	%	9,38%	13,24%	15,63%	16,88%	9,09%	4,65%
31-35 év (TS 040)	Fő	5,00	7,00	2,00	6,00	3,00	3,00
	%	7,81%	10,29%	3,13%	7,79%	5,45%	6,98%
36-40 év (TS 041)	Fő	6,00	8,00	0,00	6,00	11,00	3,00
	%	9,38%	11,76%	0,00%	7,79%	20,00%	6,98%
41-45 év (TS 042)	Fő	5,00	7,00	14,00	12,00	5,00	5,00
	%	7,81%	10,29%	21,88%	15,58%	9,09%	11,63%
46-50 év (TS 043)	Fő	10,00	3,00	3,00	8,00	1,00	4,00
	%	15,63%	4,41%	4,69%	10,39%	1,82%	9,30%
51-55 év (TS 044)	Fő	9,00	5,00	4,00	7,00	8,00	6,00
	%	14,06%	7,35%	6,25%	9,09%	14,55%	13,95%
56-60 év (TS 045)	Fő	10,00	7,00	10,00	7,00	4,00	1,00
	%	15,63%	10,29%	15,63%	9,09%	7,27%	2,33%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	9,00	9,00	10,00	8,00	14,00	16,00
	%	14,06%	13,24%	15,63%	10,39%	25,45%	37,21%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

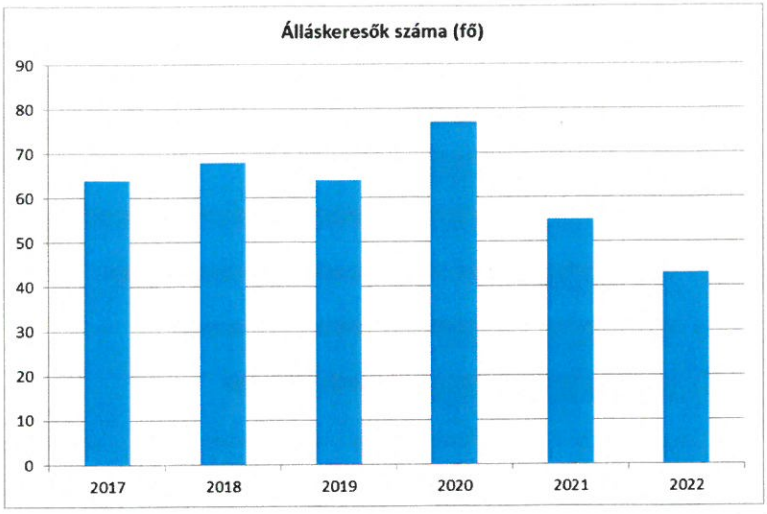

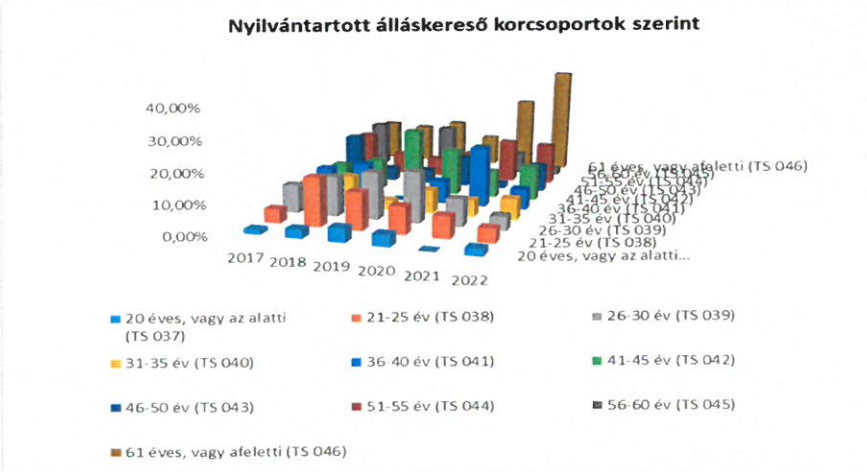

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	**%**
2017	35,94	60,87
2018	32,35	68,18
2019	26,56	76,47
2020	35,06	81,48
2021	38,18	52,38
2022	44,19	52,63

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

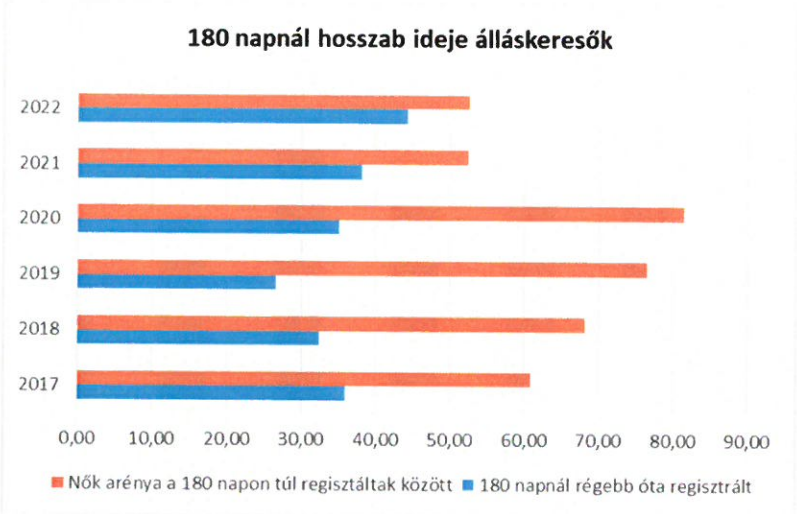

A regisztrált munkanélküliek számának korcsoportos vizsgálata alapján 2017-2022 időszakban a 31-35, 36-40 év és 61 év feletti személyek száma magasabb a többi korosztályhoz képest. Foglalkoztatás szempontjából a pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a szakmai tapasztalat hiánya és iskolai végzettség is befolyásolja. Az idősebb korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, és a megváltozott munkaképességűek szintén hátrányos helyzetben vannak a foglalkoztatás szempontjából.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

Figyelembe véve az iskolai végzettség szerinti munkanélküliek számát, 2017-2022 időszakban a 8 általánosnál magasabb végzettségűek száma 30-53 fő között mozgott, mely a nyilvántartott álláskeresők számához képest 60% feletti arány, a csak 8 általános iskolai végzettségűek száma 13-23 fő között mozgott, mely 30% körüli arányt mutat. Az adatokból is jól látszik, hogy hangsúlyt kell fektetni a csak 8 általános végzettséggel rendelkezők továbbképzésére és a 8 általánosnál magasabb végzettségűek tovább- és átképzésére. A megváltozott gazdasági jellemzők, struktúrák széleskörű ismereteket és új irányba mutató tudást követelnek meg.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	64	1	1,56%	23	35,94%	40	62,50%
2018	68	1	1,47%	23	33,82%	44	64,71%
2019	64	0	0,00%	18	28,13%	46	71,88%
2020	77	1	1,30%	23	29,87%	53	68,83%
2021	55	0	0,00%	17	30,91%	38	69,09%

2022	43	0	0,00%	13	30,23%	30	69,77%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

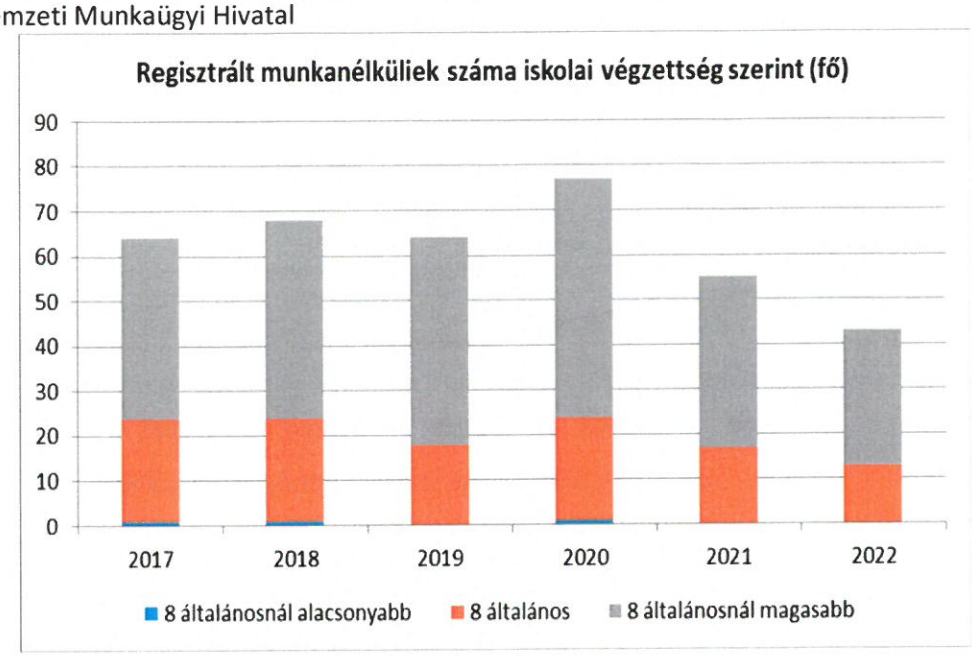

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitika		
Év	**Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma** (TS 050)	**Közfoglalkoztatottak száma** (TS 055)
	Fő	**(éves átlag - fő)**
2017	36	20
2018	28	16
2019	32	11
2020	48	10
2021	18	10
2022	16	9

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

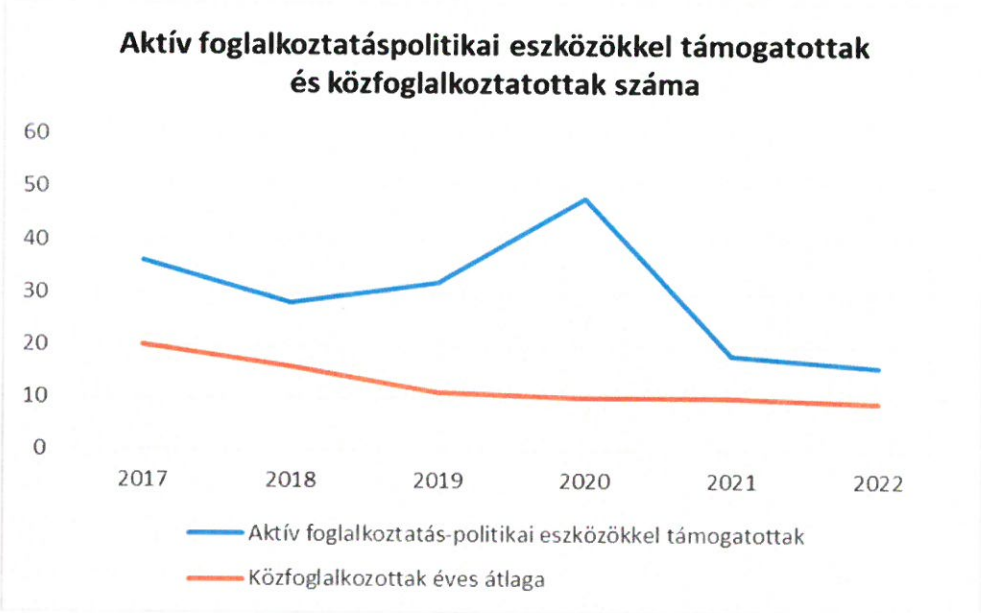

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét. A foglalkoztatás szervezését Bodajk Város Önkormányzat látja el, a munkáltatói feladatokat az érintett önkormányzati intézmények vezetői. A közterületen dolgozók szakmai irányításával Bodajk Város Önkormányzat foglalkozik. 2017. évben összesen 36 fő munkanélküli dolgozott közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatottak településünkön szociális munkát, zöldterület kezelési, kisebb épületek karbantartási munkáit, szállítási, köztisztasági feladatokat láttak el. Jellemzően a tartós munkanélküli iskolai végzettségének megfelelő munkakört tudtunk biztosítani. A közfoglalkoztatás keretén belül foglalkoztatottak száma az elmúlt évek során folyamatosan csökkent, melynek eredményeképpen 2022. évben már csupán 9 fő vett részt a programban. Ez egyrészt azt jelenti, hogy az érintettek számára is bővültek a piaci munkavállalás lehetőségei, másrészt a közfoglalkoztatásban részt vevők elérték a nyugdíjkorhatárt vagy egészségi állapotuk nem teszi lehetővé a foglakoztatást.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Bodajk helyzete közlekedés-földrajzi szempontból kitüntetettnek mondható. A település a Székesfehérvár–Mór–Győr térszerkezeti vonal mentén fekszik, a város peremén húzódik a 81-es főút. A Székesfehérvár-Bodajk és Bodajk-Székesfehérvár autóbusz közlekedés jónak módható, óránként esetenként, félóránként indulnak járatok. Bodajk vasútállomásán napi két alkalommal a Székesfehérvár-Kisbér-Komárom vonalon zajlik közlekedés.
Bodajk város külterületén 2012. évben két cég, a SONIMA Kft. és FE-CO MÓR Kft. építkezésével és működésével megkezdődött az ipari park kialakítása. A város célja, az ipari park bővülése, fejlődése, melyhez kedvező feltételként elmondható, hogy Bodajk külterületén a 81-es főútvonal mellett helyezkedik el.
Bodajk városában a vállalkozások számának változása stagnáló, illetve lassan növekvő képet mutatott. Mindazonáltal a regisztrált vállalkozások számának folyamatos növekedése a helyzet lassú javulását vetíti elő.
Bodajk város legnagyobb vállalkozásai a nettó árbevételek alapján az IMRE-MAJOR Kft., a HOPAVILL Kft., a BAK Kft., a SELECTOR Kft., valamint a SONIMA Kft. és FE-CO MÓR Kft. A fenti vállalkozások ágazati megoszlásukat tekintve eltérő szektorhoz tartoznak.

A településen lévő vállalkozásoknak a foglalkoztatás területén betöltött szerepe az árbevételek nagyságával párhuzamosan jellemezhető, mivel a településen működő összes vállalkozás közül csupán 7 vállalkozás foglalkoztat 10 és 50 fő közötti nagyságrendben munkavállalókat.

e) **fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;**

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	64	1
2018	68	8
2019	64	7
2020	77	3
2021	55	0
2022	43	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

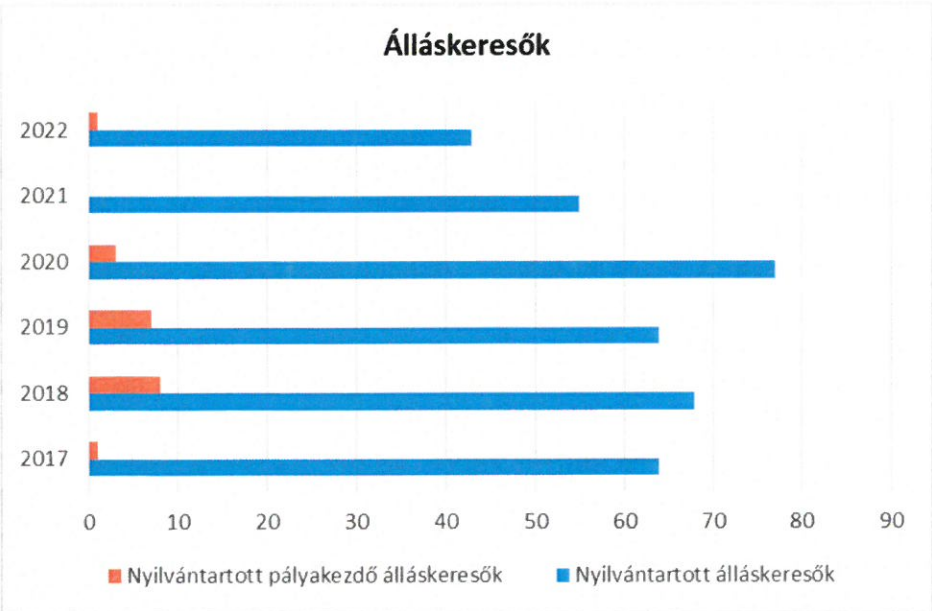

A pályakezdő munkanélküliek közé azok a fiatalok sorolhatók, akik még nem töltötték be a 25. felsőfokú végzettség esetén a 30. életévüket. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését nemcsak a munkalehetőségek száma, de a nem megfelelő iskolai végzettség, a rossz szakmaválasztás, valamint a szakmai tapasztalat hiánya is befolyásolja. Az elmúlt évek során a pályakezdőként nyilvántartott álláskeresők száma 2019. év kivételével folyamatosan csökkent, melynek oka lehet az, hogy a pályakezdő fiatalok egyre piacképesebb végzettséget szereznek, valamint ez a

korosztály a Covid-19 járvány alatt rugalmasabban tudott alkalmazkodni a megváltozott munkafeltételekhez.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Bodajk város a Móri Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége illetékességi területéhez tartozik. A Kirendeltség Mór, Kodály Zoltán u. 1. szám alatt fogadja az álláskeresőket. A Kirendeltség feladatkörébe tartozik a móri kistérség területén többek között a munkanélküli ellátások megállapítása és számfejtése, a foglalkoztatást elősegítő támogatások működtetése, valamint a munkaközvetítés és az egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások kiajánlása.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Erre vonatkozóan nyilvántartott adattal nem rendelkezünk.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése esetén az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatósága a hátrányos megkülönböztetés tárgyában benyújtott kérelmek kivizsgálása érdekében eljárást folytat le. Az adott évre vonatkozó jogesetek a Hatóság honlapján megtalálhatóak, viszont nem terület specifikusak, így Bodajkra vonatkozólag adatok nem állnak rendelkezésre. A városban foglalkoztatási diszkriminációról az Önkormányzatnak nincs tudomása.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei.

A digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei településünkön adottak. Az általános iskolai képzés során évről évre egyre hangsúlyosabb szerepet kap a digitális eszközök alkalmazása, illetve a diákok informatikai ismereteinek bővítése. Az elmúlt években pályázati lehetőségek és helyi cégek felajánlása révén sikerült az iskola ehhez szükséges eszközállományát bővíteni, így bátran állíthatjuk, hogy Bodajkon a fiatalok számára a közoktatási rendszeren belül is maximálisan biztosítva van a digitális tudás megszerzésének lehetősége. Mindemellett szerencsés helyzetben vagyunk a tekintetben, hogy a koronavírus járvány időszakában bevezetett digitális oktatás során városunk lakói nem kerültek hátrányos helyzetbe, hiszen a lakosság anyagi helyzete, technikai eszköz-ellátottsága megfelelőnek bizonyult az otthoni online tanulás kivitelezéséhez. Kevés esetben voltak hiányosak az otthoni online tanulás feltételei, ezekben az esetekben helyi összefogással sikerült kezelni a problémát, így településünkön az egyes társadalmi csoportok közti digitális szakadék nem jelent meg markánsan, a digitális oktatás a körülményekhez képest zökkenőmentesen tudott megvalósulni. A fiatalok körében tehát elmondható, hogy minden lehetőség adott a digitális ismeretek megszerzésére, bővítésére, illetve az ehhez szükséges eszközökhöz való hozzáférésre. A fiatalok esetében inkább a közösségi oldalak használatának veszélyei, azok felismerése és kezelése, a digitális függőség kialakulásának veszélye, az online bullying jelensége jelenthet olyan problémát, amelynek terén nem elsősorban a digitális ismeretek, hanem sokkal inkább az online tudatosság, az internet-biztonság elsajátítása szükséges. Bár ezek a kérdések az iskolai oktatás során is egyre inkább előkerülnek, valószínűleg szükséges további célzott intézkedésekkel, programokkal fokozni a fiatalok védelmét, csökkenteni online kiszolgáltatottságuk mértékét. A digitális szakadék elsősorban az idősebb korosztályhoz tartozók

körében a legnagyobb a többségi társadalomhoz képest. Helyi szinten a települési könyvtár számítógép-állományának használati lehetősége is hozzájárul a digitális ismeretek bővítéséhez, az internet-használat elterjedéséhez. A könyvtáros kollégák készségesen segítik a látogatók eligazodását a számítógépes világban, az internet útvesztőiben. Egyre tájékozottabbnak kell lennünk, hogy milyen ügyeinkben tudunk online eljárni. A mai világban szinte nélkülözhetetlen, hogy saját Ügyfélkapuval rendelkezzünk és azt érdemben használni is tudjuk. Szinte minden korosztály körében sokan lehetnek, akik mindezzel kapcsolatban nem elég tájékozottak, illetve nem elég rutinosak. Az online ügyintézéssel kapcsolatos kompetenciafejlesztés tehát fontos feladat, ennek hiányában a most lemaradók a jövőben leszakadókká válhatnak a digitális világ gyors fejlődése miatt. Összességében a településen élők számára biztosított a hozzáférés a digitális ismeretek megszerzéséhez és az ahhoz szükséges eszközökhöz, de a további programok és fejlesztések szinte minden korcsoport tekintetében szükségesek lehetnek a jövőben.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Az álláskeresők támogatása során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani, mely nem zárja ki azt, hogy a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben levőket többletjogosultságok illessék meg. Álláskeresési ellátásként az Flt. rendelkezik az álláskeresési járadékról, a nyugdíj előtti álláskeresési segélyről, valamint költségtérítésről. A munkaügyi kirendeltségek által megállapít álláskeresési járadék folyósításának leghosszabb időtartama 90 nap. A nyilvántartott álláskeresők száma 2017. és 2019. között stagnált, majd folyamatosan csökkent, mely alól csak a 2020. év volt eltérő a Covid-19 járvány hatása miatt. Az álláskeresési ellátásban részesülők száma a 2017. évhez viszonyítva nem mutat jelentős eltérést.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	64	2,34%	33	51,56%
2018	68	2,52%	25	36,76%
2019	64	2,39%	33	51,56%
2020	77	2,98%	30	38,96%
2021	55	2,14%	29	52,73%
2022	43	1,70%	27	62,79%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

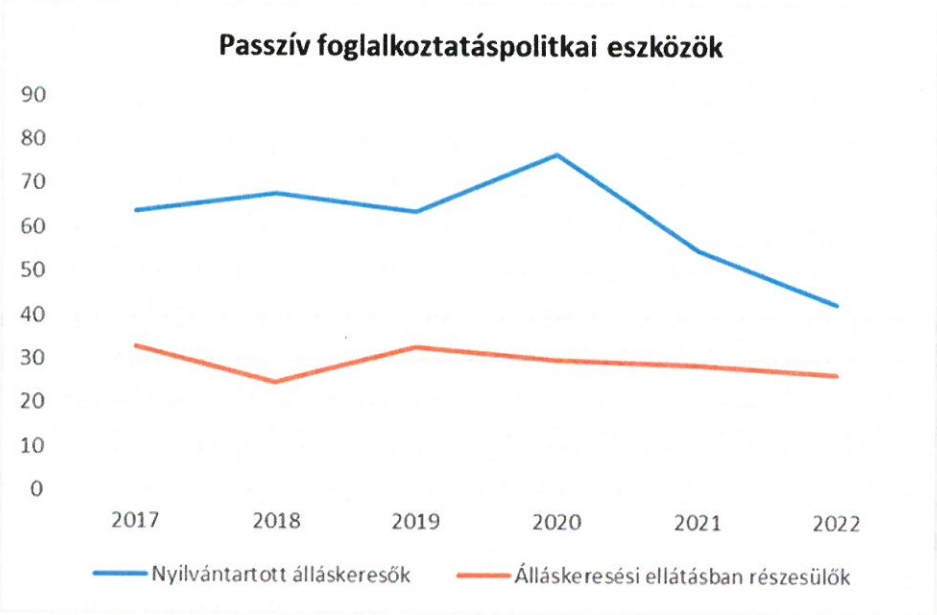

Az Szt. alapján a járási hivatal a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásként vagy foglalkoztatást helyettesítő támogatásként.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	14	21,88%	14	22,33%	47	73,44%
2018	10	14,71%	10	15,28%	35	51,47%
2019	4	6,25%	6	8,92%	37	57,81%
2020	7	9,09%	6	7,17%	37	48,05%
2021	7	12,73%	8	13,71%	36	65,45%
2022	4	9,30%	5	11,09%	31	72,09%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

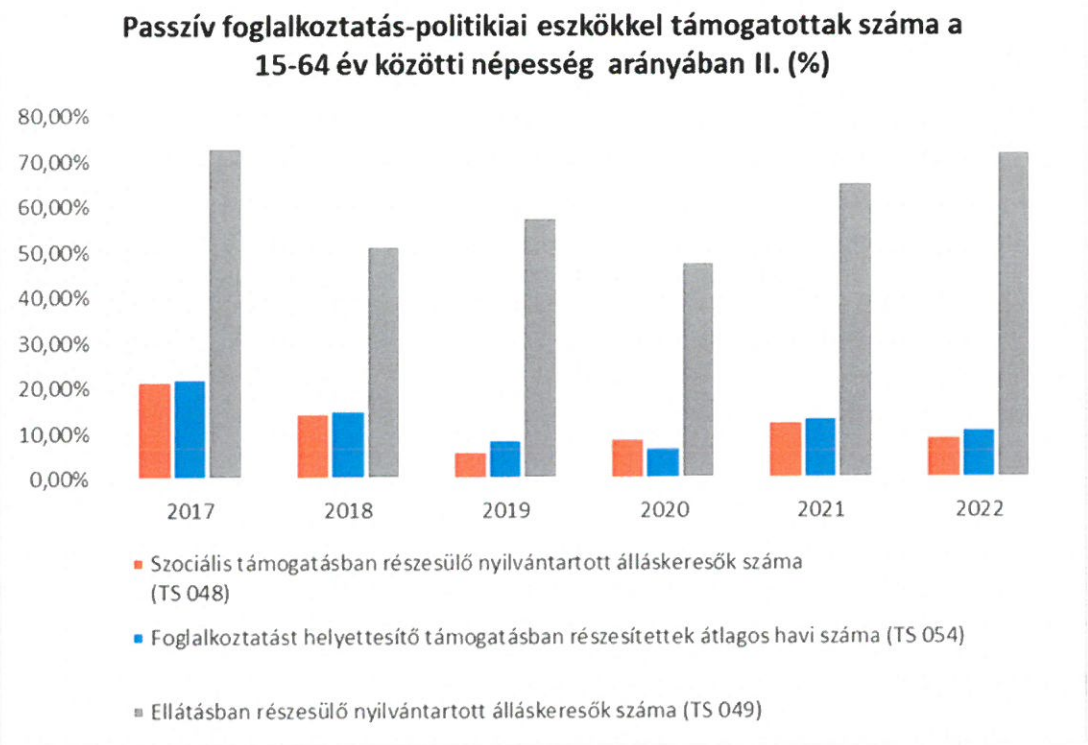

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	**Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma** (TS 056)
	fő
2017	2
2018	3
2019	4
2020	4
2021	4
2022	3

Forrás: TeIR, KSH

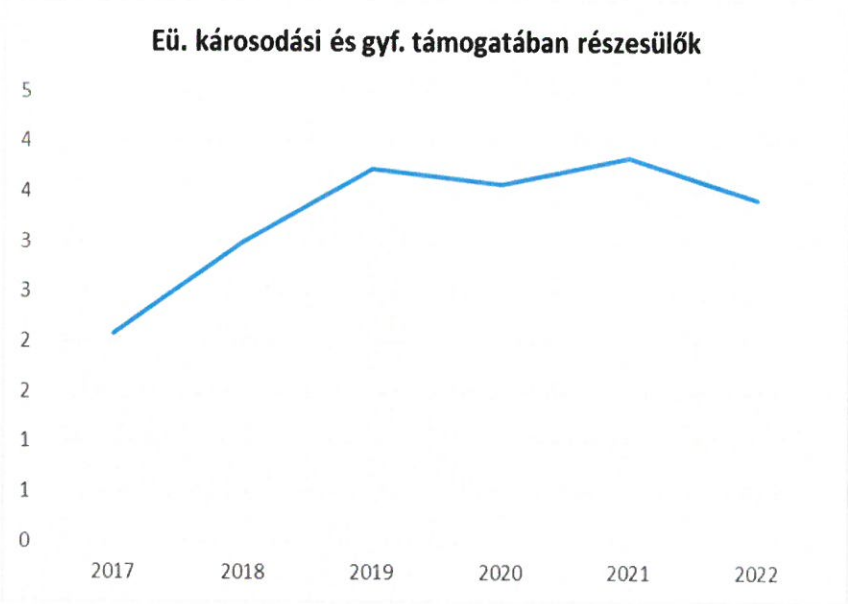

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	1544	1	0,65	42,16	96,57	99,81
2018	1549	5	3,23	42,03	96,32	99,81
2019	1550	1	0,65	42,00	96,32	99,81
2020	1551	1	0,64	41,97	96,52	100,00
2021	1552	3	1,93	41,82	96,78	100,00
2022	1548	5	3,23	34,30	96,78	100,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

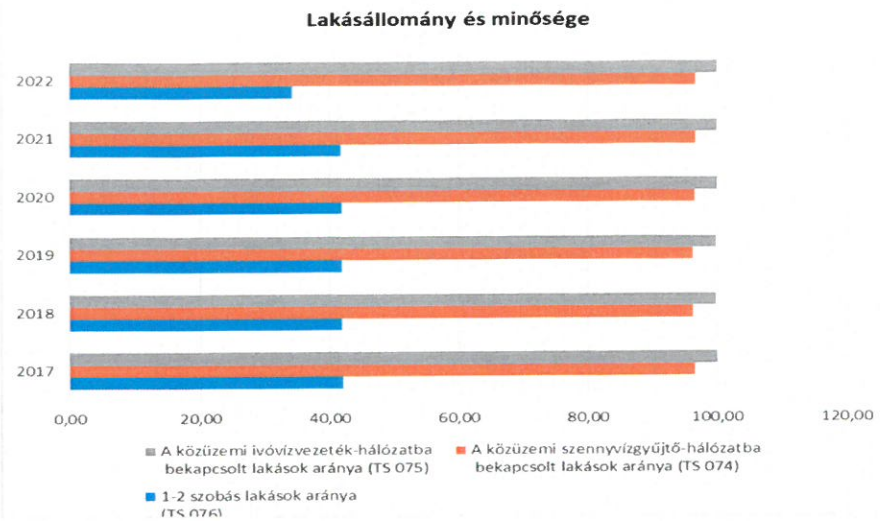

Bodajk Város Önkormányzatának szerepe sem a lakásépítések, sem pedig a lakásbérlések piacán nem mondható jelentősnek.

a) bérlakás-állomány

A 2022-ben meglévő 1548 db lakás közül önkormányzati bérlakás nem volt.

b) szociális lakhatás

A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok, adóságok felhalmozódása. A létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerülő személy átmeneti segélyt vehet igénybe alkalmanként vagy havi rendszerességgel meghatározott időtartamig.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nem releváns

e) lakhatást segítő támogatások

Az önkormányzat szociális rendeletében lehetőséget biztosít települési lakásfenntartási támogatásra, szabályozza a támogatásra való jogosultság feltételeit. Lehetőséget biztosítva arra is, hogy a támogatás közvetlenül a támogatásban részesített által megjelölt szolgáltató (víz,- gáz-, áramszolgáltató) részére kerüljön átutalásra, a támogatás összegével csökkentve a havi rezsi költség összegét. Az önkormányzat a jövedelmi viszonyok vizsgálata mellett a települési lakásfenntartási támogatásra való jogosultság feltételeként írja még elő a kérelmező lakókörnyezetének rendezettségét is.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban (szociális tűzifa támogatás) részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	9	52
2018	8	52
2019	4	43
2020	2	33
2021	1	32
2022	1	41

Forrás: TeIR, saját adatok

A településen élők rászorultságtól függően lakásfenntartási támogatást igényelhetnek. Az igénylések száma a támogatásra való jogosultság feltételeinek szigorítását követően évről-évre csökken. Adósságcsökkentő támogatásról nem alkotott rendeletet az önkormányzat, adósságcsökkentési támogatásra nem érkezett be igény.

***f)* eladósodottság**

Az önkormányzat nem rendelkezik erre vonatkozóan adatokkal.

***g)* lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása**

A településen veszélyeztetett lakhatási helyzet, hajléktalanság nincs. A település belterületén minden közmű (víz, csatorna, villany, gáz és telefon) rendelkezésre áll, A csatornára való rákötés a belterületen már évek óta közel 100 %-os. A lakások nagy részében a gáz- és a hagyományos, elsősorban a fatüzelés a jellemző. Külterületen és nem lakóövezetben is élnek családok, de számuk alacsony. A település szolgáltatásai számukra is elérhetők, közúton viszonylag jól megközelíthetők. A külterületi ingatlanokon a gáz- és csatorna szolgáltatás még hiányzik. A belterületi úthálózat nagyrészt szilárd burkolattal rendelkezik.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) **a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);**

Bodajk Város területén nincsenek telepek, szegregátumok, így ilyen jellegű társadalmi problémákkal és veszélyeztetett területtel a helyi esélyegyenlőségi program nem foglalkozik.

b) **a telepen/szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya stb.**

Nem releváns.

c) **a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai**

Nem releváns.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik
- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet-és település- egészségügyi feladatok körében:
- gondoskodik a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- biztosítja a 73. § (1) bekezdése szerinti külön jogszabályban meghatározott rovarok és rágcsálók irtását,
- folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörében intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- együttműködik a lakosságra, közösségre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

- Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.
- Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.
- Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az élelmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.
- Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

***a)* az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés**

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	2	0	0	1	165	19,97
2018	2	0	0	1	156	17,44
2019	2	0	0	1	137	7,02
2020	2	0	0	1	119	8,72
2021	2	0	0	1	114	8,39
2022	2	0	0	1	117	6,42

Forrás: TeIR, KSH Tstar

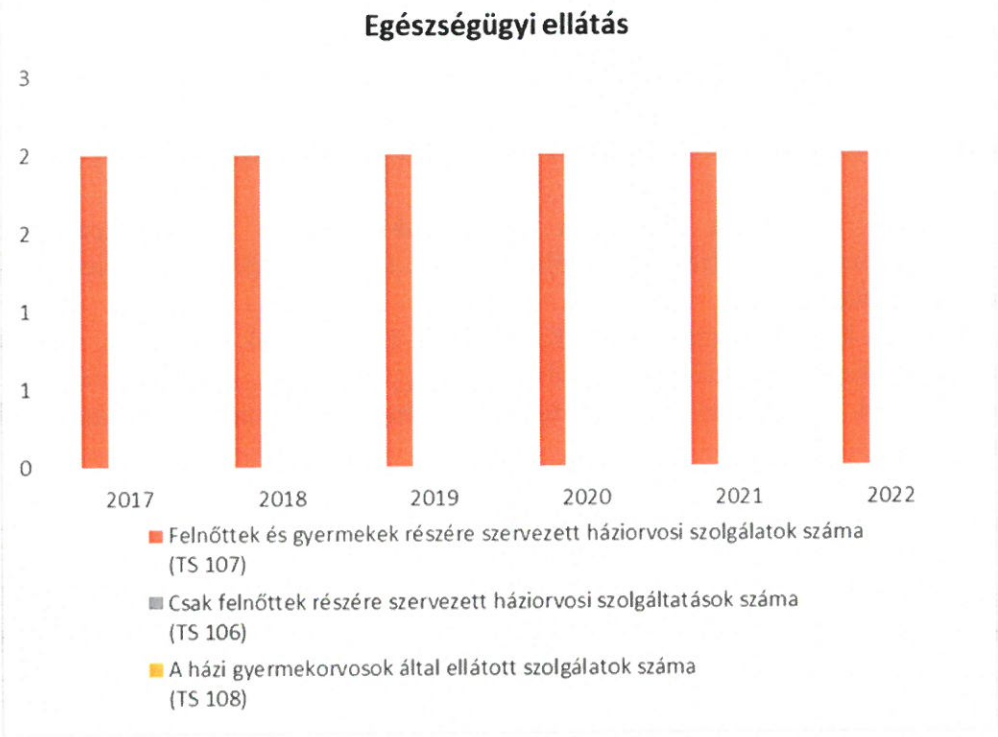

Bodajk város az egészségügyi alapellátások tekintetében megfelel a lakossági igényeknek, valamint az orvosi szakma által támasztott szigorú követelményeknek. A településen a vizsgált időszakban folyamatosan 2 háziorvos fejtette ki tevékenységét. Számuk konstans mivolta a szükségleteknek való megfelelést tükrözi. Az egészségügyi ellátás minél teljesebb biztosításának érdekében a településen labor, fogászat, valamint védőnői szolgáltatás is elérhető, melyeket a helyi gyógyszertár termékkínálata tesz teljessé. A gyógyszertár a településen a mai kor igényeinek és szakmai színvonalának egyaránt megfelelve fejti ki tevékenységét.

***b)* prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés**

A népegészségügyi, kora-gyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, továbbá az egészségügyi szűrések térítésmentesen és önkéntes bejelentkezés alapján is igénybe vehetők. Az önkormányzat távlati célja a szülői készségek javítását célzó közösségi tevékenységek megvalósítása, támogatása. Például a kora-gyermekkori szűrések fontosságáról, illetve a mozgásfejlődés és -fejlesztés témakörében ingyenes „szülőklub" ismeretterjesztő programsorozat, ahol a szülők fejlesztőpedagógus segítségével tájékozódhatnak a kora gyermekkori fejlesztés kérdéseiről. A helyi intézmények egymással szoros együttműködésben prevenciós rendezvény szervezését valósítják meg, ilyen például az általános iskolában minden évben megrendezett egészségnap, ahol a védőnői szolgálat, a rendőrség, valamint a helyi civil szervezetek is képviseltetik magukat annak érdekében, hogy a gyermekek prevenciós előadások és sportprogramok keretében ismerkedjenek meg az egészséges életmóddal.

c)fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Napjainkban egyre több és több gyermek válik érintetté olyan fejlődésbeli problémákban (pl.: beszédhibák, tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézségek, mozgásszervi rendellenességek), amelyek a móri szakszolgálat segítségét igénylik. E szakszolgálat a korai fejlesztés, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógia, gyógytestnevelés, óvoda- és iskolapszichológia terén látja el kiemelkedően fontos munkáját, de végez szakértői bizottsági

tevékenységet, illetve a pályaválasztás és tehetséggondozás terén is lát el feladatokat. A kiváló szakembergárdával rendelkező szakszolgálat a fejlesztés terén végzett felbecsülhetetlen munkája mellett sajnos túlterheltséggel küszködik.

***d)* közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése**

A közétkeztetés biztosítása keretében az étrend-tervezésre a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendeletben meghatározott szabályok az irányadók.
Településünkön a közétkeztetést a BAK Kft. látja el. Heti étlapuk változatos, megtalálható benne az egészséges étkezéshez szükséges zöldségek és gyümölcsök. Az étkeztetést az óvodások és iskolásokon kívül a település lakói is igénybe vehetik helyben fogyasztással, illetve házhoz szállítással.

***e)* sportprogramokhoz való hozzáférés**

A településen élő fiatalok és idősebb korosztály részére több sportolási lehetőség biztosított: Bodajki Tollaslabda Egyesület, Bodajk SE (labdarúgás), Bodajki Sakk Egyesület, Shotokan karate oktatás, Peytu Hagyományőrző Íjász Egyesület.

***f)* személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

A szociális alapszolgáltatások közül helyben az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a nappali ellátás, valamint a család- és gyermekjóléti szolgáltatás érhető el, ezeket a Lila Akác Gondozó Ház Szociális Szolgáltatási Központ biztosítja a helyiek számára.

Étkeztetés
Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorult személyeknek a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk (betöltött 65. életév), fogyatékosságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, egészségi állapotuk miatt, vagy hajléktalanságuk okán.
Az intézmény által biztosított szociális étkeztetést igénybe vevők száma az elmúlt években viszonylag állandó képet mutatott 24-31 fő között vették igénybe a településen élők a szolgáltatást.

Házi segítségnyújtás
A házi segítségnyújtás olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását - szükségleteinek megfelelően - lakásán, lakókörnyezetében biztosítja. Hozzájárul ahhoz, hogy az 18 ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen. Az intézmény alapszolgáltatás keretében házi segítségnyújtást biztosít a gondozási szükséglet vizsgálata alapján. A házi segítségnyújtást a gondozási szükségletnek megfelelően biztosítja.
A házi segítségnyújtás a gondozási szükséglet szerint szociális segítést vagy személyi gondozást biztosít. Fentiek értelmében a házi segítségnyújtás keretében szociális segítés keretében végzett feladatok:

- A lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködés körében: takarítás a lakás életvitelszerűen használt helyiségeiben (hálószobában, fürdőszobában, konyhában és illemhelyiségben), mosás, vasalás;

• A háztartási tevékenységben való közreműködés körében: bevásárlás (személyes szükséglet mértékében), gyógyszer kiváltása, segítségnyújtás ételkészítésben és az étkezés előkészítésében, mosogatás, ruhajavítás, ágyazás, ágyneműcsere, közkútról, fúrtkútról vízhordás, tüzelő behordása kályhához, egyedi fűtés beindítása (kivéve, ha ez a tevékenység egyéb szakmai kompetenciát igényel), télen hó eltakarítás és síkosságmentesítés a lakás bejárata előtt, kísérés;
• Segítségnyújtás veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában;
• Szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítése.
A házi segítségnyújtás keretében gondozási szükséglet szerint megállapított személyi gondozás keretében végzett feladatok: a szociális segítés feladatai mellett
• az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása körében:
• információnyújtás, tanácsadás, és mentális támogatás,
• családdal, ismerősökkel való kapcsolattartás segítése,
• az egészség megőrzésére irányuló aktív szabadidős tevékenységben való közreműködés,
• ügyintézés az ellátott érdekének védelmében;
• gondozási és ápolási feladatok körében: mosdatás, fürdetés, öltöztetés, ágyazás, ágyneműcsere, inkontinens beteg ellátása, testfelület tisztítsa, kezelése, haj,- arcszőrzet ápolása, száj,- fog és protézis ápolás, körömápolás, bőrápolás, folyadékpótlás, étkeztetés (segédeszköz nélkül), mozgatás ágyban, decubitus megelőzése, felületi sebkezelés, sztómazsák cseréje, gyógyszer adagolása, gyógyszerelés monitorozása, vérnyomás és vércukor mérése, hely- és helyzetváltoztatás segítése lakáson belül és kívül, kényelmi és gyógyászati segédeszközök beszerzésében való közreműködés, kényelmi és gyógyászati segédeszközök használatának betanítása, karbantartásában való segítségnyújtás, a háziorvos írásos rendelésén alapuló terápia követése (a tevékenység elvégzéséhez való kompetencia határáig).

Házi segítségnyújtás keretében nyújtott szolgáltatási elemek:
• Tanácsadás: az igénybe vevő bevonásával történő, jogait, lehetőségeit figyelembe vevő, kérdésekre reagáló, élethelyzetének megfelelő információ átadása valamilyen egyszerű vagy speciális felkészültséget igénylő témában, amely valamilyen cselekvésre, magatartásra ösztönöz, vagy nem kívánatos cselekvés, magatartás elkerülésére irányul.
• Gondozás: az igénybe vevő bevonásával történő tervezésen alapuló, célzott segítés mindazon tevékenységek elvégzésében, amelyeket saját maga tenne meg, ha erre képes lenne, továbbá olyan rendszeres vagy hosszabb idejű testi-lelki támogatása, fejlesztése, amely elősegíti a körülményekhez képest legjobb életminőség elérését, illetve a családban, társadalmi státuszban való magatartását, visszailleszkedését.
• Felügyelet: az igénybe vevő lakó- vagy tartózkodási helyén, illetve a szolgáltatásnyújtás helyszínén lelki és fizikai biztonságát szolgáló személyes, vagy technikai eszközökkel biztosított kontroll.
• Háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás: az igénybe vevő segítése mindennapi életvitelében, személyes környezete rendbe tartásában, mindennapi ügyeinek intézésében, valamint a személyes szükségleteinek kielégítésére szolgáló lehetőségek és eszközök biztosítása, ha ezt saját háztartásában vagy annak hiányában nem tudja megoldani.
A Szociális törvény 2017. január 1-én hatályba lépett módosítása eredményeként a házi segítségnyújtás esetében megszűnt az óraalapú szolgáltatásnyújtás rendszere. A gondozási szükséglet vizsgálata során elért pontszám így már nem korlátozza a házi segítségnyújtás napi időtartamát. E módosítás célja az ellátott szükségleteihez rugalmasabban igazodó szolgáltatásnyújtás, melynek konkrét időtartama az ellátást igénylő és a szolgáltató közötti megállapodásban kerül megállapításra. Évek óta 18 fő részesül a településen házi segítségnyújtásban.

Idősek nappali ellátása

Az idősek nappali ellátása az idős emberek számára szociális, egészségi és mentális állapotuknak megfelelő ellátás biztosítása, hiányzó családi gondoskodás pótlása, a gondozottak szociális helyzetének javítása, kulturált körülmények biztosítása. Az igénybe vevők részére lehetőség biztosítása a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatok ápolására, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, továbbá igény szerint a napközbeni étkezés megszervezése. Idősek nappali ellátása keretében nyújtott szolgáltatási elemek:

• Tanácsadás: az igénybe vevő bevonásával történő, jogait, lehetőségeit figyelembe vevő, kérdésére reagáló, élethelyzetének, szükségleteinek megfelelő vélemény-, javaslatkialakítási folyamat, a megfelelő információ átadása valamilyen egyszerű vagy speciális felkészültséget igénylő témában, amely valamilyen cselekvésre, magatartásra ösztönöz, vagy nemkívánatos cselekvés, magatartás elkerülésére irányul.

• Készségfejlesztés: az igénybe vevő társadalmi beilleszkedését segítő magatartásformáinak, egyéni és társas készségeinek kialakulását, fejlesztését szolgáló helyzetek és alternatívák kidolgozása, lehetőségek biztosítása azok gyakorlására.

• Háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás: az igénybe vevő segítése mindennapi életvitelében, személyes környezete rendben tartásában, mindennapi ügyeinek intézésében, valamint a személyes szükségleteinek kielégítésére szolgáló lehetőségek és eszközök biztosítása, ha ezt saját háztartásában vagy annak hiányában nem tudja megoldani.

• Étkeztetés: gondoskodás hideg, illetve meleg ételről alkalmilag vagy rendszeresen a szolgáltatást igénybe vevő lakhelyén, szolgáltatónál, egyéb étkezdében vagy közterületen.

• Esetkezelés: az igénybe vevő, vevők szükségleteinek kielégítésére (problémájának megoldására, illetve céljai elérésére) irányuló, megállapodáson, illetve együttműködésen alapuló, tervszerű segítő kapcsolat, amely során számba veszik és mozgósítják az igénybe vevő, vevők saját és támogató környezete erőforrásait, továbbá azokat a szolgáltatásokat és juttatásokat, amelyek bevonhatók a célok elérésébe, újabb problémák megelőzésébe.

• Felügyelet: az igénybe vevő lakó- vagy tartózkodási helyén, illetve a szolgáltatásnyújtás helyszínén lelki és fizikai biztonságát szolgáló, személyes vagy technikai eszközzel, eszközökkel biztosított kontroll.

• Gondozás: az igénybe vevő bevonásával történő, tervezésen alapuló, célzott segítés mindazon tevékenységek elvégzésében, amelyeket saját maga tenne meg, ha erre képes lenne, továbbá olyan rendszeres vagy hosszabb idejű testi-lelki támogatása, fejlesztése, amely elősegíti a körülményekhez képest legjobb életminőség elérését, illetve a családban, társadalmi státuszban való megtartását, visszailleszkedését.

• Szállítás: javak vagy szolgáltatások eljuttatása az igénybe vevőhöz, vagy az igénybe vevő eljuttatása a közszolgáltatások, szolgáltatások, munkavégzés, közösségi programok, családi kapcsolatok helyszínére, ha szükségleteiből adódóan mindezek más módon nem oldhatóak meg.

Az idősek nappali ellátását évek óta nagyjából hasonló számban veszik igénybe, mivel a férőhelyek száma korlátozott (max. 20. fő). Az előző évekhez hasonlóan 2022-ben 16 fő vette igénybe a szolgáltatást.

Család- és gyermekjóléti szolgáltatás

A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás 2016. óta egy szolgáltató keretében működtethető. A kétféle szolgáltatás integrációja többek közt a párhuzamos családgondozás megszüntetését célozta. A változtatás értelmében a család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdés szerinti feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat. A szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A <u>családsegítés keretében</u> biztosítani kell:
• a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
• az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
• a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
• a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
• a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossággal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
• a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,
• a Gyvt. 40/A. § (2) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti készenléti szolgálatot a segítségre szoruló személyek számára,
• a nagy létszámú intézmények átalakítását követően támogatott lakhatást igénybe vevők után követését biztosító esetmenedzseri feladatokat.

<u>Gyermekjóléti szolgáltatás</u>
• Az alapellátásnak hozzá kell járulnia a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.
• Az alapellátás hozzájárul a gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének feltárásához, és a gyermek szocializációs hátrányának csökkentésével annak leküzdéséhez.
• A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében:
• a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
• a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
• a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
• a szabadidős programok szervezése,
• a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében:
• a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
• a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
• a Gyvt. 17. § (1) bekezdésében meghatározott személyekkel és intézményekkel (a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer tagjaival) való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,

• tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről. A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében:
• a gyermekkel és családjával végzett szociális segítőmunkával elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
• a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
• kezdeményezni - egyéb gyermekjóléti alapellátások önkéntes igénybevételét és azt szükség esetén személyes közreműködéssel is segíteni, - szociális alapszolgáltatások igénybevételét, - egészségügyi ellátások igénybevételét, - pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét. A gyermekjóléti szolgálat - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

Tevékenysége körében a Gyvt. 39. §-ában és az Szt. 64. § (4) bekezdésében foglaltakon túl:
• folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
• meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
• segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
• felkérésre környezettanulmányt készít, • kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
• biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket.

A család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja a Gyvt. 39. § (2)-(4) bekezdése, 40. §-a, valamint az Szt. 64. §-a szerinti feladatokat, tájékoztatási feladatai körében szociális és egyéb információs adatokat gyűjt, és tájékoztatja:
• a szülőt, illetve - ha azt a gyermek védelme szükségessé teszi önállóan, a törvényes képviselő tudomása nélkül is, fejlettségétől függően - az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket mindazon jogokról, támogatásokról és ellátásokról, amelyek összefüggésben állnak a gyermek testi, lelki egészségének biztosításával, családban történő nevelkedésének, vagy a gyermek számára szükséges védelem biztosításának elősegítésével,
• a válsághelyzetben lévő várandós anyát az őt, illetve a magzatot megillető jogokról, támogatásokról és ellátásokról,
• a születendő gyermeke felnevelését nem vállaló, válsághelyzetben lévő várandós anyát a nyílt és a titkos örökbefogadás lehetőségéről, joghatásairól, valamint a nyílt örökbefogadást elősegítő közhasznú szervezetek, illetve a nyílt örökbefogadást elősegítő és a titkos örökbefogadást előkészítő területi gyermekvédelmi szakszolgálatok tevékenységéről és elérhetőségéről, és
• az örökbefogadó szülőt az örökbefogadás után követése körében igénybe vehető szolgáltatásról, és segíti az után követést végző szervezet felkeresését.

szociális segítőmunka keretében:
• segíti az igénybe vevőket a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozásában, a családban élő gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében,
• az igénybe vevő szükségleteinek kielégítése, problémájának megoldása, céljai elérése érdekében számba veszi és mozgósítja az igénybe vevő saját és környezetében jelentkező erőforrásait, továbbá azokat a szolgáltatásokat, amelyek bevonhatók a célok elérésébe, újabb problémák megelőzésébe,

• koordinálja az esetkezelésben közreműködő szakemberek, valamint a közvetített ellátásban, szolgáltatásban dolgozók együttműködését,
• az eset szerinti aktuális probléma megoldásában érintett összes szakember és a család- és gyermekjóléti központ bevonásával, a közös problémadefiniálás, a vállalt feladatok tisztázása, a segítő folyamat együttes megtervezése érdekében esetmegbeszélést, illetve - az előbbiek mellett - a család problémában, illetve a megoldásában érintett tagjainak, a lehetséges támaszt jelentő személyeknek, továbbá korától, érettségétől függően az érintett gyermeknek a részvételével esetkonferenciát szervez,
• a szolgáltatást igénybe vevő személy, család, illetve gyermek és szülő (törvényes képviselő) közreműködésével szükség szerint, de legalább hathavonta értékeli az esetkezelés eredményességét, közreműködik a válsághelyzetben lévő várandós anya problémáinak rendezésében. az ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzájutás érdekében:
• folyamatosan figyelemmel kíséri az érintett személyt, illetve családot veszélyeztető körülményeket és a veszélyeztetett személy, illetve család szolgáltatások és ellátások iránti szükségleteit,
• a más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítése érdekében együttműködik a területén található szolgáltatókkal, segítséget nyújt a szolgáltatások, ellátások igénylésében,
• a válsághelyzetben lévő várandós anyát segíti a támogatásokhoz, ellátásokhoz, szükség esetén a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutásban, és
• segíti a gyermeket, illetve a családját az átmeneti gondozáshoz való hozzájutásban, az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, illetve elősegíti a gyermek mielőbbi hazakerülését.

a családban jelentkező nevelési problémák és hiányosságok káros hatásainak enyhítése céljából:
• olyan szabadidős és közösségi programokat szervez, amelyek megszervezése, vagy az azokon való részvétel a rossz szociális helyzetben lévő szülőnek aránytalan nehézséget okozna, és
• kezdeményezi a köznevelési intézményeknél, az ifjúsággal foglalkozó szociális és kulturális intézményeknél, valamint az egyházi és a civil szervezeteknél az előző pont szerinti programok megszervezését,
• tájékoztatja a szülőt az ellátási területén lévő gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak tartalmáról és igénybevételének feltételeiről, valamint személyes közreműködéssel segíti e szolgáltatások igénybevételét és ezáltal a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését és megszüntetését.

a hivatalos ügyek intézésében való közreműködés körében:
• segítséget nyújt a szolgáltatást igénybe vevők ügyeinek hatékony intézéséhez,
• tájékoztatást nyújt az igénybe vehető jogi képviselet lehetőségéről,
• a gyámhivatal, valamint a család- és gyermekjóléti központ felkérésére a gyermekvédelmi nyilvántartás megfelelő adatlapját kitöltve környezettanulmányt készít, és
• a gyámhivatal felkérésére a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 47/A. § (6) bekezdése alapján tájékoztatást nyújt az örökbefogadott gyermek fejlődéséről, körülményeiről és a családba való beilleszkedéséről.

A család- és gyermekjóléti szolgálat által együttműködési megállapodás alapján gondozott személyek száma 2022-ben 44 fő volt. A szolgáltatásnyújtás keretében legnagyobb szereppel az információnyújtás, segítő beszélgetés és tanácsadás jelenik meg, de a szakmai tevékenységek közt az ügyintézésben történő segítségnyújtás és a családlátogatás is markánsan megjelenik.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Drogprevenciós tevékenységet elsősorban a Móri Rendőrkapitányság lát el településünkön. A kapitányság rendszeresen tart előadásokat bűnmegelőzési, kábítószer-fogyasztási témákban az általános iskolások körében. A bűnelkövetési statisztikák alapján a fiatalkorúak körében a kis mennyiségű kábítószer-birtoklás és -fogyasztás fordul elő gyakran. A rendőrség által megvalósított prevenciós programok ezért jelentős figyelmet szentelnek az ezzel a témával kapcsolatos felvilágosításnak.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

A fenti szolgáltatások nyújtása során felmerült hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, az Önkormányzat és az általa fenntartott intézmények ellen ilyen ügyben eljárás nem indult. Fontosnak tartjuk a klienskör témában történő tájékoztatását, ezért az ellátottjogi, gyermekjogi és betegjogi képviselők adatait a megfelelő nyomtatott anyagok és szóbeli tájékoztatás útján ismertetjük az ellátottakkal a szolgáltatás igénybevételét megelőzően.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Míg az egyenlő bánásmódhoz való jog mindenkit megillet, addig az esélyegyenlőség biztosítása a jogalkotó részéről külön intézkedések, jogszabályi rendelkezések megtételét követeli meg. Ezeket nevezzük általában pozitív intézkedéseknek. Nyilvánvaló tehát, hogy nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését a hátrányos helyzetű csoportok számára esélyteremtő pozitív intézkedések meghozatala. Az Ebktv. 11. § (1) bekezdése előnyben részesítés címszó alatt megfogalmazza, hogy nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését az a rendelkezés, amely egy kifejezetten megjelölt társadalmi csoport tárgyilagos értékelésen alapuló esélyegyenlőtlenségének felszámolására irányul, ha az törvényen vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeleten, illetve kollektív szerződésen alapul, és határozott időre vagy határozott feltétel bekövetkeztéig szól. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó ellátások általában véve is pozitív intézkedésekkel segítik a rászorulókat, a pozitív megkülönböztetést szükség esetén az eljárások, illetve a szolgáltatások nyújtása során érvényesíti az Önkormányzat, illetve a szolgáltató intézmény annak érdekében, hogy a leghátrányosabb helyzetben lévőket kompenzálja, esélyegyenlőségüket biztosítsa.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	**Sportcsarnok, sportpálya léte** (TS 103)	**A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma** (TS 104)	**Közművelődési intézmények száma** (TS 105)
db	**van/nincs**	**db**	**db**
2	van	3 140	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások

A közélet elsődleges színterei a különböző települési rendezvények, amelyek egész évben teret adnak a közösségi élet gyakorlására. A felújított művelődési ház épülete akadálymentesített, rendszeresen gyűlnek itt össze a helyi civil szerveződések tagjai és egyéb számos beltéri rendezvénynek (pl.: kiállításoknak, színházi előadásoknak, települési ünnepségeknek) ad otthont.

Összességében elmondható, hogy Bodajk igen aktív és sokszínű közösségi élettel bír, és ehhez megfelelő adottságokkal rendelkezik. A települési rendezvények lebonyolítása többnyire a helyi intézmények szoros együttműködésével valósul meg, ami elősegíti a közösségépítést, illetve a településért dolgozók számára szakmai és személyes kapcsolatok ápolását. Nem feledkezhetünk meg továbbá a civil szervezetek szerepéről sem, hiszen számos rendezvény szervezése során rájuk is számíthatunk, továbbá ők azok, akik a település polgárai érdekében hétköznapi szinten is fontos teendőket látnak el, ezért az Önkormányzat saját költségvetéséből minden évben támogatja őket. Az alábbi táblázatban látható, hogy köznevelési intézményünk tornateremmel, tornaszobával el vannak látva. Könyvtárunk szintén igényes környezetben várja látogatóit, forgalma minden évben számottevő. A könyvtár dolgozói számos egyéb program lehetőséget biztosítanak rendszeres jelleggel kicsiknek és nagyoknak. Közművelődési intézménnyel településünk szintén megfelelő számban rendelkezik, így a kultúra iránt érdeklődők egész évben találhatnak megfelelő programlehetőségeket.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

Városunk polgárai több alkalommal is bizonyították szolidaritási és segítő együttműködésüket, mint például saját szervezésben kezdeményezett szemétszedés, virágosítás, valamint játszótér építésében, parkok kialakításában való közreműködések alkalmával.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

Településünkön nincs jelen nagy létszámú nemzetiség, így a más nemzetiségekhez tartozók kulturális identitásának megőrzése céljából speciális intézkedések nem jellemzőek városunkban.

e) helyi lakossági önszerveződések

A helyi lakosság időről időre megvalósít valamilyen önszerveződést, ami a közösségben rejlő potenciál jelentőségét jelzi (játszótér kialakítása).

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Településünkön nincs roma nemzetiségi önkormányzat, ezért az EMMI rendeletben említett ide vonatkozó pont nem releváns.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Roma lakosság számának növekedése	
A nem regisztrált munkanélküliek nyilvántartásba vétele	Tájékoztatás, figyelemfelhívás

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A gyermekek helyzetét, jogait illetően számos nemzetközi egyezmény tartalmaz lényeges megállapításokat, amelyek iránymutatásként szolgálnak a hazai jogalkotás számára. Ezek közül talán a legfontosabb az 1989-ben született, a Gyermek jogairól szóló New York-i Egyezmény, amelyet Magyarország 1990-ben írt alá, majd az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdetett ki. Ennek részes tagállamai, felismervén a gyermekek speciális helyzetét és szükségleteit, számos gyermekjogi kérdésben megállapodást kötnek. Az Egyezmény kimondja például, hogy részes tagállamai tiszteletben tartják és biztosítják a joghatóságuk alá tartozó gyermekek számára az Egyezményben lefektetett jogokat minden megkülönböztetés, nevezetesen a gyermeknek vagy szüleinek vagy törvényes képviselőjének faja, színe, neme, nyelve, vallása, politikai vagy más véleménye, nemzeti, nemzetiségi vagy társadalmi származása, vagyoni helyzete, cselekvőképtelensége, születési vagy egyéb helyzete szerinti különbségtétel nélkül.
A hazai jogszabályok az Egyezménnyel összhangban készültek. Legmagasabb szinten az Alaptörvény fekteti le, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket (Alaptörvény, XV. cikk (5) bekezdés), illetve, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz (Alaptörvény, XVI. cikk (1) bekezdés). Törvényi szinten a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyermekvédelmi Törvény vagy Gyvt.), valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény is biztosít külön jogokat a kiskorúak számára.

Bodajk Város Önkormányzat elkötelezett a gyermekek jogainak maradéktalan érvényesítése mellett, jelen fejezetben az őket érintő kérdésekkel, problémákkal foglalkozunk. A következő táblázat a kiskorúak számát és arányát mutatja meg az állandó népességen belül nemek és korcsoportok szerint. A 0-2 év közötti gyermekek mindössze 3,44%-át teszik ki az állandó népességnek, a 14 év alattiak összesen 15,35 %-át, a 15-17 éves népesség aránya pedig 3,05 % az állandó népességen belül. Nemek szerint a 17 év alatti népességben a lányok kicsivel nagyobb arányban jelennek meg. Esélyegyenlőségi szempontból a gyermekek demográfiai adatai alapján messzemenő következtetéseket nem tudunk levonni, ugyanakkor, ha a korosztály további gyarapodását szeretnénk szorgalmazni, akkor a kisgyermekes családokat célzó szolgáltatások szervezésére, a családalapítás támogatásának kérdésére érdemes figyelmet fordítani.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 997	2 042	4039	49,44%	50,56%

0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			139	3,44%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	329	291	620	8,15%	7,20%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	60	63	123	1,49%	1,56%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A **veszélyeztetettség** fogalmát a Gyermekvédelmi törvény 5.§ n) pontja tisztázza. E szerint a veszélyeztetettség olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedés. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. (Gyvt. 15. § (4) bekezdés b) pont és 68. § (1) bekezdés)

Hátrányos helyzetű a Gyvt. 67/A. § (1) bekezdése alapján az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

• a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége (ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik),

• a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága (ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy),

• a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei (ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek).

Halmozottan hátrányos helyzetű
• az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fentebb meghatározott három körülmény közül legalább kettő fennáll,
• a nevelésbe vett gyermek,
• az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt. (Gyvt. 67/A. § (2) bekezdése)

A **gyermekek védelme** olyan tevékenység, mely a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére, illetve megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányul. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó

gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt.-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. (Gyvt. 14. § (1) (2) (3) bekezdés) A gyermekvédelmi törvény kimondja, hogy a gyermekek védelme során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. (Gyvt. 3. § (2) bekezdés) Bodajkon a védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma ingadozónak mondható, az ingadozás részben annak is betudható, hogy az alábbi táblázatban és ábrán látható adatok csupán az adott év december 31-i állapotát jelenítik meg. Ahogy látható, a veszélyeztetett gyermekek száma magasabb, mint a védelembe vetteké, mivel a veszélyeztetettség sok esetben a család- és gyermekjóléti szolgáltatás önkéntes igénybevételével is kezelhető, azonban azokban az esetekben, mikor ez a típusú ellátás már nem elégséges, hatósági intézkedésre (védelembe vételre) kerül sor. A védelembe vettek tehát azok a gyermekek, akik a veszélyeztetettek közül kerülnek ki, mint hatósági intézkedésben érintett kiskorúak. Az ő esetükben a veszélyeztetettség súlyosabb, nehezebben kezelhető problémát jelent, ezért kötelező magatartásszabályok elrendelése mellett a gyámhatóság védelembe veszi őket. Látható, hogy a védelembe vettek száma jóval alacsonyabb, mint a veszélyeztetetteké, ami arra enged következtetni, hogy a család- és gyermekjóléti szolgálat igyekszik az önkéntességen alapuló együttműködés keretében segíteni a családokat a felmerült problémák megoldásában, a hatóság bevonására csak a legszükségesebb esetekben kerül sor.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	5	0
2018	8	0
2019	4	21
2020	9	33
2021	1	10
2022	1	16

Forrás: TeIR, KSH Tstar

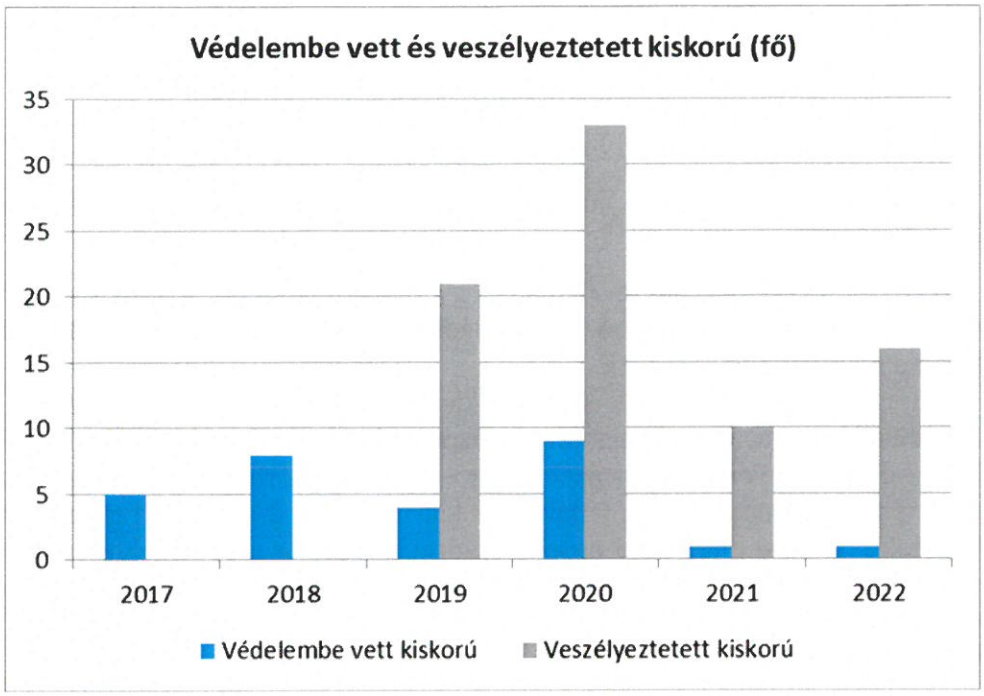

A veszélyeztetettség legfőbb okai

- gyermeknevelési problémák: többnyire a szülői készségek, képességek hiánya miatt alakulnak ki, és önkéntes alapellátás keretében kezelhetők;
- lelki-mentális problémák: egyedülálló felnőttek, és gyermekes szülők esetében is előforduló probléma, felismerése és kezelése sokszor nehéz feladatnak bizonyul;
- családi-kapcsolati konfliktusok: okai főleg a családban fennálló anyagi gondok, a szülők életvitele (az esetek egy részében szenvedélybetegség), de előfordult családon belüli bántalmazás is; a konfliktusok a szülők válása esetén a szülői felügyeleti jog, a gyermektartás díj, és a gyermekkel való kapcsolattartás terén alakulnak ki;
- anyagi (megélhetési) problémák és elégtelen lakáskörülmények: átmeneti vagy tartós jelleggel jelentkeznek, többnyire a munkavállalás nehézségeire vezethetők vissza, melynek oka a kliensek körében elsősorban az alacsony iskolai végzettség és egészségügyi problémák.

Az adatok alapján elmondható, hogy településünkön évek óta csekély számú hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek él. Településünkön hátrányos helyzet elsősorban a szülő alacsony iskolai végzettsége vagy foglalkoztatottsága miatt kerül megállapításra, míg a halmozottan hátrányos helyzet főleg e két körülmény együttállása, valamint nevelésbe vett gyermekek esetében jellemző. Összességében elmondható, hogy elenyésző azon gyermekek száma, akik esetében a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet megállapításra került, arányuk a kiskorú népességen belül pedig meglehetősen alacsony. A fogyatékossággal élő gyermekek számát illetően nincs pontos adatunk, de tapasztalataink alapján annyit tudunk, hogy nincsenek nagy számban jelen Bodajkon.

***b)* rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (RGYK) való jogosultság lényege, hogy az anyagi nehézségekkel küszködő családok számára megkönnyítse a gyermek(ek) ellátását. Az RGYK 62 alapján a gyermek számos jogszabályban definiált kedvezményre lesz jogosult. A Gyvt. 19. § (1) bekezdése szerint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és - ha megfelel a törvényben meghatározott egyéb feltételeknek - a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- meghatározott természetbeni támogatásnak (fogyasztásra készétel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány), és
- a törvényben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A Gyvt. 19. § (2) bekezdése alapján a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 180 %-át, - ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy - ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy - ha a nagykorúvá vált gyermek: középfokú nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be; és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult; (Gyvt. 20. § (2) bekezdés)
- az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 165%-át az előző pont alá nem tartozó esetben, feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a gyermekvédelmi törvényben meghatározott értéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot főszabály szerint egy év időtartamra állapítják meg. Az alábbi táblázat és ábra szemlélteti, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma az utóbbi években jelentősen csökkent. A jelenség nagyrészt valószínűleg azzal magyarázható, hogy az RGYK-ra való jogosultság sok más ellátáshoz hasonlóan az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének bizonyos százalékában van meghatározva, azonban a nyugdíjminimum összege évek óta változatlan, Így azonban túlságosan alacsony az a jövedelemhatár, mely alatt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítható. Mindamellett, hogy ezen ellátás – mivel természetbeni ellátásokra, kedvezményekre jogosít – kifejezetten hatékonynak mondható, ha a jövedelemhatár nem emelkedik tovább a jövőben, akkor sok, egyébként rászorulónak tekinthető család eshet ki az ellátásból.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	43
2018	43
2019	30
2020	17
2021	18
2022	9

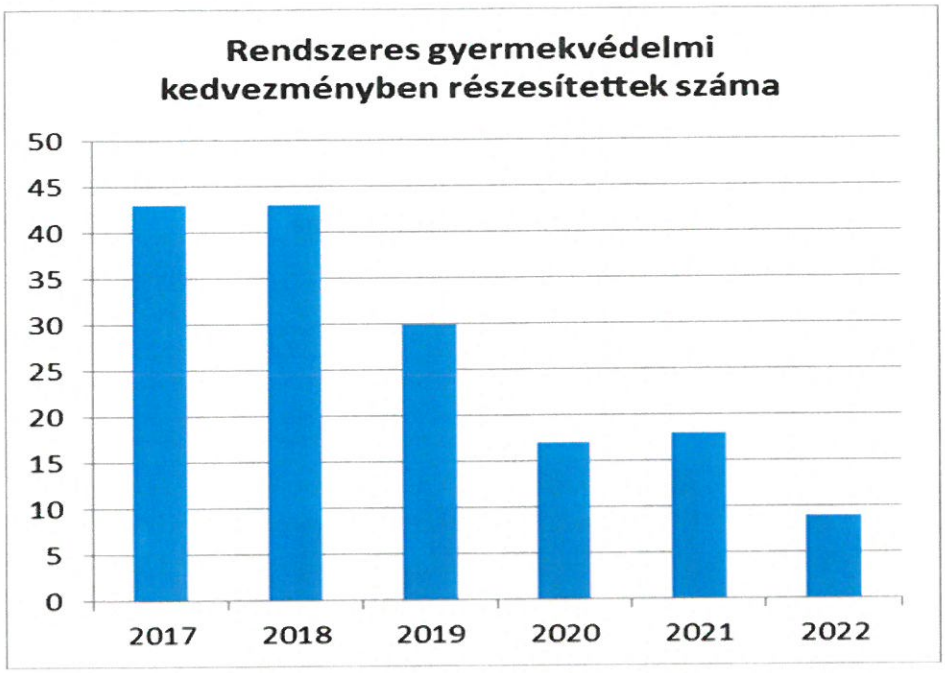

c) **a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete**

Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás, melynek szabályait az 1997. évi 64 LXXXI. törvény (Tny.) határozza meg. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. (Tny. 55. §) Az árvaellátás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. (Tny. 56. § (1) és (2) bek.) Szadán az árvaellátásban részesülők száma az öt évvel korábbi adatokhoz képest jelentős mértékben nőtt. Az árvaellátásban részesülők közt a férfiak és nők arányában duplájára emelkedett a különbség. Elmondható ugyanakkor, hogy településünkön nincsenek jelen nagy számban olyan gyermekek, fiatalok, akiknek esetében a szülő halála miatt árvaellátás jár.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	9	11	20
2018	7	13	20
2019	10	13	23
2020	11	7	18

2021	10	5	15
2022	na.	na.	na.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

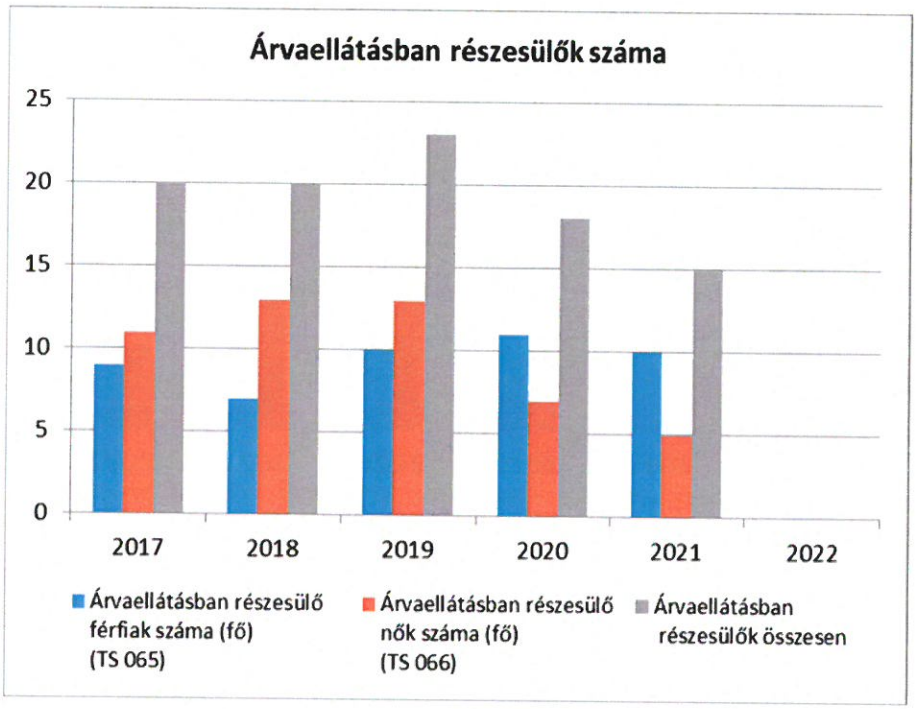

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A Gyvt. 2015. szeptember 1-től hatályos módosítása alapján jelentősen bővült azoknak a gyermekeknek a köre, akik számára ingyenes a bölcsődei, óvodai étkezés. A jogszabályváltozás komoly segítséget jelentett elsősorban azoknak az alacsony jövedelemmel rendelkező családoknak, akik a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre pár ezer forint különbözet miatt nem voltak jogosultak, és más kedvezményezetti körbe sem estek bele. Az ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályokat a gyermekvédelmi törvény határozza meg az alábbiak szerint:

A Gyvt. 21/B. § (1) bekezdése szerint az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani

- a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, - tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek, - olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, - olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy - nevelésbe vették;
- az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy - nevelésbe vették;
- az előző két pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;

• az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha - nevelésbe vették, vagy - utógondozói ellátásban részesül. (Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés) A Gyvt. 21/B. § (2) bekezdése szerint az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

• az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;

• az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;

• a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben vagy bármely évfolyamon nappali rendszerű oktatásban részesülő tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben. Az ingyenes/kedvezményes gyermekétkeztetés igénybevételének jogcíme általában a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, a családban három vagy több gyermek nevelkedése, illetve tartós betegség és fogyatékosság, valamint az, ha a gyermek nevelésbe vétel alatt áll.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete

Településünkön az orosz-ukrán háború miatt menekültként megjelent néhány család, a kezdeti nehézségeket leküzdve, mára már a gyermekek jól beilleszkedtek az iskolába és az óvodába.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői

Külföldről visszatért, magyar állampolgársággal rendelkező vagy nem rendelkező, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzőiről nem áll rendelkezésünkre adat.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön nem található szegregátumnak minősülő terület, így helyi gyermekek nem élnek telepszerű, szegregált lakókörnyezetben.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Ahogy már említettük, Bodajkon csekély számú gyermek esetében került megállapításra a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet, a fogyatékossággal élő gyermekek számáról pedig nincs pontos adatunk. A szülők alacsony iskolai végzettsége és/vagy foglalkoztatottsága, valamint az elégtelen lakáskörülmények tehát nem sok gyermek fejlődését hátráltatják, azonban az érintett családok általában kapcsolatban állnak a család- és gyermekjóléti szolgálattal, amely segítséget nyújt számukra a szociális és egészségügyi, oktatási és munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz, valamint a pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz történő hozzáférésben, így összességében elmondható, hogy a már említett, és a későbbiekben még részletezésre kerülő szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében sem áll fenn egyenlőtlenség településünkön.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnő feladatait a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) EszCsM rendelet 3. §-a szabályozza. Ez alapján a területi védőnő gondozási tevékenységet szervez azon családok körében, ahol várandós és gyermekágyas anya, 0-7 éves korú gyermek, illetve 7-18 éves korú iskolába nem járó gyermek él. Ennek keretében családlátogatást végez, tanácsadást nyújt önállóan és szakorvossal együttműködve.

A védőnő által ellátandó feladatok:

• Nővédelem, ezen belül:

- családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás,
- az anyaságra való felkészítés segítése,
- a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel;

• Várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint;

• Gyermekágyas anya gondozása: gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban;

• Újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása, ennek során:

- a törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében folyamatos, célzott és szükséglet szerinti gondozás végzése, továbbá a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának, a gyermek nevelésének és szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek nyújtása,
- az újszülöttek, koraszülöttek, a kis súllyal születettek, valamint az egészségi és környezeti ok miatt veszélyeztetett csecsemők és gyermekek pszichoszomatikus fejlődésének fokozott figyelemmel kísérése és segítése,
- a szoptatás és az anyatejes táplálás fokozott figyelemmel kísérése, az anyatejjel való táplálás ösztönzése különösen az első 6 hónapban, az anya tanítása a szoptatás helyes technikájára, a tejelválasztás fenntartásának és fokozásának módjaira, fokozott figyelemmel minden korcsoportban az életkornak, egészségi állapotnak és fejlettségi szintnek megfelelő táplálásra és táplálási nehézségekre,
- a szűrővizsgálatok elvégzése a módszertani ajánlások alapján és az észlelt eltérésről a házi gyermekorvos, illetve a háziorvos írásban történő értesítése,
- a gyermek fejlődését veszélyeztető tényező észlelésekor a háziorvos, illetve a gyermekjóléti szolgálat haladéktalan értesítése mellett a veszélyeztetett gyermek és családjának fokozott gondozásba vétele, - a család felkészítése a beteg csecsemő és gyermek otthoni ápolására,
- az egészségügyi ok miatt fokozott gondozást igénylő, a krónikus beteg, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló tv szerinti fogyatékossággal élő, valamint a magatartási zavarokkal küzdő gyermek és családja életviteléhez segítségnyújtás és tanácsadás együttműködve a háziorvossal és szükség esetén más illetékes szakemberekkel,
- a családok tájékoztatása az életkorhoz kötött védőoltások fontosságáról, a védőoltások szervezése, nyilvántartása, jelentése a külön jogszabályban, módszertani levélben foglaltak szerint.

• Az óvodában, általános iskolában és a középiskolában a védőnői feladatok ellátása;

• Az oktatási intézményekbe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermek gondozása;

• Családgondozás keretében:

- a gondozott családban előforduló egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, felismerése érdekében segítségnyújtás a helyes életvitelhez, a harmonikus, szerető családi környezet kialakításához,
- családlátogatás végzése az iskolavédőnő írásbeli jelzése alapján,
- a gyermekjóléti szolgálat és a háziorvos értesítése, illetve hatósági eljárás kezdeményezése a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén,

- figyelemfelhívás a népegészségügyi szűrővizsgálaton történő megjelenés fontosságára, továbbá tájékoztatás az önkéntesen igénybe vehető ajánlott szűrővizsgálatokról, - tájékoztatás az állami, civil karitatív családtámogatási formákról és lehetőségekről,
- tájékoztatás a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő az irányú feladatairól, kötelezettségeiről,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységéről évente írásos tájékoztató készítése az illetékes gyermekjóléti szolgálat számára,
- részvétel a család- és gyermekjóléti szolgálat éves szakmai tanácskozásán, esetmegbeszélésein, esetkonferenciáin,
- szükség esetén, felkérésre – illetékességi körén kívüli körzetben –eseti gondnokság ellátása;

• Az egyéni és közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában való részvétel. Bodajkon két védőnői körzet került kialakításra, mindkét védőnői álláshely be van töltve. Az egy védőnőre jutó gyermekek száma 2017 után növekedni kezdett, mára már 130 gyermek jutott átlagosan egy védőnőre.

Minden évben megrendezésre kerül továbbá az Anyatejes Világnapi megemlékezés, amelyen védőnők a gyermeküket legalább fél éves korig szoptató édesanyákat és gyermeküket ajándékozták meg.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	0	n.a.	-
2018	2	n.a.	-
2019	2	n.a.	-
2020	2	n.a.	-
2021	0	n.a.	-
2022	2	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

***b)* gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)**

Bodajkon két felnőtt háziorvosi körzetben folyik a gyermekek szakszerű ellátása.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	2	0	0	n.a.	n.a.
2018	2	0	0	n.a.	n.a.
2019	2	0	0	n.a.	n.a.
2020	2	0	0	n.a.	n.a.
2021	2	0	0	n.a.	n.a.
2022	2	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

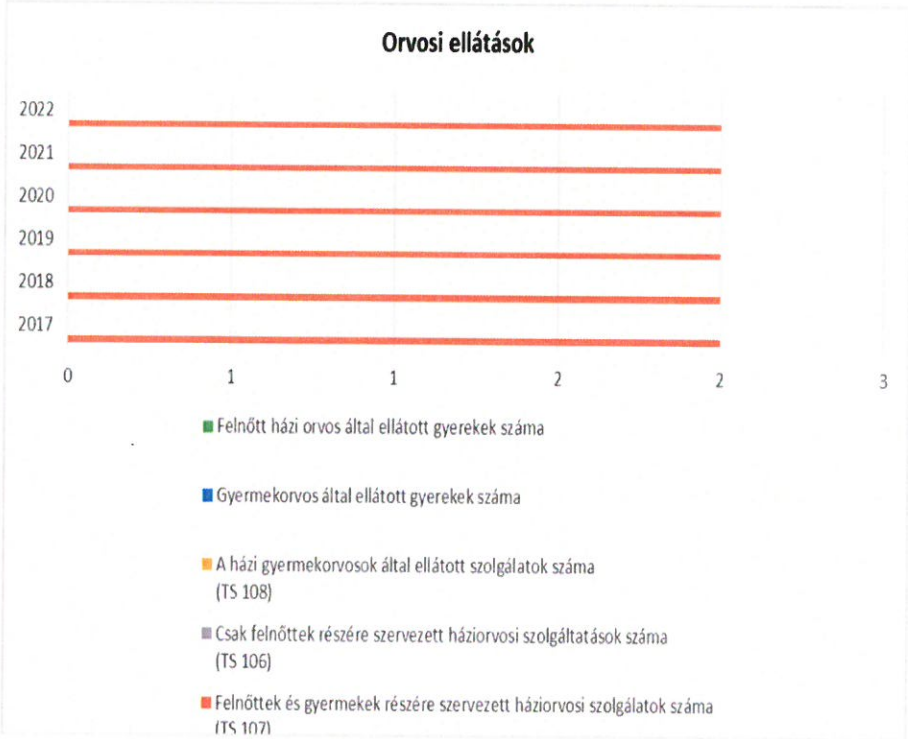

***b)* 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok**

A gyermekek speciális ellátási igényei, fejlesztése terén a Fejér Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Móri Tagintézmény játszik fontos szerepet. A Szakszolgálat gyógypedagógus, pszichológus, gyógytestnevelő szakemberek révén biztosít fejlesztő foglalkozásokat, terápiákat a gyermekek számára.

Mind az óvodákban, mind az általános iskolában találhatók olyan gyermekek, akik valamilyen speciális igénnyel rendelkeznek (tartósan betegek, sajátos nevelési igényűek, beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdenek stb.). Számukra az intézmény speciális szolgáltatásokat

biztosít. Az óvodában logopédus, fejlesztő pedagógus és utazó gyógypedagógus áll az érintett gyermekek és szüleik rendelkezésére, az általános iskolában pedig gyógypedagógus és fejlesztő pedagógus végzi a speciális igényű tanulók ellátását.

e) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások:
- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása,
- gyermekek esélynövelő szolgáltatásai. (Gyvt. 15. § (2) bekezdés)

Településünkön előbbi két gyermekjóléti alapellátási forma érhető el. A gyermekjóléti szolgáltatás a fentebb már ismertetett módon működik városunkban. (lásd: 3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés)

Speciális szolgáltatások, mint Biztos Kezdet Gyerekház vagy Tanoda a településen nem működnek, tekintettel arra, hogy Bodajk állandó népességének életszínvonala alapján ezek működtetése jelenleg nem indokolt. A gyermekszegénység jelensége városunkban igen kis mértékben fordul elő, így állandó kompenzációs szolgáltatásokra nincs szükség. Néhány esetben találkozunk olyan nehéz élethelyzettel, mely segítségnyújtást, esetleges beavatkozást igényel, ezeket a helyzeteket a helyi intézmények, civil szervezetek megfelelő módon, szükség esetén összefogással kezelik.

f) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	8	8

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsödei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	8	8	0	8

Forrás: TeIR, KSH Tstar

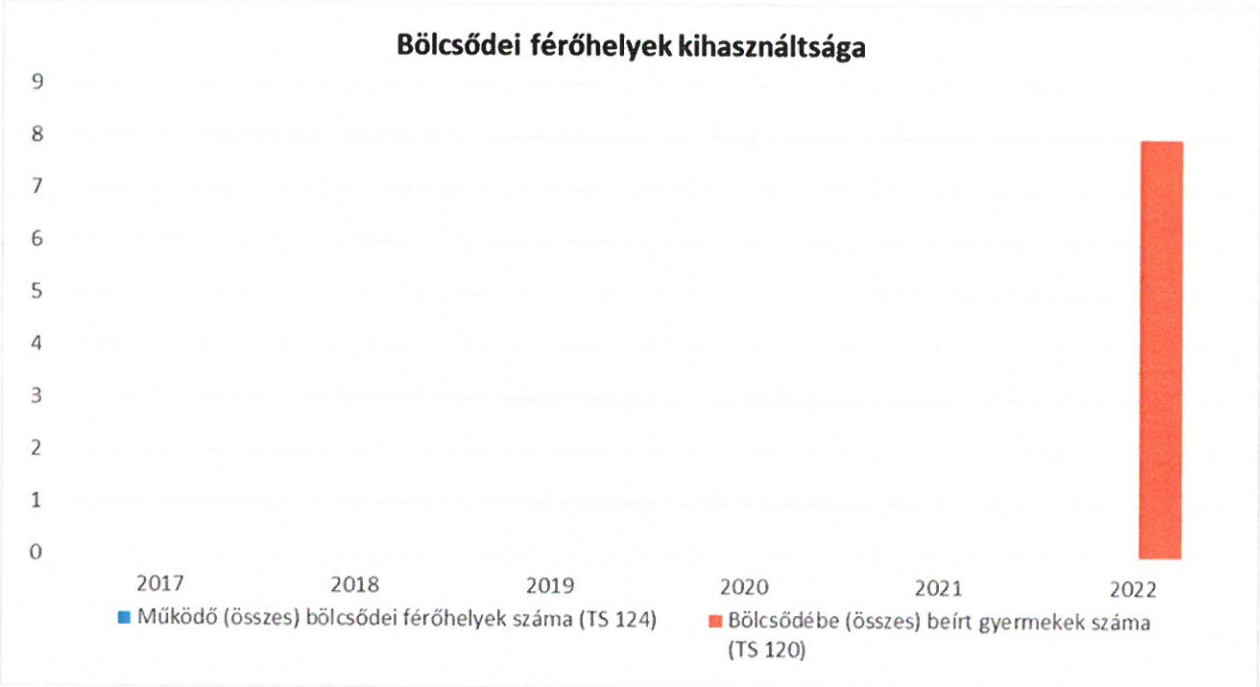

g) gyermekvédelem

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a gyermekvédelmi törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. (Gyvt. 14. § (1) – (3) bekezdés)

A fentiekben már részletezett ellátásokon túl a gyermekvédelem szempontjából fontos információ, hogy a család- és gyermekjóléti szolgálat a Gyvt. 39. § (3) bekezdésének a) pontja, a 15/1998. NM rendelet 9. § (1) bekezdése értelmében veszélyeztetettséget észlelőés jelzőrendszert működtet, amelynek célja az egyének, családok, gyermekek problémáinak időben történő felismerése, ami elengedhetetlen a problémák mihamarabbi enyhítéséhez, kezeléséhez. Az észlelő- és jelzőrendszer lényege az egyes ágazatok, intézmények, szakemberek közötti hatékony együttműködés megvalósítása, amelynek keretében a problémák, veszélyeztető tényezők, krízishelyzetek észlelése és jelzése történik a megfelelő szolgáltató felé. A

jelzőrendszernek biztosítania kell a folyamatos információ-áramlást, és elsődlegesen prevenciós funkciót kell ellátnia. A gyermekek tekintetében a jelzőrendszer megfelelő működése kiemelkedően fontos, hiszen ők csak részben vagy egyáltalán nem képesek önállóan jelezni problémáikat.

***h)* krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;**

Lila Akác Szociális Szolgáltató Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálata látja el a feladatot.

***i)* egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;**

A Bodajki Általános Iskola tanulói részére gyógytestnevelést, gyógyúszást igénylő gyerekek számára gyógyúszás foglalkozásainak biztosítása a Klebelsberg Intézményfenntartó Központfeladat ellátási körébe tartozik 2013. január 1-jétől. Ennek köszönhetően az óvodáskorú és az 1-6 évfolyamos tanulók minden héten egy 45 perces órán vehetnek részt, ahol a gyerekek megtanulnak több úszásnemben úszni, és személyre szabott speciális feladatok segítségével javítják a tartás, lúdtalp és egyéb deformitásokat, illetve megelőzik azok kialakulását. A szolgáltatás a tanulók számára ingyenes. Az iskola mellett az elmúlt években folyamatosan úszásoktatást is szerveztek kezdők és haladók részére.

***j)* gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);**

Az általános iskolás gyermekek jelenleg az iskola mellett található konyhához tartozó étterembe sétálnak át tanári kísérettel étkezés céljából. Az ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályok Gyvt.-ben foglaltak (Gyvt. 21. § (1)–(2) bekezdés) alapján a fentiekben részletezésre kerültek, ahogy a kedvezményes/ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben részesülők száma is. (lásd: 4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya)

A szünidei gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályozás a Gyvt.-ben (21/C. § (1) – (2) bekezdés):

A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja

• a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,

• az előző pont alá nem tartozó gyermekek számára - a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon, - az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

Az előző pontban foglalt gyermekeken kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosítható a szünidei gyermekétkeztetés. A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011.(XII.29.) Kormányrendelet alapján a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést

• a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott őszi, téli és tavaszi tanítási szünet, valamint az ezen időtartamra eső, a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatti munkanapokon, és

• a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott nyári tanítási szünet időtartama alatt legalább 43 munkanapon, valamint az ezen időtartamra eső, a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatti munkanapokon szervezi meg.

A szünidei gyermekétkeztetésre vonatkozó statisztikai adatokat alapján az igénybe vevők száma alacsonynak mondható, kevés gyermek részesült tehát szünidei gyermekétkeztetésben. A korábbi években a jogosultak közül nem mindenki kérte minden szünetre az ingyenes étkezés biztosítását, az egyes szünetekben tehát eltérő számban éltek a lehetőséggel.

***k)* eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;**

Bodajkon gyakorlatilag minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi hátterű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását. Az intézményi, helyi rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzettől, családi körülményektől függetlenül. Ezek a rendezvények minden esetben az eltérő helyzetű gyermekek integrált módon történő szórakoztatását valósítják meg, s ezzel lehetővé teszik a csoportközi kontaktusok kialakulását, eltérő családi helyzetű gyermekek közti interakciót, barátságok szövődését, s erre számtalan példát látunk településünk mindennapjaiban.

***l)* hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;**

Településünkön nem volt ilyenre példa.

***m)* előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.**

Településünkön az egyenlőbánásmód elve alapján működik az ellátó rendszer. Ezzel együtt vannak olyan élethelyzetek, amikor rendkívüli gyermekvédelmi támogatás odaítélése válik szükségessé, mely a Humánügyi Bizottság hatáskörébe tartozik. A támogatás a helyi rendelet alapján pénzbeli ellátás formájában nyújtható. A támogatás formájáról a hatáskör gyakorlója az összes körülményt figyelembe véve határoz.

Kifejezetten gyermekeket célzó hátránykompenzáló ellátások településünkön:
Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjpályázat
Az Önkormányzat évente kiírja a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjpályázatot a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára felsőoktatási tanulmányaik támogatása céljából. Az ösztöndíj odaítélésének feltételeit a 51/2007.(III.26.) számú Kormányrendelet határozza meg. Az ösztöndíj megállapítása akkor lehetséges, ha a hallgató a település területén bejelentett lakóhellyel rendelkezik, és felsőoktatási intézményben nappali tagozatos hallgatóként vesz részt a rendeletben foglalt képzéstípusok valamelyikén.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

***a)* a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;**

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (fiatal felnőtt) fogalma és e tény fennállásának megállapítása, mint a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések egyike, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI.

törvényben (a továbbiakban: Gyvt.) került szabályozásra. A szabályozás célja a gyermek hátrányainak kompenzálása, esélyeinek növelése koragyerekkortól fiatal koráig, minél sikeresebb társadalmi beilleszkedésének elősegítése érdekében. (Lásd. 4.1.a) pont)

A jegyző a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítására irányuló eljárás során – az ügyfél erre irányuló kérelme esetén – megvizsgálja a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállását is. Amennyiben a feltételek fennállnak, a jegyző a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosító határozattal egyidejűleg, azzal azonos időtartamra, de külön döntéssel megállapítja, hogy a gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása iránt utólag, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt megállapító határozat hatálya alatt is lehet kérelmet előterjeszteni, akkor a megállapított hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet időtartama a kérelem beadásától a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény lejártáig tart.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet új szabályok szerinti meghatározása nem érinti a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kötődő kedvezményeket. Így a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek – függetlenül attól, hogy hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű – továbbra is jogosult az ingyenes tankönyvre, a bölcsődében, az óvodában és az iskola 1-8. évfolyamán az ingyenes gyermekétkeztetésre, a szociális nyári gyermekétkeztetésben való részvételre és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó minden egyéb juttatás, kedvezmény igénybevételére.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	161	16	9,94
2018	164	32	19,51
2019	168	11	6,55
2020	163	6	3,68
2021	173	11	6,36
2022	175	5	2,85

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	n.a.	35	13,46
2018	n.a.	38	15,90
2019	n.a.	3	1,35
2020	n.a.	1	0,46
2021	n.a.	0	0,00
2022	n.a.	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	9	1
2018	6	1
2019	5	1
2020	3	1
2021	0	1
2022	6	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a köznevelés hez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	7	169	2	161	0	0	23
2018	n.a.	7	169	2	164	0	0	23
2019	n.a.	7	177	2	168	0	0	24
2020	n.a.	7	177	2	163	0	0	23
2021	n.a.	7	177	2	173	0	0	25
2022	n.a.	7	177	2	175	0	0	25

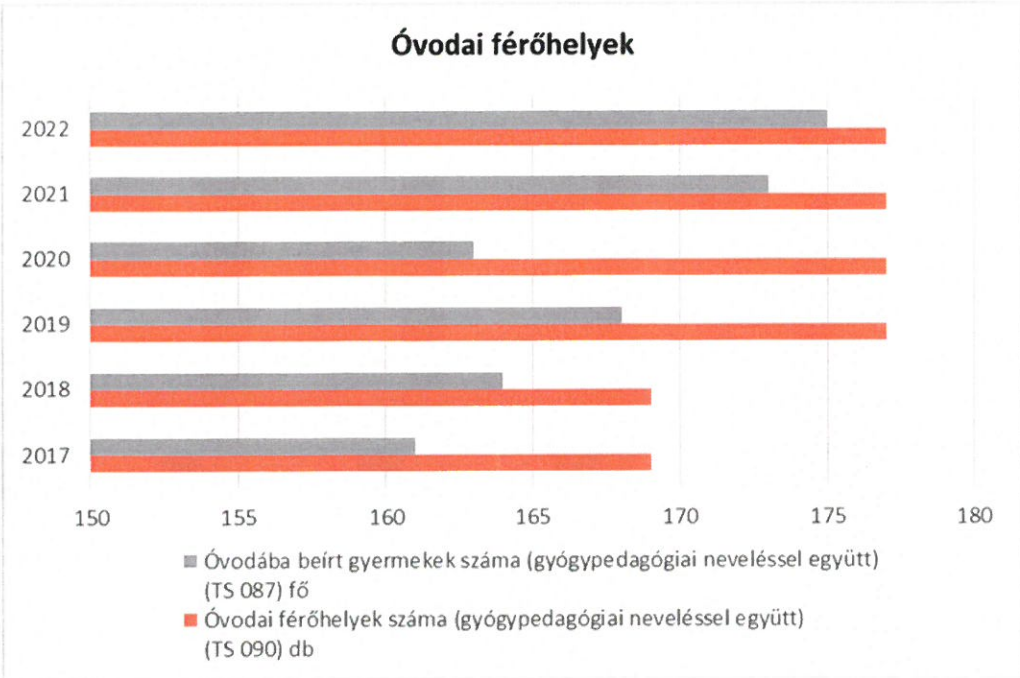

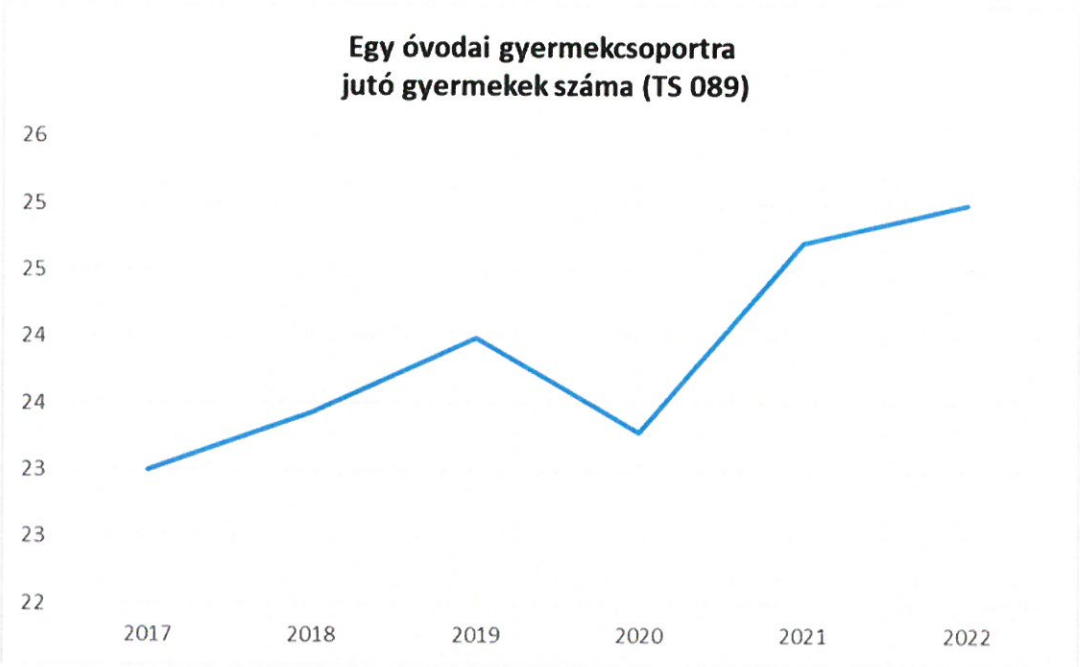

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	15	2	17,33	12,69
2018	0	13	2	18,38	15,90
2019	0	13	2	17,15	13,90
2020	0	13	2	16,85	11,42
2021	0	12	2	17,00	13,24
2022	0	12	2	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

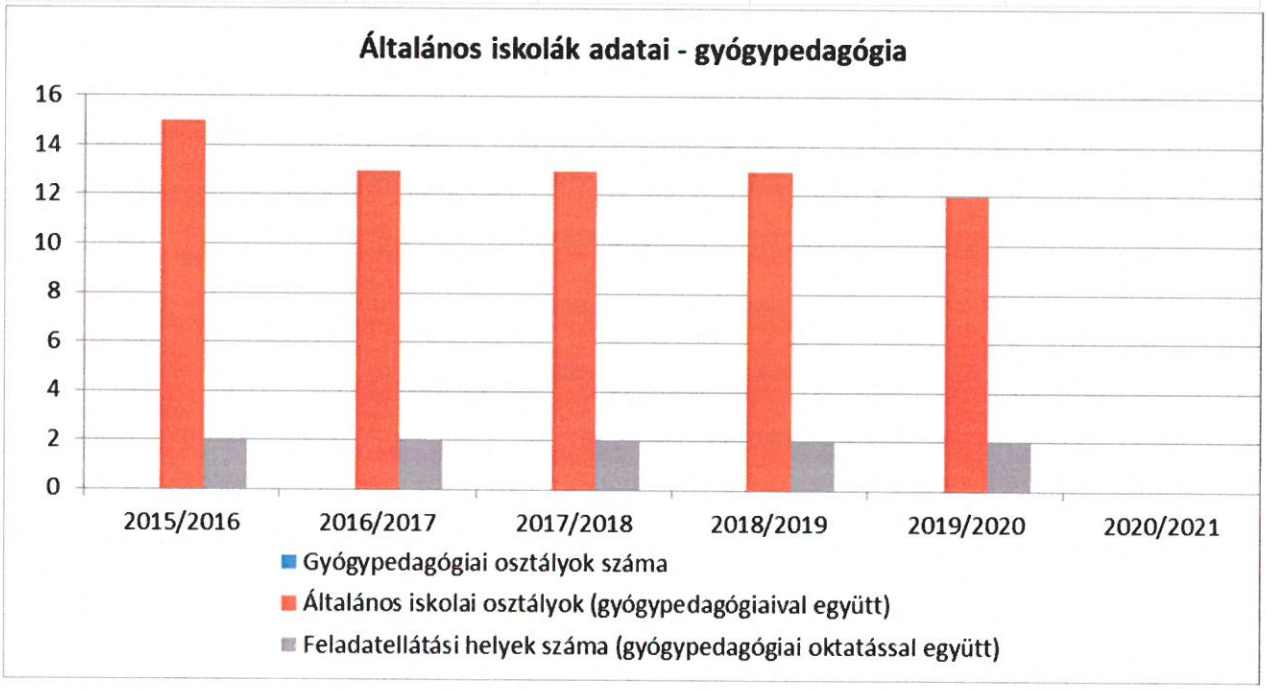

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	37
2018	29
2019	40
2020	25
2021	36
2022	32

Forrás: TeIR, KSH Tstar

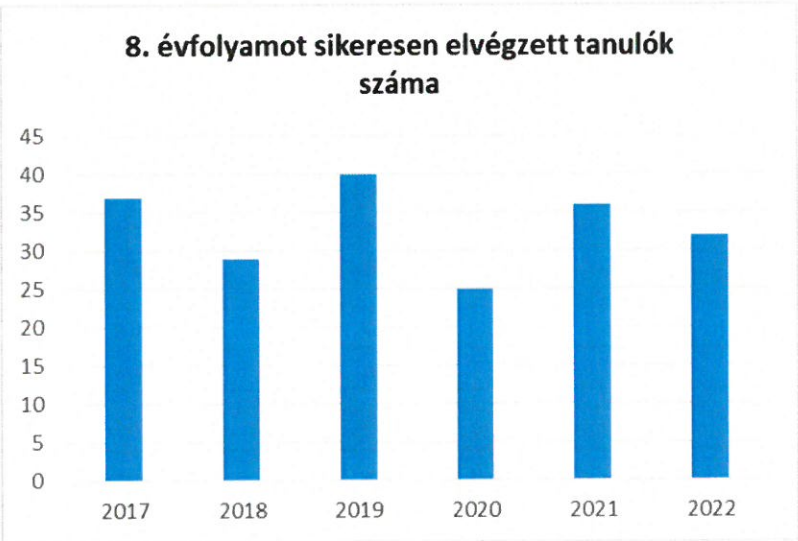

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Az oktatás, képzés terén gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, ilyen ügyben eljárás nem indult egyik köznevelési intézmény ellen sem. A bölcsődében, óvodában és az iskolákban nincs szegregált oktatás-nevelés, minden intézmény a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek integrációját igyekszik megvalósítani azzal együtt, hogy a számukra szükséges speciális szolgáltatásokat természetesen biztosítják.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A 2022-es országos kompetenciamérés eredményei alapján elmondható, hogy az általános iskola tanulóinak eredménye az országos átlaghoz képest hatodik évfolyamon az azonos nagyságú

települések között jobb lett mind a matematika, mind a szövegértés terén. Nyolcadik évfolyamon matematikából szintén jobb teljesítményt nyújtottak az általános iskolás tanulók, szövegértés terén pedig az országos értéktől nem különbözik szignifikánsan tanulóink eredménye.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások

Ahogy korábban már említettük, településünkön Biztos Kezdet Gyerekház és Tanoda nem működik, de ilyen típusú hátránykompenzációra nem is mutatkozott igény. A szünidei gyermekétkeztetésről szintén írtunk egy korábbi fejezetben. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma nem változott az elmúlt három évben. Elmondható azonban, hogy viszonylag sok kiskorúval kerül kapcsolatba a szolgálat minden évben. Közülük azok családjával köt együttműködési megállapodást a szolgálat, akik esetében a hosszabb távú gondozás indokolt. A hosszabb idejű együttműködést indokolhatja a családban nevelkedő gyermek(ek) veszélyeztetettsége, vagy egy-egy olyan nehéz élethelyzet, melyben a család tartósabb külső segítséget igényel. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást mindenképp a hátránykompenzáló szolgáltatások közé sorolhatjuk, hiszen egyrészt hozzájárul a gyermek(ek) veszélyeztetettségének megszüntetéséhez, másrészt különböző egyéb szolgáltatások, ellátások igénybevételét segíti elő, amelyek szintén a hátránykompenzáció célját szolgálják.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	n.a.	n.a.	n.a.	8
2018	n.a.	n.a.	n.a.	8
2019	n.a.	n.a.	n.a.	4
2020	n.a.	n.a.	n.a.	4
2021	n.a.	n.a.	n.a.	1
2022	n.a.	n.a.	n.a.	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

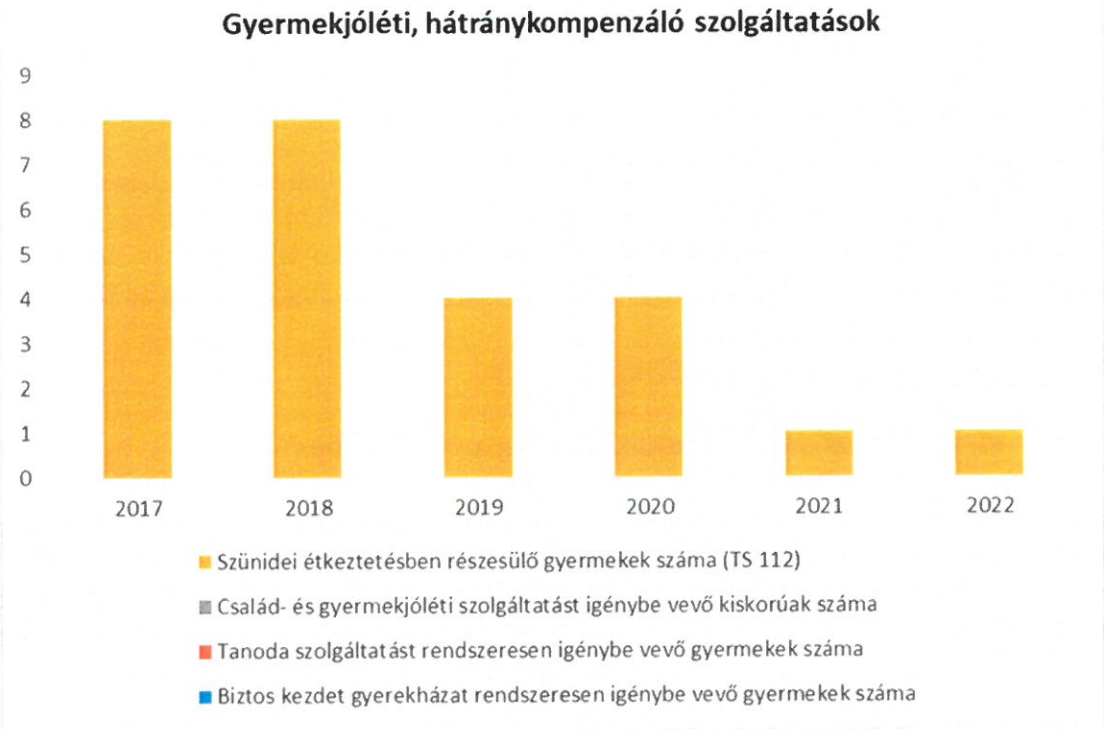

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szenvedélybetegségek: kábítószer, alkohol, monitorfüggőség	Prevenciós programok, tájékoztatás
Szabadidős programok hiánya	Nyári gyermekfelügyelet
Beilleszkedési és magatartászavaros gyermekek számának nagymértékű emelkedése	Pszichológiai tanácsadás

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Hazánkban a hagyományos nemi szerepekről való felfogás kedvezőtlenül befolyásolja a nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét, mivel a gyermekvállalás után a gyermeknevelés terhe még mindig főként a nőkre hárul. E felfogás következtében a munkáltatók is előszeretettel részesítik előnyben a férfiakat, mivel számolnak a nők korlátozottabb rendelkezésre állásával. A sztereotípiák hatására a nők megbecsülése alacsonyabb a munka világában, és sajnos mind a mai napig másokhoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesülhetnek pusztán azért, mert nők.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A munkavállalási korban lévő népesség száma mind a férfiak, mind a nők esetében csökkenő tendenciát mutat országunkban. Az alábbi adatokból látható, hogy mindkét nem esetében jelentősen csökkent a munkanélküliek száma, ami pozitív változást jelent az utóbbi időben. A munkanélküliségi adatokból úgy tűnik, nincsenek jelentős aránytalanságok a két nem között.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint
(a 3.2.1. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	1,65	2,94	2,30%
2018	1,96	2,98	2,47%
2019	1,7	3,01	2,36%
2020	2,06	3,66	2,86%
2021	1,81	2,3	2,06%
2022	1,39	1,9	1,65%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

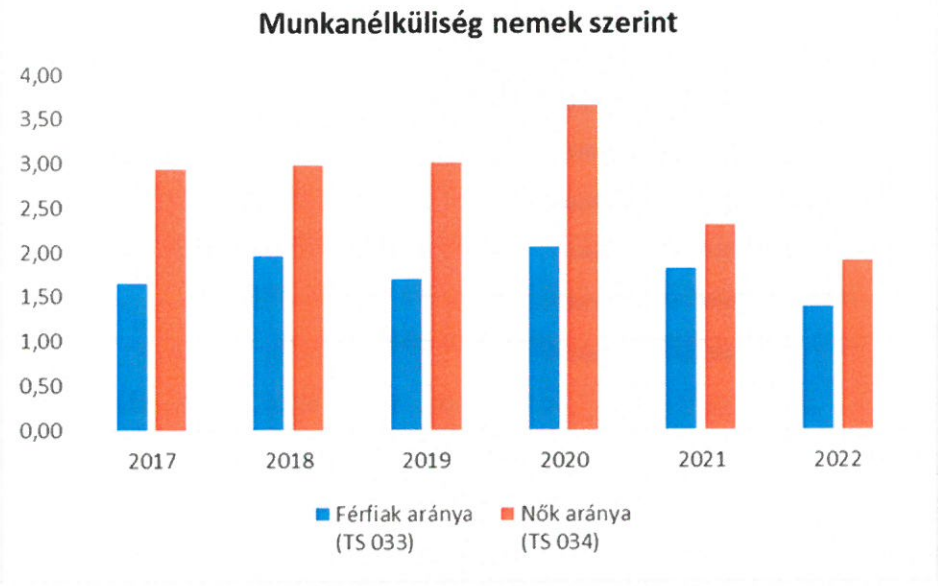

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	%
2017	35,94	60,87
2018	32,35	68,18
2019	26,56	76,47
2020	35,06	81,48
2021	38,18	52,38
2022	44,19	52,63

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ahogy azt egy korábbi fejezetben már ismertettük, az összes álláskereső között viszonylag nagy arányban vannak jelen a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők, azaz a tartós munkanélküliek. Körükben a nők aránya 52-81 % között mozgott az elmúlt években. A 2020-as évben volt a legmagasabb, 81,47 % a nők aránya a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők közt. Az előző évhez képest ez jelentős növekedés jelent. Ennek okát nem ismerjük. Ha a két nem arányait hasonlítjuk össze, akkor elmondható, hogy a nők jelenleg nagyobb mértékben érintettek a tartós munkanélküliségben, mint a férfiak.

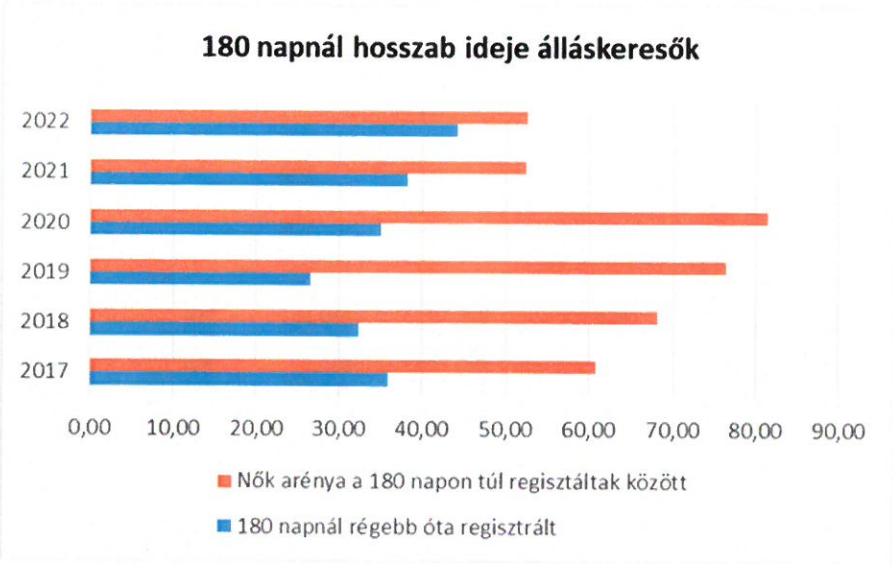

A pályakezdő álláskeresők aránya az összes álláskereső között alacsonynak tekinthető. Ezek alapján megállapítható, hogy településünkön az oktatásból a munka világába történő átlépés nehézsége nem képezi jelentős okát a munkanélküliségnek. A pályakezdők nemek szerinti összetételéről nincs adatunk, de mivel eleve alacsony arányban jelennek meg pályakezdők az álláskeresők között, így feltételezzük, hogy a nőket sem érinti jelentős mértékben a pályakezdési munkanélküliség.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma
(a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	64	1
2018	68	8
2019	64	7
2020	77	3
2021	55	0
2022	43	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

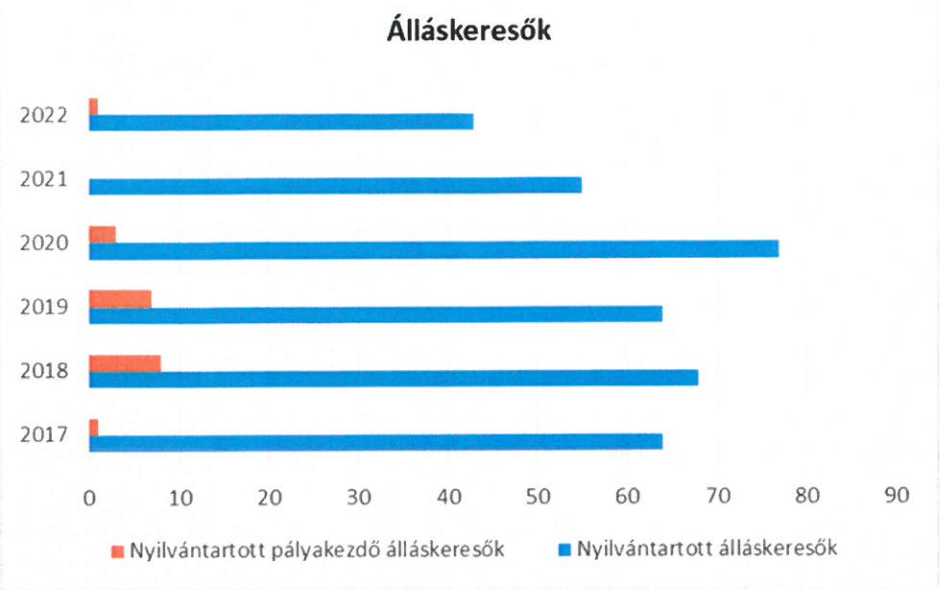

***b)* nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban**

Bodajkon nem készült statisztikai felmérés arra vonatkozóan, hogy a foglalkoztatást segítő és képzési programokban milyen arányban jelentek meg a női nem képviselői, erre vonatkozó adataink nincsenek. Tudjuk azonban, hogy kifejezetten nőket célzó programok nem indultak az elmúlt időszakban. A meglévő és kifutott programok azonban nagyjából egyenlő mértékben célozták a férfiakat és nőket, valamint kellő rugalmasságot biztosítottak annak érdekében, hogy a női résztvevők a családdal, gyermekneveléssel kapcsolatos teendőiket is el tudják látni a programban való részvételük ideje alatt. Mivel a települési munkanélküliségi adatokból az olvasható ki, hogy a foglalkoztatás terén nem jellemzők nagyobb aránytalanságok a két nem között, így kifejezetten nőkre fókuszáló programok indítása nem feltétlenül szükséges a jövőben. Figyelemmel kell lennünk azonban arra, hogy az egyes foglalkoztatást segítő és képzési programokban érintett hölgyek számára a továbbiakban se jelentsen nehézséget az adott programban való részvétel.

***c)* alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei**

A munkaerő-piaci esélyek tekintetében az egyik legmeghatározóbb tényező az iskolai végzettség, így azok a nők, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, vagy még az általános iskola nyolc osztályát sem végezték el, komoly nehézségekkel szembesülnek a munka világában. Fokozhatja hátrányukat, ha e mellé még idősebb életkor, munkatapasztalat-hiány, vagy kisgyermekes családi háttér is társul. A nők iskolai végzettségére vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok. Településünkön feltételezhetően csekély a végzettséggel nem rendelkező nők aránya. Ugyanakkor érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a helyi leányok fiatalon versenyképes végzettségre tegyenek szert, ugyanis a lemorzsolódók egyéb kötöttségeik miatt később már sokkal nehezebben juthatnak megfelelő képzettséghez. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők esetében kitörési pont a piacképes képzettség megszerzése lehet, amelyre a járási hivatal foglalkoztatási osztályán és egyéb foglalkoztatást segítő projektek keretében kaphatnak lehetőséget. Meg kell említenünk, hogy országos viszonylatban egyre magasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkező nők aránya, már a férfiak ugyanezen mutatóját is meghaladja. A nők nagyobb számban vesznek részt a gimnáziumi, főiskolai, egyetemi oktatásban, mint a férfiak, és iskolai eredményeik is gyakran jobbak, mint a férfiaké. Kisebb számban vannak jelen az elitegyetemeken, viszont bizonyos kevésbé piacképes szakokon felülreprezentáltak. Ennek sajnos egyenes következménye a munkaerő-piacon megjelenő horizontális (feminizálódott és elférfiasodott munkakörök) és vertikális szegregáció (üvegplafon jelenség). A nők

iskolázottsága és munkaerő-piaci helyzete közt státusz-inkonzisztencia áll fenn, ami azt jelenti, hogy a nők jobb iskolai eredményei a munkaerő-piacon nem jelentkeznek előnyként, ott továbbra is hátrányos helyzetben vannak a férfiakkal szemben. Ez pedig azt jelenti, hogy nem csupán az alacsony végzettségű nők szembesülhetnek nehézségekkel a munka világában, hanem magas kvalitásokkal rendelkező társaik is. Mindemellett elmondható, hogy településünkön van lehetőség alacsonyabb iskolai végzettséget igénylő munkalehetőség megszerzésére is, bár főként szezonális jelleggel. Továbbá az ipari parkban megvalósuló beruházásoknak is jelentős szerepe lehet a munkahelyteremtésben, így feltételezhető, hogy alacsonyabb iskolai végzettséggel is van lehetőség az elhelyezkedésre.

***d)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)**

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, számos formája létezik. Megmutatkozhat például a munkára való jelentkezés és a munkaviszony létesítése során (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem kíván nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében (üvegplafon-jelenségnek nevezzük, mikor egy munkavállaló előmenetele a munkahelyi hierarchiában csak egy bizonyos szintig lehetséges, a fölé nem tud lépni a láthatatlan üvegplafon miatt, amelynek oka a hátrányos megkülönböztetés – a jelenség elsősorban a női munkavállalók körében jellemző). A településen a vizsgált időszakban nem jelentettek nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetést, de ez nem jelenti azt, hogy az ilyen jellegű diszkrimináció egyáltalán nincs jelen. Ezzel kapcsolatos teendő a tájékoztatás nyújtása mind a munkavállalók, mind a munkáltatók számára. Amennyiben előfordulna ilyen jellegű eset, úgy a diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása érdekében ellenőrzésre kerülhetnek a foglalkoztatási viszonyok, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonásával.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	2	148	74
2018	2	155	77,5
2019	2	161	81
2020	2	169	84,5
2021	2	178	89
2022	2	168	84

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

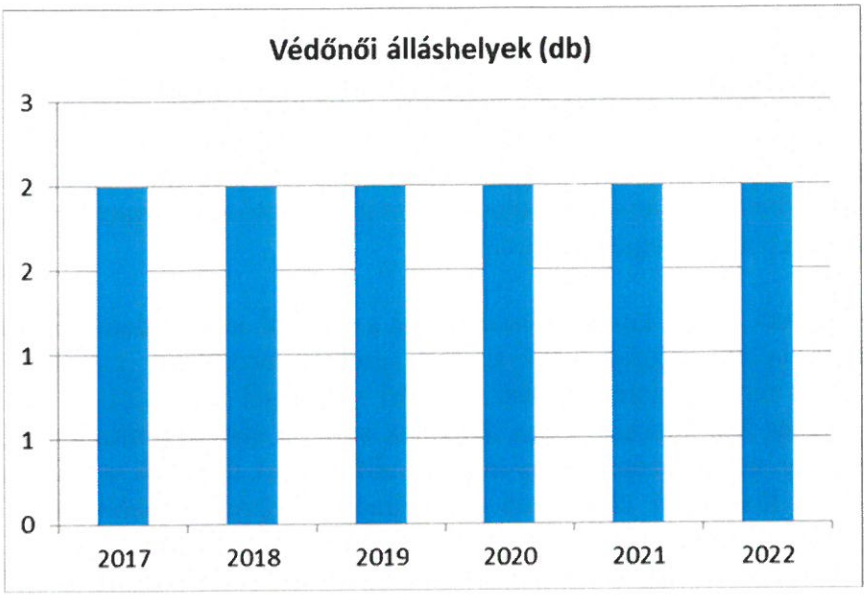

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	8	8

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés támogatása, az anya- és gyermekgondozás többek közt a védőnői hálózat szakmai munkájának keretében valósul meg. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására elsősorban az általános- és középiskolákban kerül sor. Az anya- és gyermekgondozásra a települési védőnői szolgálat munkatársai kiemelt figyelmet fordítanak, nagy hangsúlyt fektetve a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyukákra és gyermekeikre. Az anya- és gyermekgondozás összességében megfelelő módon biztosított településünkön, a védőnői szolgálat hatékony működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítottak. A családtervezéssel, gyermekvállalással kapcsolatos tanácsadás révén a család- és gyermekjóléti szolgálat is segíti a védőnők szakmai munkáját.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A téma vizsgálata nehézségekbe ütközik, mivel a nőket érintő erőszak egy olyan társadalmi probléma, amelyben nagyfokú látenciával kell számolnunk, az esetek többsége nem, vagy csak hosszú évek múltán kerül a hatóságok látókörébe. A bántalmazások gyakran egyáltalán nem, vagy csak minimális mértékben öltenek a külső szemlélők számára is látható formát. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

A rendőrség a nőket érintő erőszak tekintetében az alábbi tapasztalatokról számolt be: A nőket érintő, családon belüli erőszak kapcsán tett rendőri, biztonsági intézkedések akkor válnak szükségessé, ha a sértett bejelentést tesz, rendőri segítséget kér az őt ért sérelem, bántalmazás, zaklatás, fenyegetés stb. kapcsán. Ezen alkalmak során a sértettek minden esetben megkapják a felvilágosítást arra vonatkozóan, hogy magánindítvánnyal élhetnek a bántalmazóval szemben, amennyiben nem hivatalból üldözendő a sérelmére elkövetett cselekmény. A sértettek nagy százalékban utasítják el az indítvány lehetőségét, illetve a megindult eljárások során sok esetben nem tesznek terhelő vallomást a bántalmazójukra. Emiatt nem jut el a bírósági szakaszig az eljárások nagy része, azonban az áldozatok bántalmazása tovább folytatódik, ez által ismételt rendőri intézkedések válnak szükségessé ugyanazon családoknál. Azon esetekben, ahol a bántalmazott kitart az eljárás megindulásakor tett vallomása mellett vagy kéri a távoltartást, továbbá megteszi a segítségkérő lépéseket, hogy magát és kiskorú gyermekét biztonságban tudja, ott sikeres befejezéssel zárulnak az eljárások. A sikeres végeredmény érdekében fontos és elengedhetetlen a sértett együttműködése, így a biztonsága érdekében ajánlott szabályok elfogadása, azok betartása. Összességében elmondható, hogy a nőket érő erőszakos cselekedetek nagy része felderítetlen, jellemzően jó része a családban marad. A szociális szolgáltatások, a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése, a védőnői hálózat, illetve a rendőri tevékenység eredményeként egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért. A nőket érő erőszakos cselekmények miatti rendőri riasztások száma, valamint a bántalmazás miatt tett rendőrségi feljelentések száma azonban mind a mai napig valószínűleg jelentős mértékben elmarad a tényleges esetek számától.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Bodajkon anyaotthon, családok átmeneti otthona nem működik, az esetleges krízishelyzetekben e szolgáltatásokhoz való hozzáférést a Család- és gyermekjóléti szolgálat segíti elő.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Bodajkon a helyi közéletben markáns szerepet töltenek be a női nem képviselői. A 7 fős képviselő-testületben jelenleg két nő foglal helyet. Az önkormányzati fenntartású intézmények és gazdasági társaságok több mint felét nők vezetik, és alkalmazottaik jelentős többsége is a női nemhez tartozik, ahogy a polgármesteri hivatal dolgozóinak jelentős része szintén. Nem csupán a közszférában töltenek be jelentős szerepet településünk hölgyei, de a civil szervezetek vezetői és tagjai között is számos nőt találhatunk, akik aktív szerepvállalással, kemény munkával segítik elő a társadalmi problémák helyi szintű kezelését. Az adatok azt mutatják, hogy településünkön a megfelelő kvalitások birtokában a nők számára is elérhetők a magasabb pozíciók.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Településünkön a nőket hasonló problémák foglalkoztatják, mint az ország bármely másik településén, hiszen a „gyengébbik" nemhez tartozók igencsak egyező nehézségekkel

szembesülnek országszerte. Fejlett társadalmunkban a nőkre egyre több teher hárul: egyszerre kell megfelelniük számos szerepkörnek, így például helyt kell állniuk a munka világában, a családi életben, a háztartás-vezetés és gyermeknevelés terén, valamint az idős vagy beteg hozzátartozók gondozása, ápolása során, a párkapcsolati elvárásokról nem is beszélve. Számos tényező nehezíti azonban a sokféle szerepkihívásnak történő megfelelést: a foglalkoztatás terén a hátrányos megkülönböztetés, az üvegplafon, a családi élet kapcsán a munkával való összeegyeztethetetlenség, a gyermeknevelés, a háztartásvezetés, a hozzátartozókról való gondoskodás kapcsán a férfi-női munkamegosztás problémái, azaz a férfiak alacsony szerepvállalása ezen területeken, a párkapcsolat tekintetében pedig a férfiak részéről tapasztalható magas elvárások, a nőkkel kapcsolatos fiatalság-kultusz stb. Mindennek eredménye sajnos az lehet, hogy számos nő megfáradt, kiégett, stresszes és a végsőkig kimerült lesz egy bizonyos idő után, amit megerősíteni látszanak a női depresszióval kapcsolatos statisztikák is. A szerepkihívások tehát valószínűleg folyamatosan foglalkoztatják a településünkön élő nőket is, ezért törekedni szükséges arra, hogy a helyi szintű intézkedések a nők érdekeinek figyelembevételével kerüljenek megtervezésre és megvalósításra. Ezek célja a nők terheinek mérséklése, esélyegyenlőségének megteremtése, kiegyensúlyozott életvitelük biztosítása kell, hogy legyen, akár a pozitív diszkrimináció eszközének alkalmazásával is. Arra kell törekedni továbbá, hogy a gyermekvállalást a munka világa ne büntesse, hanem támogassa, s a kisgyermekes anyukák helyzetének megkönnyítése fontos szempontként kell megjelenjen a munkahelyeken.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nők munka-erőpiaci helyzetének erősítése	Bölcsődei férőhelyek bővítése Nyári gyermekfelügyelet
Mentális betegségben szenvedők számának emelkedése (szorongás, depresszió, pánikbetegség)	Közösségi pszichiátriai ellátás indítása Pszichológiai tanácsadás Klubfoglalkozás

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A fejlett társadalmakat olyan demográfiai folyamatok jellemzik, amelyek az idős korosztály nagymértékű gyarapodásához vezettek. A születéskor várható élettartam egyre inkább nő, a halandóság csökken, mindehhez pedig több évtizede alacsony gyermekszám társul, így a csökkenő számú népességen belül az idősek száma és aránya folyamatosan nő, a fiatal, aktív korosztály száma és aránya pedig csökken. Mindennek következményeképp társadalmunkban a népesség öregszik, s egy „eltartó" személyre egyre több „eltartandó" jut. Ez sajnos a társadalombiztosítási és szociális ellátórendszert jelentős kihívások elé állítja, ami a hazánkban hagyományos felosztókirovó nyugdíjrendszer válságához is vezethet. A kedvezőtlen demográfiai folyamatoknak köszönhetően az idősek csoportja egyre fontosabb esélyegyenlőségi célcsoportnak tekinthető, a szociális és egészségügyi szolgáltatások fókuszába került.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A 65 év felettiek aránya az állandó népességen belül igen alacsonynak mondható Bodajkon. A népesség 14%-át képviselik a 65 év felettiek. Ez az érték a megyei, a regionális és országos átlagot pozitív értelemben véve jóval alulmúlja, azaz településünkön a népesség öregedése kisebb mértékű társadalmi problémát jelent, mint térségünkben, vagy országos viszonylatban. Az öregedési index évről évre csökken. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne kelljen az országos tendenciával foglalkozni. Az idős korosztályba tartozó népesség nemek szerinti összetételét vizsgálva elmondható, hogy a 65 év feletti népességen belül nagyobb arányban képviselteti magát a női nem, ez utalhat a nők -férfiakhoz képest - magasabb élettartamára.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	665	614	108,31%
2018	674	618	109,06%
2019	691	608	113,65%
2020	703	620	113,39%
2021	708	596	118,79%
2022	719	582	123,54%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

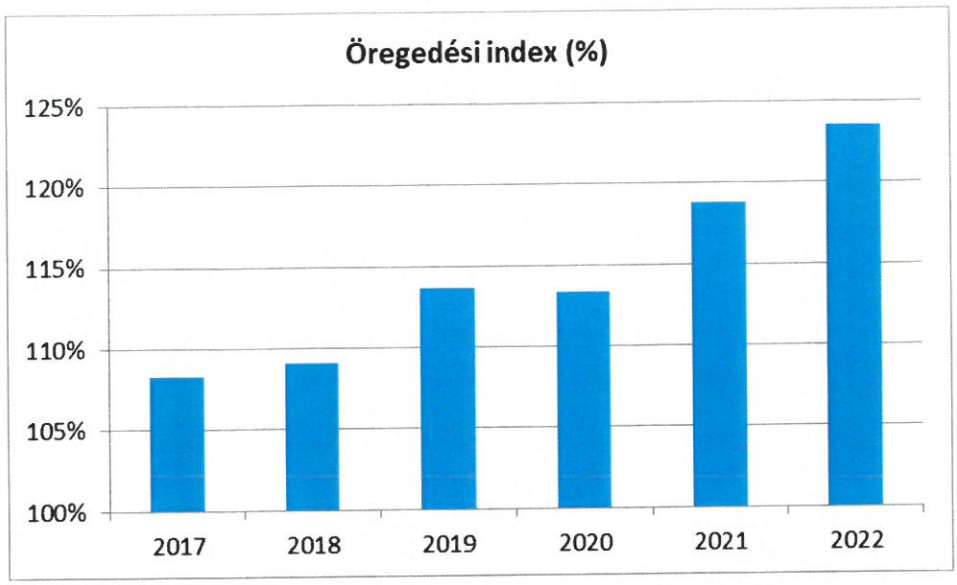

A nyugdíjban, illetve nyugdíjszerű ellátásokban részesülők száma, aránya információt nyújthat időseink jövedelmi helyzetéről, a téma vonatkozásában irányadó jogszabály a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tbtv.), amelynek értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít.

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

• az öregségi nyugdíj.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

• az özvegyi nyugdíj;
• az árvaellátás;
• a szülői nyugdíj;
• a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
• özvegyi járadék. (Tbtv. 6. § (1) és (2) bekezdése)

Bár településünkön nőtt a 65 év felettiek száma és aránya az elmúlt években, az alábbi táblázatok és ábrák azt mutatják, hogy a nyugdíjasok száma ennek ellenére csökkent (ami lehet részben a nyugdíjkorhatár emelkedésének következménye is). Az ellátásban részesülők közt nagyobb arányban találunk nőket, mint férfiakat: 2020-ban az előző évekhez hasonlóan az ellátottak 57%-a nő, és csak 43%-a férfi, 2022-re vonatkozóan nincsenek adataink.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	388	648	1036
2018	381	633	1014
2019	367	627	994
2020	365	603	968
2021	351	604	955
2022	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

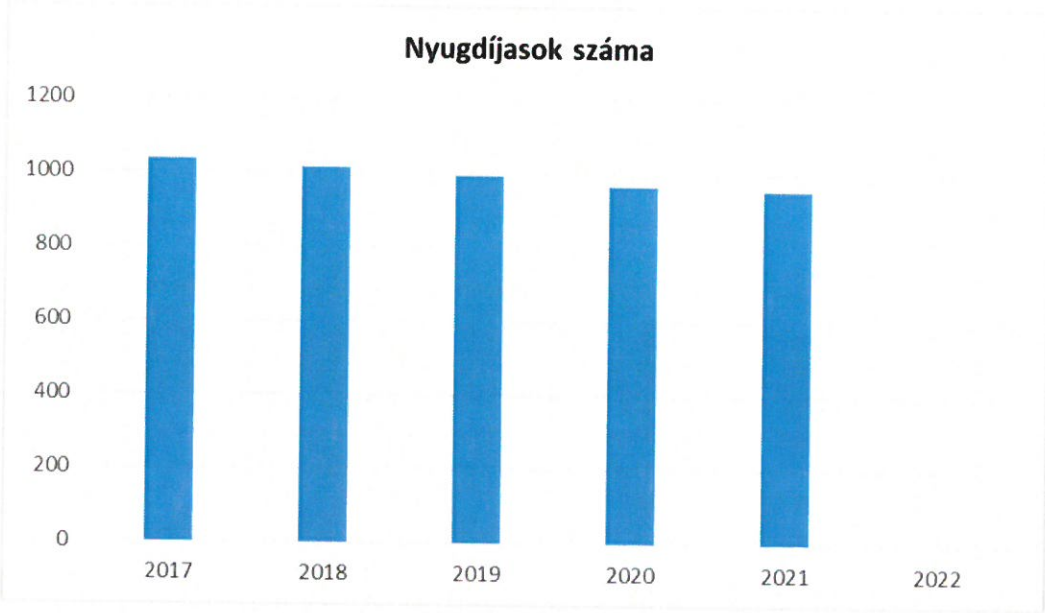

Az egyéb nyugdíjszerű ellátásokban részesülő nők és férfiak adatait az alábbiakban láthatjuk. A nemek szerinti összehasonlítást megnehezíti, hogy csak az életkoron alapuló ellátásban és öregségi nyugdíjban részesülők esetében rendelkezünk a férfiak és nők adataival is, az időskorúak járadékában részesítettek esetében az adatok hiányosak. Összességében annyi megállapítható, hogy a nyugdíjszerű ellátásokban részesülők közt e táblázat adatai szerint is több a nő, mint a férfi.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	39	4	271	517	0	35	1
2018	36	2	272	518	1	29	1
2019	36	0	267	520	0	24	1
2020	35	0	262	505	0	18	1
2021	37	0	256	514	1	15	0
2022	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

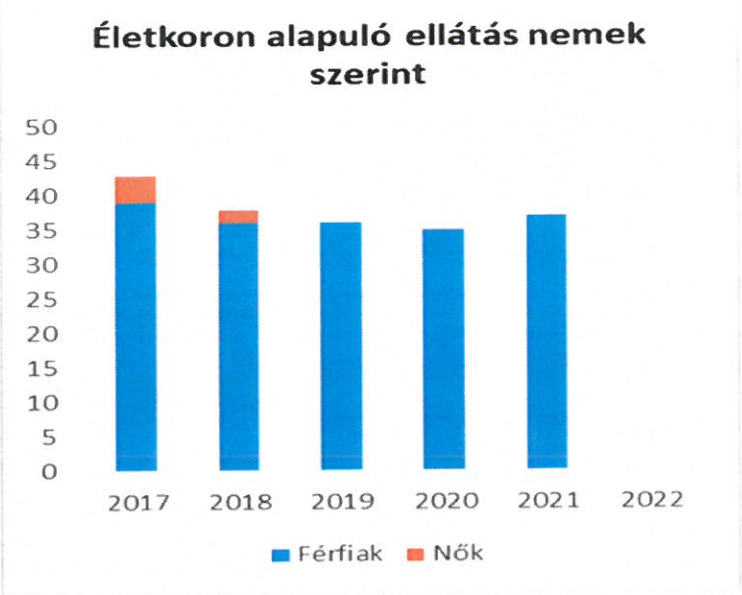

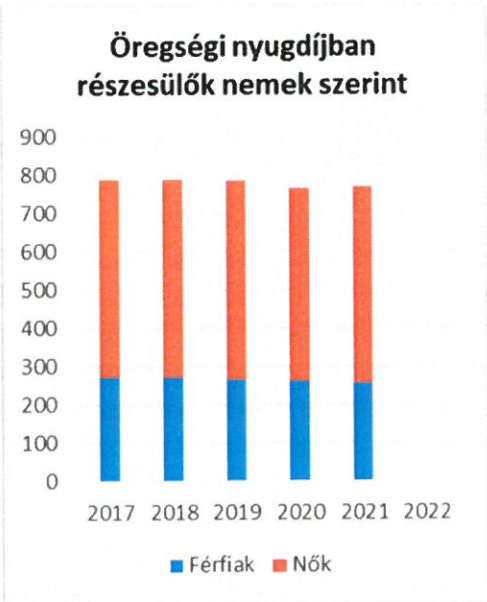

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma évek óta lényegesen nem változik, egyenletesen a lakónépesség közel 30%-a. A nők száma viszont jelentősen magasabb a férfiak számánál, mely megfelel a lakónépességre vonatkozó általános demográfiai adatoknak. Sok nyugdíjas vállal munkát, egyrészt, mert nyugdíjából a megszokott életszínvonal fenntartása esetleg nehézségbe ütközik, másrészt, mert nyugdíjkorhatár elérése után is aktívan szeretnének élni, dolgozni a szellemi, egészségi állapotuk megőrzése érdekében. Az idősek munkaerő-piaci helyzetére vonatkozóan az Önkormányzat nem rendelkezik adattal.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	**64**	**68**	**64**	**77**	**55**	**43**
41-45 év (TS 042)	Fő	5	7	14	12	5	5
	%	7,81%	10,29%	21,88%	15,58%	9,09%	11,63%
46-50 év (TS 043)	Fő	10	3	3	8	1	4
	%	15,63%	4,41%	4,69%	10,39%	1,82%	9,30%
51-55 év (TS 044)	Fő	9	5	4	7	8	6
	%	14,06%	7,35%	6,25%	9,09%	14,55%	13,95%
56-60 év (TS 045)	Fő	10	7	10	7	4	1
	%	15,63%	10,29%	15,63%	9,09%	7,27%	2,33%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	9	9	10	8	14	16
	%	14,06%	13,24%	15,63%	10,39%	25,45%	37,21%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

***b)* tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen;**

Településünkön több évtizede működik az Idősek Nappali Ellátása, ahol családias légkörben tölthetik napjaikat az idősek. Aktívan működik a Bodajki Nyugdíjasok Klub és a főként nyugdíjasokból álló Rozmaring Tánccsoport is a településen. Rendszeresek a különböző rendezvények, amelyeken a klubtagok lépnek fel színes műsorszámokkal.
Helyi szinten elsősorban a közfoglalkoztatási programok nyújthatnak lehetőséget az idősek munkaerő-piaci aktivitására, egyéb, kifejezetten ezt a korosztályt célzó program nem szolgálja időseink foglalkoztatását.

***c)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.**

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk, de mivel egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók különösen nagy nehézségekkel szembesülnek a munkaerőpiacon, sok munkáltató nem szívesen alkalmazza őket, és a vállalati leépítéseknek is gyakori célpontjai. Ezen a helyzeten javíthat a hatályos Munka Törvénykönyvének azon rendelkezése, hogy a munkáltató a nyugdíjasnak nem minősülő munkavállaló határozatlan tartamú munkaviszonyát a munkavállalóra irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belül csak a munkavállaló munkaviszonyt ellehetetlenítő magatartása, illetve súlyos kötelezettség-szegés okán történő felmondással szüntetheti meg. (Mt. 66. § (4) bekezdés) A fenti adatok alapján általánosságban elmondható, hogy a veszélyeztetett életkorú népesség kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzete problémaként jelenik meg nálunk is.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Bodajkon egy nyugdíjas klub működik. A nyugdíjasklub azzal a céllal jött létre, hogy a tagok szabadidős, kulturális igényeit kielégítsék, közösséget biztosítsanak. A tartalmas szabadidő eltöltésének hasznos formája lehet a nem kifejezetten nyugdíjasok számára létrehozott civil szervezetekben történő tevékenykedés. A településen több ilyen szervezet is működik idős emberek aktív közreműködésével, mint például a Szövőszakkör, Foltvarró Kör. Ezek az egyesületek, fórumok, fontos szerepet töltenek be a helyi identitás kialakításában, ápolásában és a generációk közötti kapcsolat elmélyítésében.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulók részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.
A házi segítségnyújtás keretében:
- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését, az önálló életvitel fenntartásában,
- az ellátott és lakókörnyezete higiéniás körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

A Lila Akác Szociális Szolgáltató Központ szociális ápoló és gondozója heti rendszerességgel látogatja az erre igényt tartó időseket, rászorult embereket. A szociális étkezés az idősek otthona konyhájáról biztosított, melyet a házigondozó gépkocsival házhoz szállít igény esetén, az arra rászorultnak részére.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma
(Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	388	648	1036
2018	381	633	1014
2019	367	627	994
2020	365	603	968
2021	351	604	955
2022	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

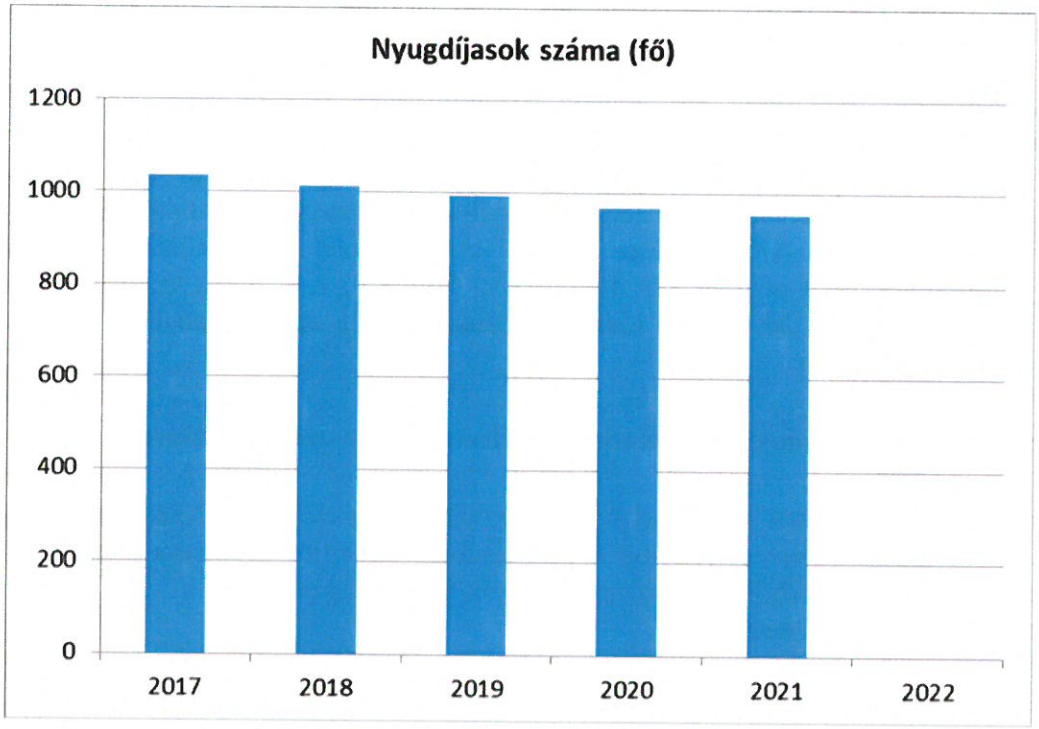

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	**65 év feletti lakosság száma** (férfiak TS 026, nők TS 028)	**Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma** (TS 129)	**Házi segítségnyújtásban részesülők száma** (TS 130)	**Szociális étkeztetésben részesülők száma** (TS 131)
	Fő	**Fő**	**fő**	**fő**
2017	665	15	18	26
2018	674	20	18	31
2019	691	20	18	30
2020	703	14	17	24
2021	708	14	18	28
2022	719	16	18	28

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

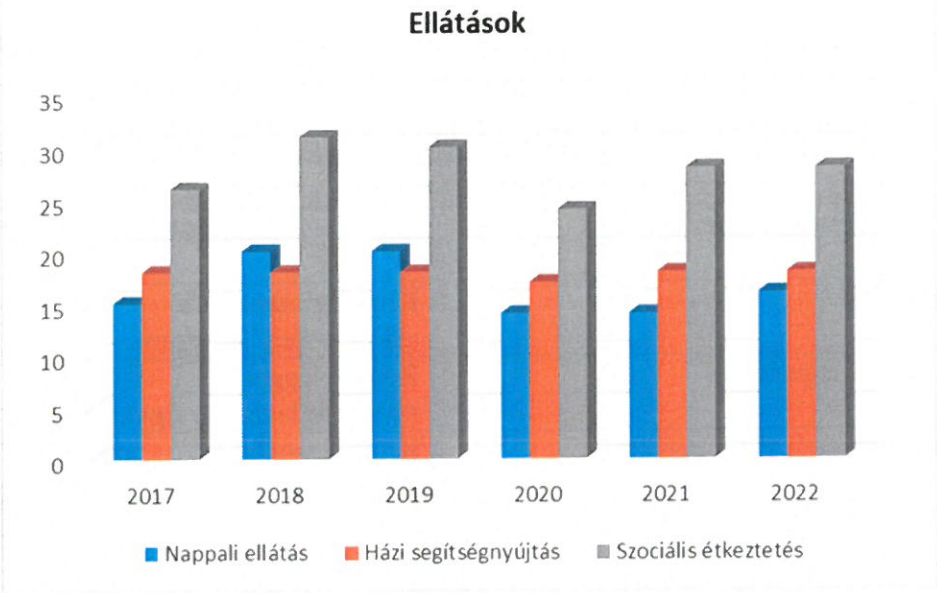

***b)* kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

A településen működő nyugdíjasklub rendszeresen tartja összejöveteleit. Jelentős számban vesznek részt a nyugdíjasok az Életmód Klub, a Szövőszakkör, Rozmaring Tánccsoport, tevékenységében, programjaiban. Az önkormányzat intézményei akadálymentesek.

***b)* idősek informatikai jártassága**

A mai modern világban már a fiatalabb korosztályok tagjai is nehezebben tudják követni a dinamikusan fejlődő információs technológiát, az idősek viszont gyakorta teljes mértékben kiszorulnak az informatikai vívmányok, az internet nyújtotta előnyökből. Legtöbbjük számára a számítógép kezelése, valamint az internet-használat teljesen ismeretlen és nehezen elsajátítható tudást jelent. A helyi könyvtárban ingyenesen használható, internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek állnak az idősek rendelkezésére, használatukban pedig segítséget nyújtanak az intézmény dolgozói. Szükséges lehet kifejezetten időseket célzó tanfolyamok indítására, hiszen a digitális kompetenciafejlesztés, a tudatos internethasználat megalapozása, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása, valamint az elektronikus ügyintézési ismeretek elsajátításának elősegítése jelentős mértékben hozzájárulhat az idősek esélyegyenlőségének növekedéséhez.

***d)* a generációk közötti programok**

Szerencsére sok példát látni arra, hogy a fiatalabb generáció tagjai törődéssel viszonyulnak a szépkorú lakossághoz. A Szociális Központ nappali ellátásában résztvevők számára több alkalommal kedveskedtek a helyi iskola tanulói valamilyen általuk készített műsor, vagy ajándéktárgy átadása formájában. A Boldog Gizella Óvoda óvodásai látogattak el az idősekhez karácsony alkalmából, s egy megható karácsonyi műsorral, valamint sajátkezűleg készített ajándékokkal örvendeztették meg a nappali ellátás időseit, valamint az otthonban élőket.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősebb korosztályt megcélzó program a minden év október elején megrendezésre kerülő idősek napi ünnepség, melyen az önkormányzat megvendégeli a település nyugdíjasait, az óvodások és iskolások műsorukkal köszöntik őket.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Elmagányosodás	Klubfoglalkozások „Gondosóra" program
Áldozattá válás megelőzése	Rendőrséggel folytatott kapcsolat továbbfejlesztése, figyelőhálózat kialakítása.
Időskori megbetegedések megelőzése	Szűrővizsgálatok szervezése, prevenció fontossága

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékosság, a valamiben való akadályozottság számos területen jelentkezhet.
A legelterjedtebb felfogás szerint fogyatékos személy: aki
- érzékszervi (különösen látás- és hallásbéli) és/vagy
- mozgásszervi és/vagy
- testi teljességét és/vagy
- értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.
Az Európai Unióban a fogyatékossággal élő emberek, valamint a tartós egészségügyi problémákkal küzdők aránya eléri a 15%-ot. 2001. évi népszámlálási adatok alapján hazánkban a fogyatékkal élők száma 577 000 fő volt, ami az összlakosság 5.7%-át tette ki. A fogyatékkal élők aránya a kor előrehaladtával egyre nő, így a 60 éven felüliek esetében közel 38%. Ez az arányszám nem tartalmazza a krónikus betegségekkel, és más súlyos egészségügyi problémákkal küzdők 56 számát. A fogyatékosságot leginkább valamilyen tartós betegség idézi elő (43,3%-ban). A fogyatékos személyek 31,8%-a születése óta szenved fogyatékosságban"
A fogyatékosok társadalmi rétegének túlnyomó részét a mozgássérültek alkotják. A 2001. évi népszámlálás kategóriái szerint megállapítható, hogy a fogyatékos személyek közül legnagyobb arányt a testi fogyatékosok és a mozgássérültek képviselik együttesen (43,6%), - ekkor a mozgássérült emberek száma 251 560 volt -, míg az értelmi fogyatékosok aránya megközelítőleg 10%, a vakok és gyengénlátók aránya 14,4%. Az egyéb fogyatékosságban szenvedők aránya az 1990. évi adathoz képest (6,7%) 21,6%-ra növekedett. Hallás-, beszédzavar-fogyatékosságban kb. 10%-uk szenved.

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2017	62	75	137
2018	57	65	122
2019	48	64	112
2020	52	66	118
2021	42	63	105
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

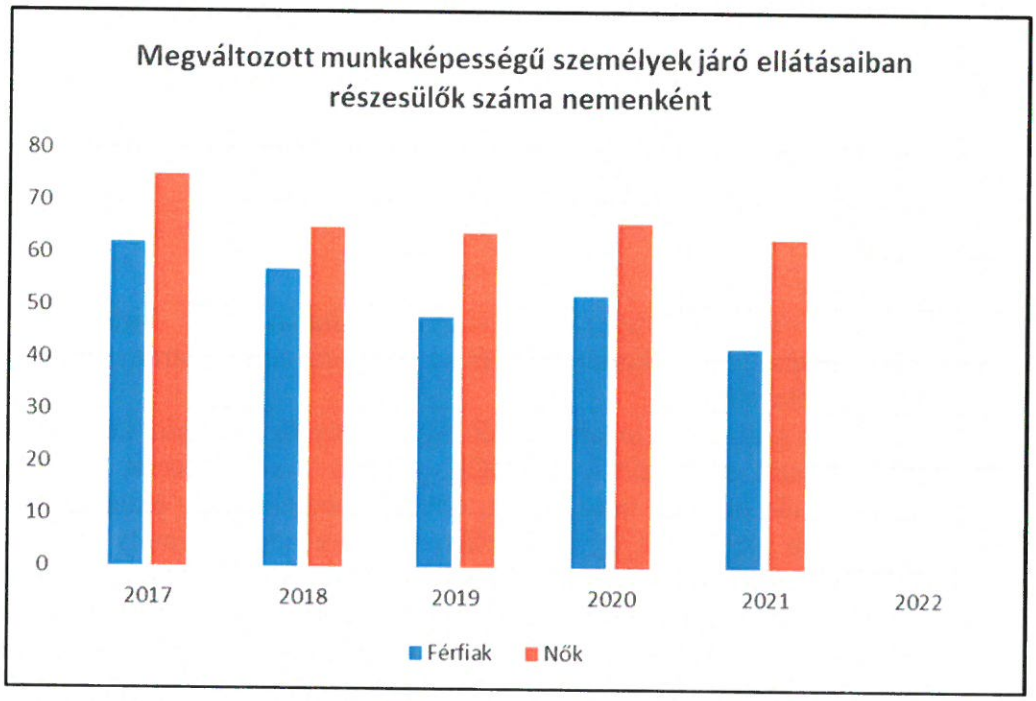

a) **fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága,. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;**

A Fot. 15. § (1) bekezdése értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. (Fot. 15. § (2) bekezdés)

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti. (Fot. 16. §)

A foglalkoztatási törvény szerint fogyatékossággal élő munkavállaló, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - valamint ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja. (Flt. 57/B. § (4) bekezdés f) 3.)

Megváltozott munkaképességű személy:

• a rehabilitációs hatóság vagy jogelődjei által végzett hatályos minősítés alapján

- akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű,

- aki legalább 40 százalékos egészségkárosodással rendelkezik, az erről szóló szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás, hatósági bizonyítvány alapján,

- akinek a munkaképesség-csökkenése 50-100 százalékos mértékű,

• aki a komplex minősítés alól jogszabály rendelkezése alapján mentesül, rokkantsági ellátás folyósításának időtartama alatt. (Flt. 58. § (5) bekezdés m) pont)

Bodajkon több munkáltató is alkalmaz megváltozott munkaképességű munkavállalókat, többnyire részmunkaidőben. A helyi intézmények lehetőség szerint folyamatosan foglalkoztatnak egy-egy megváltozott munkaképességű munkavállalót..

***b)* munkavállalást segítő lehetőségek**

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérje, úgy sikertelen lehet a beszoktatás, amelynek következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása.

***c)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén**

Az önkormányzatnak nincs tudomása fogyatékos személyek akadályozottsága miatti foglalkoztatására végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen történő foglalkoztatásáról. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.) Erre vonatkozólag nem áll rendelkezésre adat.

***d)* önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok**

Bodajkon elsősorban a Szociális Szolgáltatási Központ nyújt olyan szociális szolgáltatásokat, amelyek a fogyatékossággal élő emberek számára könnyebbé teszik az önálló életvitelt. Ilyen szolgáltatás a házi segítségnyújtás, illetve a nappali ellátás is. Csupán egy-egy fogyatékosságban érintett személy veszi igénybe az intézmény által biztosított nappali ellátást, egyházi és civil fenntartásban pedig nem is működik ilyen jellegű szolgáltatás.
A nappali ellátás iránt elsősorban olyan érintettek érdeklődnek, akik nem rendelkeznek támogató családi háttérrel, azonban tapasztalatunk szerint a településen kevés olyan fogyatékossággal élő személy van jelen, akiről nem gondoskodnak családtagjai, vagy akinek egyáltalán nincs olyan hozzátartozója, aki segítséget nyújthat számára az elfogadható, önálló életvitel fenntartásában. Ezekben az esetekben azonban nagy segítséget nyújthat a nappali ellátás, illetve a házi segítségnyújtás is. Ez utóbbi ellátási forma az érintett személy saját otthonában történő segítségnyújtást jelent, amit a fogyatékossággal élő személyek is jobban preferálhatnak. A házi segítségnyújtást több fogyatékosságban is érintett személy veszi igénybe.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékossággal élők számára számos pénzbeli és természetbeni ellátástípus került meghatározásra. Az alábbiakban ezeket ismertetjük röviden.
Fogyatékossági támogatás (Fot. 22. § - 23/A. §)
Havi rendszerességgel járó pénzbeli ellátás, amelynek célja a fogyatékossággal élő személy esélyegyenlőségének növelése, illetve anyagi hozzájárulás a súlyos fogyatékosságból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez. Jogosultja az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos személy, aki az ellátás igénylésének időpontjában Magyarországon élő magyar állampolgár, letelepedett, valamint bevándorolt jogállású, illetve hontalanként elismert. A fogyatékossági támogatás összege évenként változik: a nyugellátások évenkénti rendszeres emelésére vonatkozó szabályai szerint, azzal megegyező mértékben emelésre kerül.
A támogatás havi összege 2023. január 1-jétől
• 29.677, Ft, ha a súlyosan fogyatékos személy hallási fogyatékos -függetlenül az önkiszolgálási képesség meglététől, vagy hiányától-, illetve akkor is ilyen összegű a fogyatékossági támogatás havonta, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékossága van és önkiszolgálási képessége nem hiányzik;

• 36.527, Ft, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékossága van és önkiszolgálási képessége hiányzik, vagy halmozottan fogyatékos.

Rokkantsági járadék (A rokkantsági járadékról szóló 83/1987.(XII.27.) MT rendelet) Rokkantsági járadékra jogosult az a személy, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül. A rokkantsági járadékra jogosult személy egészségi állapotát a döntésben meghatározott időpontban felül kell vizsgálni. A rokkantsági járadék folyósítása mellett jövedelmi és időbeli korlátozás nélkül lehet kereső tevékenységet folytatni. A rokkantsági járadékban részesülő személy utazási kedvezményre jogosult. Az ellátás havi összege 2023. január 1-jétől 53.830 Ft

Megváltozott munkaképességű személyek ellátásai (A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról 2011. évi CXCI. törvény) Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű (a továbbiakban: megváltozott munkaképességű személy), és aki
• a kérelem benyújtását megelőző
- 5 éven belül legalább 1095 napon át,
- 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy
- 15 éven belül legalább 3650 napon át a Tbj. 5. §-a szerinti biztosított volt;
• keresőtevékenységet nem végez és
• rendszeres pénzellátásban nem részesül.
A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai a rehabilitációs hatóság komplex minősítése keretében megállapított rehabilitációs javaslattól függően:
• rehabilitációs ellátás, vagy
• rokkantsági ellátás. (3. § (1) bekezdés)

Rehabilitációs ellátás
A rehabilitálható megváltozott munkaképességű személy rehabilitációs ellátásra jogosult. (4. §)
Az ellátás keretében a megváltozott munkaképességű személy
• a rehabilitáció sikeres megvalósulása érdekében szükséges szolgáltatásokra, valamint
• pénzbeli ellátásra jogosult.
A rehabilitációs ellátásban részesülő személy a rehabilitációs hatósággal történő együttműködésre köteles, amelynek keretében teljesíti a rehabilitációs tervben foglalt kötelezettségeket. Ennek keretében a rehabilitációs ellátásban részesülő személy köteles
• a rehabilitációs hatóságnál a rehabilitációs tervben meghatározott időpontban megjelenni,
• értesítési kötelezettségét teljesíteni,
• aktívan munkahelyet keresni,
• a felajánlott rehabilitációs szolgáltatást, valamint a támogatott képzési lehetőséget elfogadni, megfelelő munkahelyhez jutást elősegítő munkaerő-piaci programban részt venni, és megfelelő munkahelyre szóló állásajánlatot elfogadni, ideértve a közfoglalkoztatás keretében történő foglalkoztatást is. (6. § (1) - (3) bekezdés)

Rokkantsági ellátás
A megváltozott munkaképességű személy rokkantsági ellátásra jogosult, ha a rehabilitációja nem javasolt. (5. § (1) bekezdés) Rokkantsági ellátást kell megállapítani annak a megváltozott munkaképességű személynek is,
• akinek a foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, vagy

• aki tartós foglalkozási rehabilitációt igényel és a kérelem benyújtásának, vagy a felülvizsgálat időpontjában az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig hátralevő időtartam az 5 évet nem haladja meg. (5. § (2) bekezdés)

Kivételes rokkantsági ellátás

Különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén kivételes rokkantsági ellátás állapítható meg annak a megváltozott munkaképességű személynek,

• akinek a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján az egészségi állapota 50 százalékos vagy kisebb mértékű,

• akinek a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján a rehabilitációja nem javasolt, vagy rehabilitálható, de a kivételes rokkantsági ellátás iránti kérelem benyújtásának időpontjában az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig hátralevő időtartam az 5 évet nem haladja meg,

• akinek a megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti kérelmét a szükséges biztosítási idő hiánya miatt elutasító döntés véglegessé vált és e döntésben foglaltak szerint rendelkezik a szükséges biztosítási idő legalább felével,

• aki keresőtevékenységet nem végez és

• aki rendszeres pénzellátásban nem részesül. A kivételes rokkantsági ellátás a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott keretek között nyújtható. (13. § (1) bekezdés)

Közlekedési kedvezmény

(A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet)

A súlyos mozgáskorlátozott személy személygépkocsi szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezményre) jogosult (4. § - 5. §)

Parkolási igazolvány (A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet)

Parkolási igazolványra jogosult az a személy,

• aki a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 2. § a) pont ac) alpontja értelmében közlekedőképességében súlyosan akadályozott,

• aki a súlyos fogyatékosság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendeletben foglaltak alapján látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; illetve mozgásszervi fogyatékosnak minősül,

• akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló 1032/1971. (VII. 14.) Korm. határozat végrehajtásáról szóló 6/1971. (XI. 30.) EüM rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy

• aki a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékosságokról szóló 5/2003. (II. 19.) ESzCsM rendelet 1. számú melléklete szerint vaknak vagy gyengénlátónak („K" betűjel, 1 számjel), mozgásszervi fogyatékosnak („L" betűjel), értelmi fogyatékosnak („M" betűjel) vagy autistának („N" betűjel) minősül. (2. §)

Súlyos fogyatékosság után járó adókedvezmény

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 40. § (2) bekezdése alapján súlyosan fogyatékos személynek azt kell tekinteni, aki az összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmény igénybevétele szempontjából súlyos fogyatékosságnak minősülő betegségekről szóló 335/2009. (XII.29.) számú Kormányrendeletben említett betegségben szenved, továbbá, aki rokkantsági járadékban vagy fogyatékossági támogatásban részesül. Az adókedvezmény összege az adóév első napján érvényes havi minimálbér 5 százalékának megfelelő összeg.

Akadálymentesítési támogatás

(A lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet) Mozgáskorlátozott személy részére akadálymentes lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire vissza nem térítendő állami támogatás nyújtható.

Az akadálymentesítési támogatás

• akadálymentes új lakás építéséhez, lakás vásárlásához legfeljebb háromszázezer forint, ha az építtető vagy a vásárló, illetve az építtetővel vagy a vásárlóval együtt költöző közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy,

• meglévő lakáson, lakóépületen végzett akadálymentesítéshez legfeljebb háromszázezer forint,

- ha a lakás tulajdonosa, illetve a tulajdonossal közös háztartásban élő közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy,

-ha az önkormányzati lakásra határozatlan idejű bérleti jogviszonnyal rendelkező személy vagy vele közös háztartásban élő - a Ptk. szerinti - közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy. (9. § (1) – (2) bekezdés)

Magasabb összegű családi pótlék

(a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény)

Magasabb összegű családi pótlék folyósítható a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek után. Magasabb összegű családi pótlékra jogosult továbbá a tizennyolcadik életévét betöltött tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy is, feltéve, ha utána tizennyolcadik életévének betöltéséig magasabb összegű családi pótlékot folyósítottak. Összege:

• Tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő család esetén 23.300 Ft.

• Tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő egyedülálló esetén 25.900 Ft.

• A 18. életévét betöltött tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos személy esetén 20.300 Ft. (11. §)

Vakok személyi járadéka

(Fot. 22. § - 23/A. §) A 18. életévét betöltött látássérült vagy vak személy számára nyújtható támogatás. Kifutó ellátástípus, újonnan már nem lehet megállapítani, helyette a fogyatékossági támogatás kérelmezhető.

Utazási kedvezmény

A belföldi menetrend szerinti közforgalmú közlekedésben utazót megillető kedvezmény, mely Magyarország területén, belföldi forgalomban vehető igénybe. A fogyatékossággal élő személyek anyagi támogatása helyi szinten a települési támogatás és a rendkívüli települési támogatás biztosítása keretében történik. A fogyatékossággal élő személyek által igénybe vett ellátások kapcsán, kifejezetten a fogyatékosságra vonatkozóan nem kerül vezetésre nyilvántartás, így pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre az igénybe vevő fogyatékosok számáról.

Fogyatékossággal élő személyek számára helyben biztosított szociális szolgáltatások:

• alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás, család- és gyermekjóléti szolgáltatás

• szakosított ellátási formák: helyben nem állnak rendelkezésre.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás egyik feltétele, hogy az állampolgárok – köztük a fogyatékossággal élő emberek – számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet

minden színterén; a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is. Kiemelt prioritásként a minőségi szolgáltatások egyenlő hozzáférésének megteremtése fogalmazható meg. Biztosítani kell az esélyegyenlőséget az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítésével, az intézmények kiépítésével, korszerűsítésével és átalakításával, illetve a lakókörnyezeti és az integrált formában történő ellátásszervezés erősítésével. Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékossági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan halmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Hangos térkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek stb.) A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

***a)* egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése**

Az egészségügyi intézmények a településen akadálymentesek.

***b)* települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége**

Bodajk Város Önkormányzat Képviselő-testülete elkötelezett amellett, hogy minden tőle telhetőt megtegyen települési szinten úgy a fizikai, mint az infokommunikációs akadálymentesítés érdekében. Az elmúlt évek folyamán a város vezetése minden új beruházás során kiemelt figyelmet fordított az akadálymentesítés kérdésére. A legtöbb közszolgáltatást nyújtó intézmény akadálymentesítése így már részlegesen vagy teljesen megoldott, és ugyanez mondható el az egyes helyi cégek, nagyobb munkáltatók esetében is. Hasonlóan fontos feladat a közeljövőben tervezett belterületi út és járdaépítés során akadálymentes gyalogátkelőhelyek létesítése, mely könnyíti a fogyatékossággal élő, elsősorban a mozgásukban korlátozott személyek közlekedését a településen belül.

***c)* közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége**

Az egészségügyi szolgáltatások, köznevelési intézmények, sport- és kulturális programok többnyire akadálymentesített helyszínen érhetőek el. A hatályos jogszabályoknak megfelelően minden új beruházás, felújítás megvalósítása településünkön is akadálymentesített környezet biztosítása mellett történik. A különböző lakó- és szolgáltató épületek esetében az Önkormányzatnak közvetlen ráhatása nincs, de a tapasztalatok alapján elmondható, hogy az újonnan létesülő intézmények, szolgáltató épületek esetében a kialakítás során figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre. Az infokommunikációs akadálymentesítés kapcsán elmondható, hogy az információhoz való egyenlő hozzáférés lehetősége biztosított Szadán. A település honlapja akadálymentes verzióban is elérhető, így az általa nyújtott információ mindenki számára könnyen elérhető, hozzáférhető.

***d)* munkahelyek akadálymentesítettsége**

Pontos számszerű adatok ezzel kapcsolatban nem állnak rendelkezésünkre, de gyakorlati tapasztalataink alátámasztják, hogy összességében jelentős számú munkahely akadálymentesítése történt meg az elmúlt években.

e) **közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége.**

A közösségi közlekedés terén zajló beruházások, felújítási munkálatok az utóbbi években már az akadálymentesítés figyelembevételével valósultak meg. A járda- és egyéb közterület-felújítások során szintén prioritás az akadálymentes környezet kialakítása, így közterületeink nagy része ma már akadálymentesen használható, ahol pedig ez még nem érvényes, ott a közeljövőben megvalósítandó beruházások révén jelentős mértékű akadálymentesítést kívánunk véghez vinni. Például a közeljövőben tervezett belterületi út- és járdaépítés során akadálymentes gyalogátkelőhelyek létesítése révén szeretnénk megkönnyíteni a fogyatékossággal élő, elsősorban a mozgásukban korlátozott személyek közlekedését a településen belül.

f) **fogyatékossággal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossággal élő személyek nappali intézménye, stb.);**

Kifejezetten fogyatékossággal élő személyek számára működtetett helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre.

g) **előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).**

A fentiekben részletezetteken túl rendkívüli települési támogatás formájában pénzügyi segítséget biztosít az Önkormányzat a településen élő fogyatékos személyek részére.

7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek Bodajkon- ilyen programok működtetésére ugyanis nem mutatkozott igény a településen. Ugyanakkor a különböző társadalmi szervezetek kezdeményezése révén megvalósuló programok lakossághoz történő eljuttatásában természetesen minden esetben partner az Önkormányzat. A közösségi programokon való részvétel minden szempontból biztosított.

7.5 A fogyatékossággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Bár konkrét adataink e téma kapcsán nincsenek, de tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, amely településünkön fokozottabban érintené a fogyatékossággal élők csoportját, mint más településeken, vagy országszinten.
Nem találkoztunk olyan esettel az elmúlt időszakban, amikor egy fogyatékossággal élő személyt bármilyen atrocitás vagy különös nehézség ért volna helyben. Azonban nálunk is minden bizonnyal jelen vannak azok az esetleges problémák, amelyekkel bárhol máshol is szembesülhet egy fogyatékossággal élő személy. Ilyen probléma lehet, hogy a többségi társadalom tagjai sokszor nem tudják, miként közelítsenek egy fogyatékossággal élő személyhez, hogy miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma stb. Ezért aztán a többségnek néha egyszerűbb úgy tenni, mintha a fogyatékossággal élők „láthatatlanok" lennének. Ezzel ugyan csak saját bizonytalanságukat próbálják leplezni, mégis a fogyatékosságban érintett másik felet hozzák vele kellemetlen helyzetbe. Nem állítjuk, hogy ez lenne a legjellemzőbb attitűd a többség körében, de az azért valószínűsíthető, hogy sokaknak okoz kisebb-nagyobb nehézséget a fogyatékossággal élőkkel való társas kapcsolat kialakítása. Ezért mindenképpen szükséges a társadalmi szemléletformálás, az olyan érzékenyítő programok, melyek elsősorban gyermekkorban oldhatják fel eredményesen az esetleges gátlásokat, amelyek a fogyatékossággal élőkkel való kapcsolatok létrejöttét akadályozzák.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magányérzet/izoláció elkerülése	Települési programokba való bevonás
Akadálymentesítés	Járdák/utak felújítása

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Akadálymentesítés	Járdák/utak felújítása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése

Jelentős civil szervezetek a településen:
Bodajki Egészségügy Fejlesztéséért Közalapítvány, „Bodajkért" Közalapítvány, „Segítõ Kéz" Alapítvány, Mozgássérültek Egyesülete, Nyugdíjas Klub, Rozmaring Nyugdíjas Tánccsoport, Szív Hang Kórus Egyesület, Életmód Klub, Baba-Mama Klub, Bodajki Sakk Egyesület, Bodajk Sport Egyesület, Bodajki Tollaslabda Sportegyesület, Bodajki Civil Fórum

c) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.

d) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Nem releváns.

e) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Településünkön nincs nemzetiségi önkormányzat.

f) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének, rehabilitációjának támogatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományőrzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.
A Sportcentrum, Bodajki Művelődési Ház és Könyvtár, valamint a Polgármesteri Hivatal Szent István terme rendelkezésre áll a kulturális rendezvények helyszíneként, ezzel ingyenesen férhetnek hozzá a település lakói és a rendezvények látogatói több kulturális programhoz.
Az önkormányzat Szociális Kerekasztalt működtet.

g) A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) **a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;**

A HEP-ben felhasznált táblázatok adatai elsősorban a TeIR adatbázisából kerültek kigyűjtésre, valamint további adatokat, információkat az önkormányzati intézmények az éves beszámolójukban szolgáltatták, a „Központi Elektronikus Nyilvántartás a Szolgáltatást Igénybevevőkről" informatikai rendszere és az Önkormányzat gyermekvédelmi beszámolója tartalmazta.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során a város intézményei, a civil szervezetek, az egyházak, az állami intézmények bevonásra kerültek az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő problémák feltárásának folyamatába. Elsőként az adatszolgáltatás kapcsán működtek velünk együtt, de a problémák beazonosítása, megfogalmazása terén is segítségünkre voltak. Az egyeztetések személyes, telefonos és elektronikus formában zajlottak. Természetesen az Intézkedési terv megvalósításának folyamatában is szeretnénk minél szélesebb körű együttműködés keretében együtt dolgozni az érintett intézményekkel, szervezetekkel, illetve a célcsoportok képviselőivel.

b) **az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.**

A Helyi Esélyegyenlőségi Program – annak tervezete képviselő-testület általi megtárgyalását, majd elfogadását követően - kihirdetésre kerül a település honlapján (www.bodajk.hu), valamint a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján, hogy bárki számára megismerhető legyen, és a település lakossága számára biztosított legyen az észrevételek megtételének lehetősége. A helyi intézmények, az egyházak, a civil szféra képviselői, illetve a lakosság visszajelzéseit az Önkormányzat beépíti a végrehajtással kapcsolatos feladatok ellátásának folyamatába.

HEP Fórum a jogszabálynak megfelelően felülvizsgálatkor és új HEP létrehozásakor összehívásra kerül.

c) **A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.**

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Roma családok betelepülése	Beilleszkedési nehézségek javítása az eltérő kultúra miatt
	Munkanélküliség, a nem regisztrált munkanélküliek nyilvántartásba vétele	Tájékoztatás, figyelemfelhívás
Gyermekek	Szenvedélybetegségek: kábítószer, alkohol, monitorfüggőség	Prevenciós programok
	Szabadidős programok hiánya	Nyári táborok, szabadidő hasznos eltöltése
	Beilleszkedési, magatartászavaros gyermekek számának emelkedése	Pszichológiai tanácsadás
Nők	Nők munkaerő-piaci helyzetének erősítése	Bölcsődei férőhelyek bővítése, nyári gyermekfelügyelet megszervezése
	Mentális betegségben szenvedők számának emelkedése (szorongás, depresszió, pánikbetegség…)	Pszichológiai tanácsadás szervezése
Idősek	Elmagányosodás	Programok szervezése, „Gondosóra" program
	Időskori megbetegedések megelőzése	Egészségnap, szűrések
	Áldozattá válás megelőzése	Tájékoztatás, fokozott rendőri, polgárőri jelenlét a településen
Fogyatékkal élők	Magányérzet/izoláció elkerülése	Települési programokba való bevonás
	Akadálymentesítés, járdák/utak felújítása	Pályázatok figyelése, pályázati pénzből való megvalósítás
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Akadálymentesítés, járdák/utak felújítása	Pályázatok figyelése, pályázati pénzből való megvalósítás

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a közösség hasznos és elismert tagjai.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők társadalmi leszakadásának folyamatát minden lehetséges eszközzel megfékezzük, és elősegítsük e csoport felzárkózását a többségi társadalomhoz, továbbá, hogy életszínvonaluk javulását a lehető legnagyobb mértékben előmozdítsuk.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének biztosítását. Nevelésük, oktatásuk befektetés a jövőbe, ezért erre kiemelt figyelmet fordítunk.

Célunk továbbá településünk családbarát jellegének erősítése.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek jólétének kérdésére, egészségügyi és szociális helyzetének alakulására, fókuszálva a megfelelő életszínvonal fenntartásának elősegítésére, az időskori elmagányosodás megelőzésére, valamint a szociális és egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében a szerepkonfliktusok csökkentését, azaz a munka és a család összeegyeztethetőségének elősegítését, a családbarát intézkedések támogatását, valamint a nőkkel szembeni erőszak visszaszorítását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők helyzetének minél mélyebb megismerésére, életminőségének javítására, társadalmi integrációjuk előmozdítására, illetve a többségi társadalom tagjainak velük szembeni érzékenyítésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszá-ma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredménye-inek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
	0. Településszintű probléma											
1	Akadálymentesítés, járdák/utak felújítása	A járdák/utak állapota miatti nehezített közlekedés	Idősek, fogyatékkal élők közlekedésbiztonságának javítása	Településfejlesztési Koncepció	MNTFS 2030	Állapotfelmérés, pályázati lehetőségek figyelése, pályázatírás, beruházás megvalósítása	polgármester, településfejlesztési ügyintéző	2029.12.31.	Biztonságos közlekedés, jobb utak, járdák	pályázatíráshoz humán erőforrás, önrészhez pénzügyi erőforrás megléte	nem releváns	---
	I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége											
1	Roma családok beköltözése	Eltérő kultúrák miatti beilleszkedési nehézség	elfogadás, bevonás a programokba teljes integráció		MNTFS 2030	tanácsadás	óvodavezető iskolaigazgató	2024.12.31		pedagógusok	nem releváns	---
2	Munkanélküliség, a nem regisztrált munkanélküliek nyilvántartásba vétele	Munkanélküliség, elhelyezkedési gondok, regisztráció hiánya Foglakoztatási Osztálynál	információ eljuttatása a munkanélküliekhez, folyamatos tájékoztatás tartós munkanélküliek arányának a csökkentése, mindenki regisztrálja magát.		MNTFS 2030	tanácsadás, tájékoztatás, figyelemfelhívás	SZSZK intézményvezető családgondozó	2029.12.31	Jobb élethelyzet	Humán erőforrás megléte	nem releváns	---
	II. A gyermekek esélyegyenlősége											
1	Szenvedélybetegségek: alkohol, drog,	Gyerekek körében az online oktatás óta egyre több a	felvilágosító előadások, prevenciós programok		MNTFS 2030	felvilágosítás tájékoztatás	SZSZK CSGYSZ vezetője,	2024.12.31	Szenvedélybetegségek kialakulásána	humán erőforrás	nem releváns	---

	monitorfüggőség	monitorfüggő, valamint hiányoznak a társas kapcsolatok. Egyre könnyebben jutnak hozzá drogokhoz.	szervezése			megelőzés	körzeti megbízott		k megelőzése,			
2	Szabadidős programok hiánya	Szabadidő hasznos eltöltésének hiánya	Nyári táborok, iskolai szünetekben gyermekfelügyelet szervezése		MNTFS 2030	Erzsébet tábor, nyári gyermekfelü gyelet	CSGYSZ vezetője iskolaigazgató	2024.12.31	Szabadidő hasznos eltöltése, társas kapcsolatok kialakítása	humán erőforrás	nem releváns	---
3	Beilleszkedési, magatartászavaros gyermekek számának emelkedése	Gyermekek agresszivitása	Gyermeki agresszió csökkentése, beilleszkedés elősegítése		MNTFS 2030	Pszichológiai tanácsadás szervezése	CSGYSZ vezetője polgármester	2024.12.31.	Beilleszkedés i, magatartásza varos gyermekek számának csökkenése	humán erőforrás	nem releváns	Család- és Gyermekjóléti Központ pszichológusának igénybevétele
	III. A nők esélyegyenlősége											
1	Nők munkaerő-piaci helyzetének megerősítése	Gyermekek iskolai szünetekben történő elhelyezése nem megoldott, munkanélkülivé válnak	Nők munkahelyének megtartása		MNTFS 2030	Játszóházak, nyári táborok, gyermekfelü gyelet szervezése, Erzsébet táborok szervezése	CSGYSZ vezetője, iskolaigazgató	2024.12.31	Munkanélkül i nők számának csökkenése, gyermekek szabadidején ek hasznos eltöltése	humán erőforrás, pénzügyi keret a táborokhoz	nem releváns	---
2	Mentális betegségben szenvedők számának emelkedése	Magányérzet kialakulásával romlik az anya mentális állapota (szorongás, stressz)	Egymásra odafigyelés, csoportos foglalkozások pszichológiai tanácsadás szervezése		MNTFS 2030	igényfelméré s, igények szerinti programok, klubok szervezése	védőnők CSGSZ vezetője	2024.12.31.	Mentális betegségben szenvedők számának csökkenése	humán erőforrás	nem releváns	---
	IV. Az idősek esélyegyenlősége											
1	Elmagányosodás	házastárs elvesztése, gyermekek önálló életvitele miatt kialakult magány	Egymásra figyelés, „okos"eszközök kezelésnek megtanítása		MNTFS 2030	tanfolyamok szervezése, gondosóra program terjesztése	Városi Művelődési Ház és Könyvtár vezetője házi gondozók	2024.12.31.	Magány érzet csökkentése, társas kapcsolatok erősítése	humán erőforrás	nem releváns	---

2	Időskori, krónikus megbetegedések magas száma	Kor előrehaladtával egyre ritkábban mennek az idősek szűrővizsgálatra	Az idős emberek egészségi állapotának javítása		MNTFS 2030	szűrőprogramok szervezése, előadások szervezése, a vizsgálatokra való eljutás segítése	házi orvosok, házi gondozók	2024.12.31.	Krónikus betegek számának a csökkenése	humán erőforrás, pályázatok figyelése	nem releváns	---
3	Áldozattá válás megelőzése	Bűnözők, online csalók áldozatává válnak	Idősek biztonságának növelése		MNTFS 2030	Tájékoztatás, polgárőrség támogatása, nagyobb rendőri jelenlét a településen	CSGYSZ, polgárőrök, körzeti megbízott	2024.12.31.	Idősek ellen elkövetett bűncselekmények csökkenése	humán erőforrás, tárgyi és pü-i támogatás a polgárőröknek	nem releváns	---
	V. A fogyatékossággal élő személyek esélyegyenlősége											
1	Magányérzet/izoláció elkerülése	Fogyatékosságból adódó egyedüllét mentális problémák kialakulásához vezet	Magányérzet, izoláció csökkentése		MNTFS 2030	klubok szervezése, települési programokon való részvétel megszervezése	házigondozók, családgondozók	2024.12.31	Fogyatékkal élők életvitelének, mentális állapotának javítása	humán erőforrás	nem releváns	---
2	Akadálymentesítés, járdák/utak felújítása	A járdák/utak állapota miatti nehezített közlekedés	Idősek, fogyatékkal élők közlekedésbiztonságának javítása	Településfejlesztési Koncepció	MNTFS 2030	Állapotfelmérés, pályázati lehetőségek figyelése, pályázatírás, beruházás megvalósítása	polgármester, településfejlesztési ügyintéző	2029.12.31.	Biztonságos közlekedés, jobb utak, járdák	pályázatíráshoz humán erőforrás, önrészhez pénzügyi erőforrás megléte	nem releváns	---

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:
- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában,az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

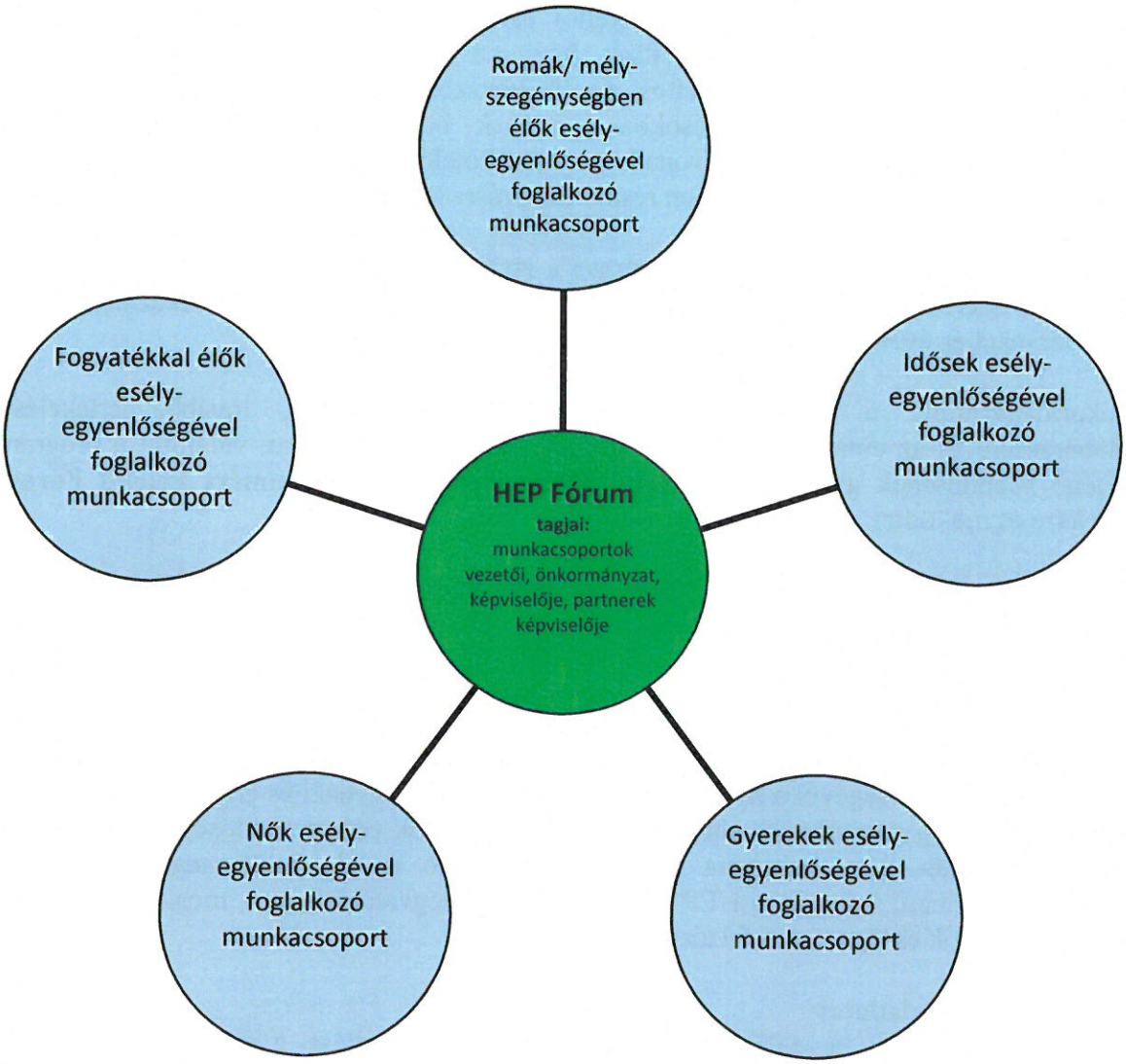

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.
A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.
A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
    - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.

- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.
Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.
Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Bodajk Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Bodajk képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 308/2023. (XI. 28.) számú határozatával elfogadta, mely 2024. január 1-jén lép hatályba.

Bodajk, 2023. november 29.

Wurczinger Lóránt
polgármester

BODAJK VÁROS POLGÁRMESTERE ***

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata